

ความพึงพอใจของนักฟิสิกส์เพื่อวิชาฟิสิกส์และการจัดการเรียนการสอนฟิสิกส์
ในวาระอุทยานแห่งชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลเป่าปูน
อำเภอหนองหาน จังหวัดน่าน

ศาสตราจารย์

รศ.ดร. น. น. น.
สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์บัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตรบัณฑิตการปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๐

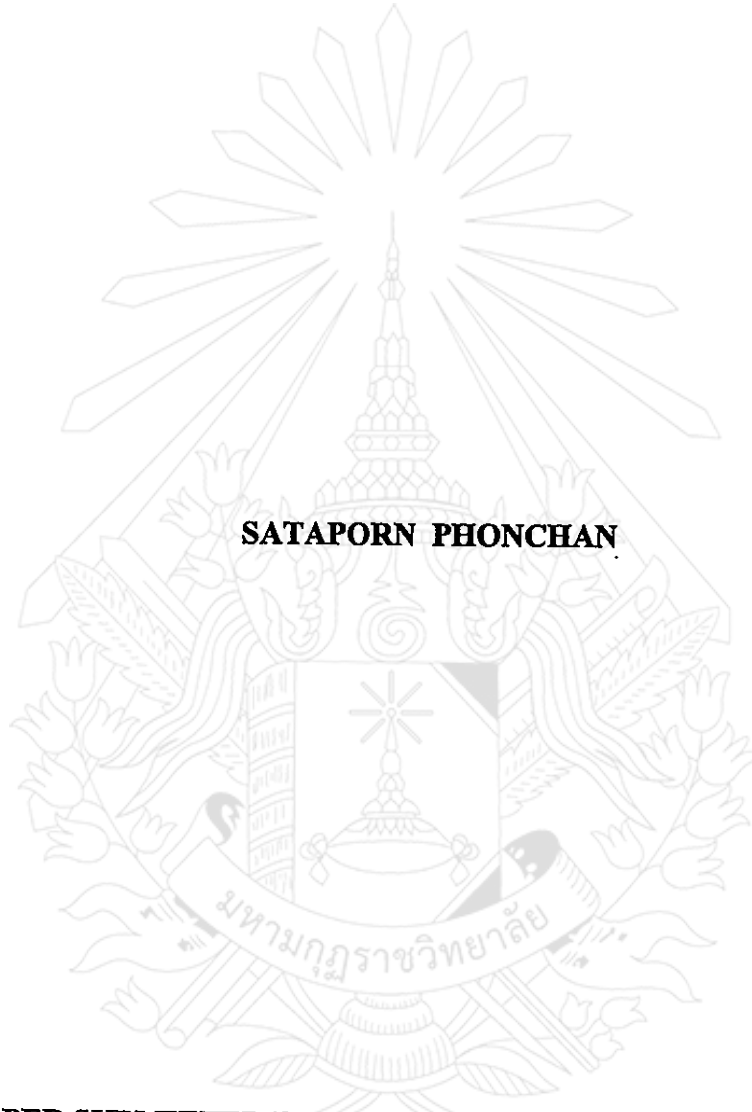
ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ
อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๑

B 13132

**THE SATISFACTION STUDY OF TOURISTS TOWARDS THE ECOLOGICAL
TOURISM FORMULATION IN PHA NGAM PARK OF PUANPHU TAMBON
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION NONG-HIN DISTRICT,
LOEI PROVINCE**

SATAPORN PHONCHAN

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E.2551 [2008]**

หัวข้อสารนิพนธ์ : ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน
วนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน
จังหวัดเลย

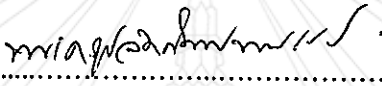
ชื่อนักศึกษา : สถาพร ผลจันทร์

สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

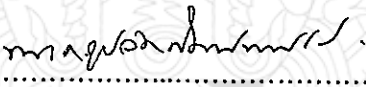
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

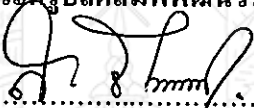
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรภาพร เกษสังข์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไชยวุฒิ มนตรีรักษ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : The Satisfaction Study of Tourists Towards the Ecological Tourism
Formulation in Pha Ngam Park of Puanphu Tambon Administrative
Organization Nong-hin District, Loei Province

Student's Name : Sataporn Phonchan

Department : Government

Advisor : Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik

Co-Advisor : Asst. Prof. Dr. Phasakorn Dokchan

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaivajarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanaivajarn
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

S. Chaimusik
..... Advisor
(Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

Phasakorn Dokchan
..... Co-Advisor
(Asst. Prof. Dr. Phasakorn Dokchan)

Patthraporn Kessung
..... Member
(Asst. Prof. Dr. Patthraporn Kessung)

Chaiwut Montreerak
..... Member
(Asst. Prof. Chaiwut Montreerak)

หัวข้อสารนิพนธ์	: ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในสวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย
ชื่อนักศึกษา	: สถาพร ผลจันทร์
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาสกร ดอกจันทร์
ปีการศึกษา	: 2551

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตสวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตสวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักท่องเที่ยว จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และไควสแควร์ (Chi-square)

ผลการวิจัย พบว่า

1) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน และด้านแผนที่และระยะทาง ตามลำดับ

2) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยรวมแล้วพบว่า เพศ การศึกษา รายได้ต่อปี ภูมิฐานะ จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว และเหตุที่เดินทางมาเที่ยว ไม่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนอาบู และอาซีฟ มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยพบว่า ควรปรับปรุงการอำนวยความสะดวกในการเดินทางภายในวนอุทยาน การดูแลความปลอดภัยในวนอุทยาน การจัดเตรียมข้อมูลหรือการแนะนำการท่องเที่ยวภายในวนอุทยานเพื่อช่วยในการตัดสินใจแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการแสดงเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้มีความชัดเจนด้วยการจัดทำแผนที่ที่เป็นแผ่นพับ หรือแสดงที่ป้ายแนะนำของวนอุทยาน และปรับปรุงป้ายสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และควรดำรงธรรมชาติของวนอุทยาน ไว้ให้คงสภาพเดิมเพื่อเป็นเครื่องดึงดูดนักท่องเที่ยวมาสู่วนอุทยาน และจัดการให้ความรู้แก่ผู้ท่องเที่ยวเกี่ยวกับพื้นที่และสภาพแวดล้อมของชุมชน

Thematic Title : **The Satisfaction Study of Tourists towards the Ecological Tourism Formulation in Pha Ngam Park of Puanphu Tambon Administrative Organization, Nong-hin District, Loei Province**

Student's Name : **Sataporn Phonchan**

Department : **Government**

Advisor : **Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik**

Co-Advisor : **Asst. Prof. Dr. Phasakorn Dokchan**

Academic Year : **B.E. 2551 (2008)**

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper (independent study) were 1) to study levels of the satisfaction study of tourists towards the ecological tourism formulation in Pha Ngam Park of Puanphu Tambon Administrative Organization, Nong-hin District, Loei Province 2) to study factors effecting to the satisfaction study of tourists towards the ecological tourism formulation in Pha Ngam Park of Puanphu Tambon Administrative Organization, Nong-hin District, Loei Province and 3) to study the tourist's suggestion toward the ecological tourism management of Puanphu Tambon Administrative Organization, Nong-hin District, Loei Province. The research was a qualitative research. The samples were 300 tourists. The instrument were questionnaires. The used statistics for analyzing data were percentage, mean, standard deviation, and Chi-square.

The research results were found as follows:

1) The satisfaction study of tourists towards the ecological tourism formulation in Pha Ngam Park of Puanphu Tambon Administrative Organization, Nong-hin District, Loei Province was at much levels in the overall. Considering in aspects were found that the highest satisfaction was a tourist attraction environment. The next level were a tourist service, a tour communication, and the map and distance in order.

2) The analyzing result of relation between personnel's factors and supporting factors effecting to the tourist's satisfaction towards the ecological tourism management of Puanphu Tambon Administrative Organization, Nong-hin District, Loei Province were sexes, educations, incomes per year, the amount of visiting, and the reason of visiting, it not had the effect to the

tourist's satisfaction towards the ecological tourism management. In the part of ages and occupations, it had the effect to the tourist's satisfaction towards the ecological tourism management at a .05 level of significance.

3) The research suggestion were found that the officers of Puanphu Tambon Administrative Organization should adjust the tour comfortable system in the park, care about the safety, prepare the document and suggestion, show the clear map, document and sign, adjust a tour sign, preserve a park environment for attracting the tourist, and give a knowledge about the area and community environment to the tourist.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดีเพราะความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากคณะอาจารย์ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้จัดทำ จนทำให้การศึกษาใน ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของคณาจารย์ และขอขอบพระคุณ ทุกท่านเป็นอย่างสูงด้วยความจริงใจ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไชยวุฒิ มนตรีรักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉิมพวงศ์ ศรีจันทร์ ที่ได้ช่วยเหลือให้คำแนะนำตลอดจนเสนอแนะข้อคิดเห็น ต่างๆ จนทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษابัณฑิตวิทยาลัยทุกคนที่ได้เมตตา อนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทั้งคำแนะนำและงานด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้าด้วยดีตลอดตั้งแต่แรกเข้า จนจบการศึกษา

ขอขอบคุณนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง รุ่นที่ 1 ทั้งที่เป็นบรรพชิต และคฤหัสถ์ทุกคนที่คอยให้กำลังใจ คำปรึกษาทั้งด้านการเรียนและการทำสารนิพนธ์จนสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์ใดๆที่อาจมีจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้จัดทำขอมอบเป็นเครื่องบูชา ผู้มีพระคุณ บิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด และเลี้ยงดู ให้การศึกษา ตลอดจนครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณ ทุกท่านที่มีส่วนในการวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย และ โดยเฉพาะ ภรรยาและบุตร ที่ให้ความ อนุเคราะห์และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

สถาพร ผลจันทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.6 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 นโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	8
2.2 นโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดเลย	14
2.3 แนวคิดทฤษฎีของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	20
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	33
2.5 ข้อมูลพื้นฐานวนอุทยานผางาม	36
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
2.7 สรุปกรอบแนวคิด	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	52
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52

3.2	วิธีการสุ่มตัวอย่าง	52
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
3.4	การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	54
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	55
3.7	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4.1	สถานภาพส่วนบุคคล	57
4.2	ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	60
4.3	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยว	65
4.4	ข้อเสนอแนะ ของนักท่องเที่ยว	104
บทที่ 5	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	105
5.1	สรุปผลการวิจัย	105
5.2	อภิปรายผล	108
5.3	ข้อเสนอแนะ	109
บรรณานุกรม		110
ภาคผนวก		114
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	115
	ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	117
	ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	124
ประวัติผู้วิจัย		129

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	57
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิฐานะของผู้ตอบแบบสอบถาม	57
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	57
ตารางที่ 4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	58
ตารางที่ 4.5 ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม	58
ตารางที่ 4.6 ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้โดยเฉลี่ยต่อปีของผู้ตอบแบบสอบถาม	59
ตารางที่ 4.7 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่มาเที่ยววนอุทยานผางามของ ผู้ตอบแบบสอบถามในช่วง พ.ศ. 2549 - 2551	59
ตารางที่ 4.8 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลให้เดินทางมาท่องเที่ยววนอุทยานของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	60
ตารางที่ 4.9 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย	60
ตารางที่ 4.10 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน	61
ตารางที่ 4.11 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านแผนที่และระยะทาง	62
ตารางที่ 4.12 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	63
ตารางที่ 4.13 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการบริการนักท่องเที่ยว	64

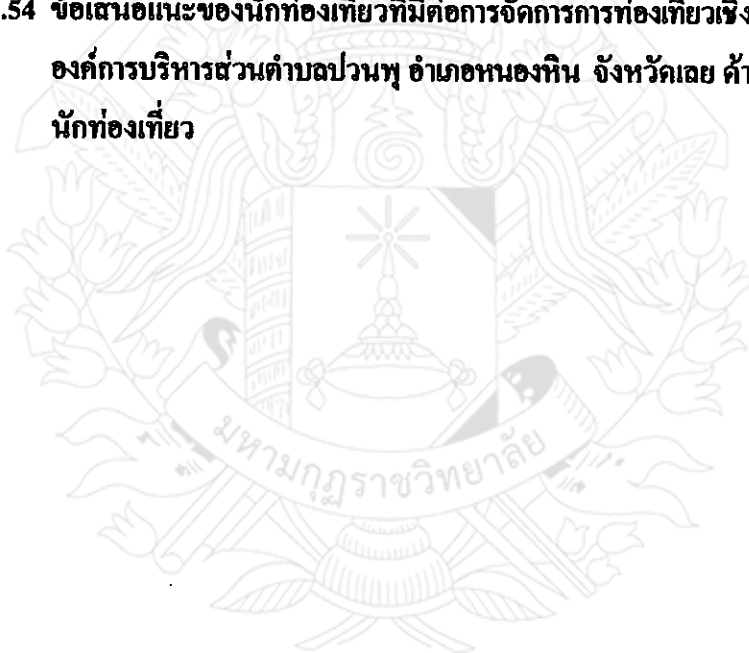

ตารางที่ 4.50	ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทาง กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวน ที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน	99
ตารางที่ 4.51	ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทาง กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวน ที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านแผนที่และระยะทาง	100
ตารางที่ 4.52	ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทาง กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวน ที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	101
ตารางที่ 4.53	ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทาง กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวน ที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการบริการนักท่องเที่ยว	102
ตารางที่ 4.54	ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวนที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการบริการ นักท่องเที่ยว	103

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นกระแสนิยมและมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบัน เมื่อประชากรของโลกต่างพากันตระหนักถึงภัยแห่งการเสียดุลธรรมชาติของโลกมนุษย์เรา ดังนั้นเมื่อศาสตร์ต่างๆ ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้วการท่องเที่ยวก็หันมาสนใจ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน ก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่งที่ลงทุนค่อนข้างต่ำแต่สร้างมูลค่าเพิ่มที่สูง หลายประเทศทั่วโลกจึงมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นรวมถึงประเทศไทยจากการประชุมร่วมระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬากับนายกรัฐมนตรี ผ่านระบบวีดีโอคอนเฟอเรนซ์ว่า “ในรอบปี 2549 ต่อเนื่องกับช่วง 3 เดือนแรกของปี 2550 พบว่ารายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นกว่า 142,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 9.6 จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 382,000 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 5 ส่วนใหญ่ยังคงเป็นนักท่องเที่ยวจากยุโรป เอเชียใต้ ออสเตรเลีย และตะวันออกกลาง”¹ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้วอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยจัดอยู่ในขั้นที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง และได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวทุกมุม โลกเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะความโดดเด่นและความมีเอกลักษณ์ในศิลปวัฒนธรรม และความงดงามของธรรมชาติที่มีอยู่ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะสามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ผ่านมาได้เป็นอย่างดี แต่การท่องเที่ยวก็เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ จึงทำให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาพิจารณาให้รอบครอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของการท่องเที่ยวที่มีต่อสุขภาพทางสังคม และวัฒนธรรมของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และประชาชน ซึ่งหมายถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม พบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวในบางพื้นที่มิได้มีการเตรียมการและการจัดการที่ดี และขาดการทบทวนถึงขีดความสามารถในการยอมรับของพื้นที่ทางกายภาพและสังคม ถึงแม้จะไม่มีการท่องเที่ยวเข้ามาเกี่ยวข้อง แหล่งท่องเที่ยวยังพบปัญหาสังคม

---

¹นโยบายการท่องเที่ยว,

และสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหาขยะ ปัญหาแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่น สวรรค์ของพวกคดียาเสพติด นครของเอดส์ ตลอดจนสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมซึ่งปัจจุบันทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้รวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและมีปัญหาวิกฤตทั่วประเทศพบว่า “มีสูงถึง 172 แห่ง ในพื้นที่ต่างๆ รวม 49 จังหวัด”² จากปัญหาดังกล่าวได้มีการเสนองบประมาณเพื่อฟื้นฟู ทุนบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้สูงถึง 3,000 ล้านบาทต่อปี ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับประเทศช่วงปี พ.ศ. 2540-2544 จากปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย จึงได้เกิดมีความคิดที่จะแสวงหาแนวทางใหม่ของการท่องเที่ยวที่จะก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบน้อยที่สุดต่อแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนในท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี มิใช่เดินทางเป็นกลุ่มใหญ่ๆ เพื่อเสวยสุขหรือดักตวงผลประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียวแล้วกลับไปทิ้งปัญหาไว้ให้คนท้องถิ่นมากที่สุด จึงได้มีการท่องเที่ยวแนวใหม่มากมาย ได้แก่ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable tourism) การท่องเที่ยวสีเขียว (Green tourism) การท่องเที่ยวที่มีการผจญภัยเพียงเล็กน้อย (Soft tourism) การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อ (Responsible tourism) ทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยว (Alternative tourism) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ในที่สุดได้มีการตกลงร่วมกันว่า “คำที่มีความหมายครอบคลุมทั้งปรัชญาและแนวคิดและมีวิธีการดำเนินงานมากที่สุด คือ คำว่าการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม (Environmentally responsible tourism)”³ ซึ่งการท่องเที่ยวแบบนี้มิใช่การท่องเที่ยวทางธรรมชาติเท่านั้นแต่เป็นการท่องเที่ยวที่ให้การศึกษาในเรื่องสภาพแวดล้อมวิวัฒนาการทางธรรมชาติที่ยาวนาน “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมีราคาสูงกว่าการท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ จึงทำให้การท่องเที่ยวประเภทนี้มีเงินไหลออกน้อยกว่าการท่องเที่ยวแบบเดิมๆ”⁴ ดังนั้นการท่องเที่ยวแนวใหม่นี้จึงมิใช่ การท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองผลประโยชน์การท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ที่ผ่านมานักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะยอมรับสภาพความเป็นอยู่ที่ต่างไปจากบ้านตนเอง จึงทำให้การบริการที่พัก และอาหารให้กับนักท่องเที่ยวประเภทนี้ไม่ต้องใช้เงินลงทุนสูงเหมือนการท่องเที่ยวแบบเก่าซึ่งประชาชนในท้องถิ่นสามารถให้บริการนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศในส่วนนี้ได้ ถึงแม้จะมีข้อได้เปรียบหลายประการ

² กองวางแผนและโครงการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, นโยบายและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, (กรุงเทพมหานคร : กองวางแผนและโครงการ, 2540), หน้า 3.

³ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548), หน้า 12.

⁴ วรรณพร วาณิชชานุกร, แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการและฝึกอบรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540), หน้า 14.

สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่จากการที่การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้น โดยจะยกระดับคุณภาพ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั้งในพื้นที่ และนอกพื้นที่อนุรักษ์ เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลที่ กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าผู้ที่เกี่ยวข้อง ในแต่ละฝ่ายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมกลไกของรัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในธุรกิจการท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากร การท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบต่อการจัดการท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด

จังหวัดเลยเป็นจังหวัดในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่มีนโยบายหลักในการ ส่งเสริมให้เป็นแหล่งพำนักแห่งที่สองของนักลงทุนและนักท่องเที่ยว จังหวัดเลยมีนโยบายส่งเสริม การท่องเที่ยวด้วยคำขวัญที่ว่า “เมืองในฝันของนักท่องเที่ยวและนักลงทุนภายใต้การพัฒนาที่ยั่งยืน”⁵ จังหวัดเลยมีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นภูเขาสลับซับซ้อน มีความอุดมสมบูรณ์ และหลากหลายทาง ทรัพยากรธรรมชาติจึงทำให้มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูง มีอุทยานแห่งชาติถึง 3 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง อุทยานแห่งชาติภูเรือ และอุทยานแห่งชาติภูสวนทราย(นาแห้ว) นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกมากมาย เช่น แก่งคุดคู้ เกษตรที่สูง แก่งสะออน ห้วยลิ้นควาย เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง ในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเลยสวนหินผางาม หรือคุณหมิงเมืองไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งเดียวที่มีการริเริ่มและพยายามให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศ สวนหินผางามมีลักษณะทางกายภาพที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือมีแนวผาหินปูนสูงใหญ่ แลดูเป็นสง่า ทอดตัวเป็นแนวยาว โคดเด่นท่ามกลางทุ่งหญ้าเขียวขจีมีภูเขาแห่งหินปูนซึ่งเกิดขึ้นเอง ตามธรรมชาติอยู่กระจายเป็นลูกๆใหญ่บ้างเล็กบ้างสลับกันไป ภายในมีเส้นทางเดินสลับซับซ้อน บางช่วงคูสติกลับตี้นเดินคล้ายกับผจญภัยอยู่ในเขาวงกต บางช่วงต้องปีนป่ายเพิงหิน หรืออาจต้องมุด ลอดโพรงถ้ำ ซึ่งมีชื่อเรียกตามลักษณะรูปร่างที่ปรากฏ เช่น หินไดโนเสาร์ หน้าผาท้อแท้ ชุมคารวะ ถ้ำอรทัย เขาวงกต เจดีย์หิน กรอบรูปธรรมชาติ กำแพงเมืองจีน ประตูดูโขง ฯลฯ ตลอดเส้นทางเดิน ยังพบเห็นต้นไม้หายาก และต้นไม้ยักษ์อย่างประหลาดอายุหลายร้อยปี สันนิษฐานกันว่าในอดีตเคย เป็นท้องทะเลมาก่อน และมีอายุราว 225 ล้านปี สวนหินแห่งนี้ตั้งอยู่หมู่บ้านผางาม หมู่ 10 ตำบล ปวนพูน อำเภอนองหิน เขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน

ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยว เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว เข็มชมสวนหินผางามจำนวนมาก ใน บางช่วงเวลามีจำนวนเพิ่มขึ้น ในบางช่วงเวลามีจำนวนลดลง ซึ่งยากที่จะคาดคะเนได้ว่าการ

⁵ องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน, สวนหินผางามคุณหมิงเมืองไทย, (เลข : รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์, 2545), หน้า 1.

เปลี่ยนแปลงจำนวนของนักท่องเที่ยวในอนาคตจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ปัจจัยใดที่เป็นปัจจัยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและเกิดความประทับใจ ปัจจัยใดที่นักท่องเที่ยวประทับใจหรือเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ควรจะได้มีการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวในเขตนอุทยานผางาม ตลอดจนควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการสร้างความรู้สึกรักและ ไม่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานผางามให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งจะส่งผลดีต่อการยกระดับเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ให้ดีขึ้นได้ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติการกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพู่ให้ประสบความสำเร็จในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภารกิจด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความก้าวหน้า พัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมอีกทางหนึ่งด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพู่ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพู่ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพู่ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพู่ 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการสื่อสารและการเดินทาง
- 2) สภาพถนนและระยะทาง
- 3) ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- 4) ด้านการบริการ

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดเลย และจังหวัดอื่นๆ โดยใช้ประชากรทุกคนที่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูล

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ วนอุทยานผางาม ตำบลปวนพูน อำเภอนงหิน จังหวัดเลย

1.3.3 ขอบเขตด้านเวลา

ได้แก่ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 ถึงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2551

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 เพศ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนงหิน จังหวัดเลย

1.4.2 อายุ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนงหิน จังหวัดเลย

1.4.3 อาชีพ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนงหิน จังหวัดเลย

1.4.4 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนงหิน จังหวัดเลย

1.4.5 รายได้ต่อปี มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนงหิน จังหวัดเลย

1.4.6 ภูมิลำเนา มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนงหิน จังหวัดเลย

1.4.7 จำนวนครั้งที่มาเที่ยว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนงหิน จังหวัดเลย

1.4.8 เหตุที่เดินทางมาเที่ยว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอนงหิน จังหวัดเลย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทำให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอนงหิน จังหวัดเลย

1.4.2 ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว ความต้องการ ความคาดหวัง และทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยววนอุทยานผางาม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น

1.4.3 ทำให้ทราบข้อมูลความคิดเห็นและทัศนคติในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ และจังหวัดเลยต่อไป

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

วนอุทยานผางาม หมายถึง เขตพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่ควรอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอนงหิน จังหวัดเลย

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวโดยมีระบบการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติมายังวนอุทยานผางามเป็นการชั่วคราวเพื่อศึกษาธรรมชาติ หรือพักผ่อนหย่อนใจ

กระบวนการจัดการด้านการท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินการอย่างมีขั้นตอนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตนอุทยานผางามให้มีความเจริญก้าวหน้า และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ เช่น การศึกษาสภาพปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย การกำหนดแนวทางและมาตรการ การดำเนินงาน เป็นต้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการกระบวนการจัดการท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบที่เป็นเหตุจูงใจให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตนอุทยานผางาม

ความพึงพอใจ หมายถึงความพอใจ หรือสภาพอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจัดเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น บุคคล สิ่งของ บริการ ซึ่งเป็นภาวะทางอารมณ์เชิงบวกที่บุคคลแสดงออกเมื่อได้รับผลสำเร็จทั้งปริมาณ และคุณภาพตามจุดมุ่งหมาย ตามความต้องการ ความพึงพอใจจึงเป็นผลของความต้องการที่ได้รับการตอบสนอง โดยมีการจูงใจ (Motivation) หรือสิ่งจูงใจ (Motivators) เป็นตัวเหตุ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ประทับใจ ต่อสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงการบริการด้านต่างๆ เช่น สภาพของภูมิอากาศ เส้นทางการเดินทางท่องเที่ยว การได้รับการบริการจากชุมชน หรือผู้ให้บริการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์ เรียบเรียง และนำตามลำดับดังนี้

- 2.1 นโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2.2 นโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดเลย
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2.4 แนวคิดการประเมินความพึงพอใจ
- 2.5 ข้อมูลพื้นฐานวนอุทยานผางาม
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 สรุปกรอบแนวคิด

2.1 นโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้เจริญเฟื่องฟูรุดหน้ามาตามลำดับ เป็นผลให้เกิดรายได้หมุนเวียนมีมูลค่านับแสนล้านบาท ซึ่งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศแต่ในทางตรงกันข้ามการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลับทำให้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและภาพพจน์ของการท่องเที่ยวลดถอยลง การจัดการท่องเที่ยวโดยทั่วไปมักประสบปัญหาที่สวนทางกันระหว่างการพัฒนากับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม การพัฒนาการท่องเที่ยวในทิศทางที่ประสานการพัฒนาับการอนุรักษ์นั้น ได้มีความพยายามมาโดยตลอด ด้วยการวางกลยุทธ์ในการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาที่ดำเนินการอย่างรอบคอบตรงตามหลักวิชาการแต่ในการดำเนินการที่ผ่านมา แนวทางต่างๆ เหล่านี้ยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยสาเหตุหลายประการ สาเหตุประการหนึ่ง คือ ความสับสนในการพัฒนาระหว่างความต้องการทางเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์ และการขาดการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสม

2.1.1 นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดนโยบายและกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ ดังนี้¹

1) นโยบายหลักการพัฒนาการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ต้องมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้นจึงกำหนดให้มีนโยบายหลัก ดังนี้

(1) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงหรือลดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ ที่อ่อนไหวง่ายต่อการถูกรบกวน และฟื้นตัวได้ยาก

(2) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและการปรับให้เกิดความสมดุลกับรูปแบบและกิจกรรมเดิมที่มีอยู่ พึงหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอย่างรุนแรงต่อการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ หากเน้นในการแปรประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยรวม

(3) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกัน มากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ และการมีรายได้เพียงอย่างเดียว

(4) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมชุมชน ในกระบวนการท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ

(5) ให้ความสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นความจำเป็นอันดับต้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งนี้ให้องค์กรต่างๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และกำหนดวิธีการที่เหมาะสม

(6) นำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เข้าสู่แผนพัฒนาระดับต่างๆ อย่างมีความสำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาภาค พร้อมทั้งให้มีการจัดสรร และกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

¹นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.

(7) สนับสนุนการศึกษา วิจัย และประเมินผลการพัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหาและการปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน

(8) มีการใช้กฎหมายในการควบคุม ดูแล รักษา สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำตักเตือน และสร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย

(9) จัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือคู่มือการจัดการ (Code of Conduct) แก่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง

(10) จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งในแนวตั้งและแนวนอน โดยให้มีการประสานงานด้านข้อมูลข่าวสาร และการจัดการร่วมกันทุกระดับ

2) นโยบายด้านต่างๆในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการจัดการที่ประสานการจัดการในด้านต่างๆ ภายใต้หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และองค์ประกอบในเชิงระบบของการท่องเที่ยว ซึ่งกระบวนการจัดการจะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและชัดเจนระหว่างองค์ประกอบต่างๆ อย่างไรก็ตาม นโยบายการจัดการ ได้กำหนดแนวทางด้านต่างๆ 6 ด้าน ซึ่งสามารถกำหนดเป็นนโยบายและกลยุทธ์การจัดการที่มีประสิทธิภาพได้ นโยบายเฉพาะด้าน มีดังนี้

(1) นโยบายด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

1) กำหนดกรอบการพัฒนาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมีมาตรฐานที่ชัดเจนให้ยกเลิกการท่องเที่ยวในพื้นที่เปราะบาง สนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในเขตอนุรักษ์

2) สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศนอกเขตอนุรักษ์ในเขตพื้นที่บูรณาการ พื้นที่เอกชนและเขตชุมชน ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3) วางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามขอบเขตของขีดความสามารถที่รองรับได้ โดยการกำหนดเขตพื้นที่ท่องเที่ยวเขตสงวนเพื่อการศึกษาและรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม เขตกันชน และเขตพื้นที่ฟู

4) สนับสนุนการพัฒนากลุ่มแหล่งท่องเที่ยวและโครงข่ายการท่องเที่ยวในท้องถิ่นระดับกลุ่มพื้นที่ให้มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยให้มีการกระจายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับที่สามารถทดแทนแหล่งท่องเที่ยวเกินขีดความสามารถในการรองรับได้

5) สนับสนุนการจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทาง เพื่อใช้ในการจัดการการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้สมดุลกับความสามารถในการรองรับของแต่ละพื้นที่ และการถ่ายเทนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งใกล้เคียงอย่างเป็นระบบ

6) กำหนดมาตรการการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เข้มงวดมากขึ้น และให้การสนับสนุนการประกอบการที่มีมาตรการถูกต้องเหมาะสมอย่างเป็นรูปธรรม

7) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการควบคุม คุณภาพ ตรวจสอบ และการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ท่องเที่ยว

8) สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการวางแผนและจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(2) นโยบายด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก

1) กำกับ ควบคุม ดูแล การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ท่องเที่ยว โดยให้เป็นการศึกษานอกระบบ โรงเรียน ที่ถือเอาการปฏิบัติในสนามเป็นบทเรียนของการศึกษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงผลกระทบของกิจกรรมที่มีต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

2) จัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรในระบบโรงเรียน และสถาบันการศึกษาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องด้วยการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวในทิศทางที่ยั่งยืน

3) สนับสนุนสื่อสารมวลชนและสื่อข้อมูลข่าวสารอื่นๆ ที่ส่งเสริมการศึกษา ธรรมชาติและวัฒนธรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สำหรับใช้เป็นข้อมูลคู่มือและอุปกรณ์การเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง

4) สนับสนุนงบประมาณในการจัดสื่อความหมายธรรมชาติที่มีคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

5) ให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชาชนในพื้นที่มาสื่อความกับนักท่องเที่ยว รวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนเป็นมัคคุเทศก์เฉพาะหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับความรู้อย่างแท้จริง และเป็นการกระจายรายได้ที่เหมาะสม

6) ขยายการให้การศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดและเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้ ในระยะต้นให้มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และจิตสำนึกของบุคลากรในภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีศักยภาพสูง และมีบทบาทในกระบวนการท่องเที่ยว

(3) นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น

1) พัฒนาแบบแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดรวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น เอกชนและประชาชนทั่วไปในด้านการลงทุน การผลิตสินค้าและ

บริการ ทั้งนี้ต้องมีความเสมอภาค เป็นธรรมในกรอบที่เหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่นๆ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2) สนับสนุนการจัดตั้งช่วยความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในรูปขององค์กรหรือคณะกรรมการระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น โดยมีเครือข่ายครอบคลุม ผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนและทุกระดับ โดยให้องค์กรมีขอบเขตความสามารถในการตัดสินใจและ ดำเนินการอย่างอิสระภายใต้กรอบที่ตอบสนองความจำเป็นในการจัดการแต่ละระดับ

3) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และติดตาม ประเมินผลตลอดจนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งปรับทัศนคติและ ปรับปรุงขีดความสามารถของหน่วยงานของรัฐให้สามารถร่วมมือและเกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนมากขึ้น

4) ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน ที่ดูแลด้าน สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล

5) แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนากฎหมายและระบบงบประมาณของภาครัฐให้ สามารถส่งเสริมและเอื้ออำนวยต่อการประสานงานความร่วมมือของหน่วยงานปฏิบัติทุกระดับกับ ประชาชนท้องถิ่นตลอดจนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ในการให้ชุมชนมีโอกาสในการควบคุม กำกับดูแลและจัดการทรัพยากรด้วยตนเอง

6) สนับสนุนพัฒนาศักยภาพของคน โดยการเพิ่มความรู้ ทักษะ และการมี จิตสำนึกในด้านการจัดการพัฒนาการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมสำหรับชุมชนให้กว้างขวางมากขึ้น

7) สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ ในด้าน การจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีอิสระและสามารถจัดเก็บรายได้เพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเองโดยให้มีการพัฒนาทักษะการจัดการที่ถูกต้อง

(4) นโยบายด้านการส่งเสริมตลาดและการนำเที่ยว

1) กำกับส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในทิศทางที่เหมาะสมกับ สภาพทรัพยากรและขีดความสามารถในการจัดการรองรับการท่องเที่ยว ละเว้นหรือชะลอการ ส่งเสริมตลาดในพื้นที่ที่ยังไม่พร้อม ง่ายต่อการถูกกระทบกระเทือนจากการท่องเที่ยว

2) สนับสนุนการตลาดในรูปแบบประสานการท่องเที่ยวเป็นเครือข่ายที่ เหมาะสม ทั้งที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลอดโปรแกรม และแบบผสมผสานกับการท่องเที่ยว รูปแบบอื่นๆ เพื่อให้มีการกระจายนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

3) ส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เน้นการศึกษาและกิจกรรมเชิงนิเวศ สำหรับกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยมุ่งเน้นในกลุ่มเยาวชน กลุ่มแรงงาน และเกษตรกรเป็นพิเศษ ทั้งนี้รวมถึงการจัดการศึกษาและกิจกรรม ตอบสนองตลาดต่างประเทศด้วย

4) ส่งเสริมการบริการนำเที่ยวเชิงนิเวศให้พัฒนาการบริการที่มีคุณภาพ มุ่งเน้นการให้การศึกษา การเรียนรู้จากประสบการณ์ และการมีส่วนร่วมอย่างเป็นธรรมชาติกับชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนมีสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการใช้มาตรฐานในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการบริการอย่างเต็มที่

5) กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการบริการการนำเที่ยว มาตรฐานการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในลักษณะที่มีความเข้มงวดมากเป็นพิเศษ ภายใต้การจัดให้มีค้ำประกันใจแก่นักท่องเที่ยวในระดับที่เหมาะสม โดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรที่อยู่เหนือความต้องการส่วนบุคคล

6) ส่งเสริมการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้ขอบเขตการพัฒนา โดยการใช้สื่อที่หลากหลาย และมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภูมิภาค

(5) นโยบายด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว

1) จัดระบบการเดินทางเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวให้มีความสะดวกตามควรให้เหมาะสมกับพื้นที่และกิจกรรม โดยเน้นด้านความปลอดภัยเป็นหลัก

2) สนับสนุนให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัด เหมาะสมตามความจำเป็นและตามขนาดพื้นที่ท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สนับสนุนใช้พลังงานทดแทน ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่หมดเปลืองในกิจกรรมการท่องเที่ยว.

3) สนับสนุนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม สร้างโครงข่ายที่ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกระจายตัวครอบคลุมพื้นที่ท่องเที่ยวและโครงข่ายการมีส่วนร่วมทุกระดับ เพื่อการติดต่อสื่อสารการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยว และการบรรเทาสาธารณภัยในยามฉุกเฉิน

4) สนับสนุนให้การบริการการท่องเที่ยว ดำเนินการโดยภาคเอกชนหรือองค์กร หรือประชาชน ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยองค์กรของรัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และการกำหนดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวรองรับ ทั้งนี้ให้มีการรอบการพัฒนาบริการที่มีขนาด รูปแบบ และคุณภาพการบริการตามแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5) การจัดบริการของรัฐในพื้นที่ที่จำเป็นจะต้องมีขนาดและบริการที่พอเหมาะ โดยมุ่งเน้นการช่วยเหลือและเรียนรู้ด้วยตนเองของนักท่องเที่ยว ที่สอดคล้องกับรูปแบบและกิจกรรม

ของการท่องเที่ยวอื่นๆ การจัดบริการต้องไม่เป็นการแสวงกำไร หรือแข่งขันกับภาคเอกชน แต่ควรให้มีเป็นรายได้เสริมสำหรับการฟื้นฟูและรักษาทรัพยากร

6) การจัดการบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้คำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น การเพิ่มโอกาสการมีส่วนร่วมและการกระจายรายได้แก่ชุมชน และประชาชนท้องถิ่น

7) กำหนดมาตรฐานในการควบคุมและส่งเสริมการบริการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการสร้างมาตรฐานการจูงใจการให้การรับรองมาตรฐานการบริการ และการให้รางวัล

(6) นโยบายด้านการส่งเสริมการลงทุน

1) สนับสนุนการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน อยู่ในกฎเกณฑ์ที่กำหนด เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสามารถพัฒนากระบวนการบริการที่มีคุณภาพ โดยใช้มาตรการทางภาษี การสร้างสิ่งจูงใจอื่นๆ การตอบแทนในรูปแบบของรางวัล เป็นต้น

2) สนับสนุนการลงทุนของชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการให้ยืมหรือให้กู้ดอกเบี้ยต่ำจากสถาบันการเงินของรัฐ

3) ส่งเสริมให้องค์กรธุรกิจเอกชนสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรประชาชน

4) สนับสนุนด้านงบประมาณ และสิทธิประโยชน์แก่องค์กรพัฒนาเอกชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการสนับสนุนการพัฒนาของประชาชนท้องถิ่น

5) ส่งเสริมการลงทุนผลิตสินค้า อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดกิจกรรมเชิงนิเวศการจัดการบริการ และการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวขึ้นภายในประเทศ หรือลดต้นทุนการนำเข้าสินค้าที่จำเป็นจากต่างประเทศ

2.2 นโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวนอุทยานผางาม

2.2.1 นโยบายการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรวนอุทยานผางาม

วนอุทยานผางาม โดยอำเภอหนองหินขณะนั้น ได้มีแนวนโยบายการนำรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ตามคำริชของนายสุนาย คำกรุง ปลัดจังหวัด ประกอบกับนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดนายพิระ มานะทัศน มีนโยบายให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเสริมรายได้ของประชาชนในพื้นที่ และนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2541-2542 ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพุ่ม ร่วมกับ อำเภอหนองหินและประชาชนในพื้นที่ ได้เริ่มทำการพัฒนาบริการขั้นพื้นฐาน โดยจัดตั้งศูนย์และหน่วยบริการนักท่องเที่ยว ปรับปรุง

เส้นทางคมนาคมและทางเดินเท้า สร้างร้านค้า ห้องน้ำ ห้องส้วม สถานจอดรถ บ้านพักชนบท ที่พักแรม ผู้นำทาง บริการนักท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆจนเป็นที่รู้จักของคนทั่วประเทศ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินตราในท้องถิ่น ประชาชนมีรายได้เพิ่มจากการขายของที่ระลึก ผลผลิตทางการเกษตร ทำให้ประชาชนครองชีพอยู่ได้ในภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ตกต่ำ สามารถแก้ปัญหาการอพยพของแรงงานในท้องถิ่น ที่สำคัญคือประชาชนเจ้าของพื้นที่มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เกิดความรักความหวงแหน ช่วยกันดำรงรักษาความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ให้คงสภาพเดิม ซึ่งก่อให้เกิดการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะ “ธนาคารโลก และธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย ได้สนับสนุนเงินกู้เพื่อพัฒนาวนอุทยานผางามสูงถึง 9,374,400 บาท”²

2.2.2 การท่องเที่ยวในวนอุทยานผางาม

สภาพปัจจุบันของวนอุทยานผางาม พิจารณาตามองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยว เจริญนิเวศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 4 ประการ เป็นดังนี้

1) ด้านพื้นที่ วนอุทยานผางามตั้งอยู่ในเขตตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย ครอบคลุมหมู่ที่ 1 บ้านปวนพูน หมู่ที่ 4 บ้านสวนหอม หมู่ที่ 10 บ้านผางาม หมู่ที่ 11 บ้านผาฝ้าย หมู่ที่ 13 บ้านลอมทอง และหมู่ที่ 15 บ้านทุ่งโพธิ์ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นเทือกเขาหินปูนขนาดเล็ก ที่ผ่านการสึกกร่อนตามธรรมชาติ เป็นเวลานาน ทำให้สภาพที่ปรากฏมีลักษณะขรุขระ สวยงามแปลกตาภายในเทือกเขามีถ้ำจำนวนมากกว่า 400 แห่ง สภาพป่าไม้เป็นป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ มากกว่า 70 แห่ง ซึ่งทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ของพันธุ์ไม้ และสมุนไพรมากกว่า 1,000 ชนิด นอกจากนี้ยังมีน้ำตกที่สวยงามมีน้ำไหลตลอดทั้งปีจำนวน 3 แห่ง ด้วยลักษณะธรรมชาติดังกล่าว จึงทำให้วนอุทยานผางามมีจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ชอบป่าเขา และธรรมชาติเป็นสถานที่ที่เหมาะสมจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อน ศึกษาธรรมชาติ ที่โดดเด่นมาก แห่งหนึ่งในจังหวัดเลย อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่เป็นแหล่งท่องเที่ยวมาตั้งแต่ปี 2540 จนถึงปัจจุบันสภาพพื้นที่ได้รับความกดดันระดับหนึ่ง ความสมบูรณ์ของพันธุ์ไม้และสมุนไพรลดลง มีการลักลอบนำพันธุ์ไม้ เช่น กัล้วยไม้ จันทน์ผา ฯลฯ ออกนอกพื้นที่ สัตว์ป่าเริ่มพบยากขึ้น การประกาศให้พื้นที่บริเวณนี้เป็นวนอุทยานน่าจะมีส่วนช่วยบำรุงความเป็นธรรมชาติให้สมบูรณ์ขึ้น

²องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน, “เอกสารบรรยายสรุปโครงการพัฒนาสวนหินผางาม”, (เลข : องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน, 2542), (อัดสำเนา).

2) ด้านการจัดการ ช่วงเริ่มแรกของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับอำเภอและจังหวัด คือ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอหนองหิน ปลัดจังหวัดเลย และผู้ว่าราชการจังหวัดเลย

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย เป็นผู้เข้ามาบริหารจัดการการท่องเที่ยวในเขตวนอุทยานผางาม โดยมีคณะกรรมการการท่องเที่ยววนอุทยานผางาม ซึ่งประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มมัคคุเทศก์ท้องถิ่น 2) กลุ่มบริการรถอีแต๊ก (รถไถนาเดินตาม) 3) กลุ่มร้านค้า (ร้านอาหาร ของที่ระลึก สมุนไพร ฯลฯ) มีประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน เป็นประธาน โดยตำแหน่ง และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปวนพูนเป็นเลขานุการ ภายใต้การดูแลของการท่องเที่ยวจังหวัดเลย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เขต 5 อุตรดิตถ์ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูนให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยการเพิ่มพนักงานส่วนตำบลฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยว 1 ตำแหน่ง เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2546 เพื่อปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานผางาม โดยเฉพาะและองค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูนได้ดำเนินการ 2 ส่วน คือ

(1) เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ 1 คน มีหน้าที่เก็บเงินจากนักท่องเที่ยวจากการนำเที่ยว กลุ่มละ 100 บาท เงินจำนวนนี้แบ่งให้องค์การบริหารส่วนตำบล 30 บาท ให้ผู้นำเที่ยวท้องถิ่น 70 บาท รายได้ขึ้นอยู่กับจำนวนนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้จะประจำที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

(2) เจ้าหน้าที่การเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน มีหน้าที่เก็บเงินค่าสถานที่ โดยจัดเก็บเป็นรายปี ร้านค้าขนาดเล็กร้านละ 100 บาทต่อปี และร้านค้าขนาดใหญ่ ร้านละ 300 บาทต่อปี

อาคารสถานที่ในเขตวนอุทยานผางามมีทั้งอาคารชั่วคราว และอาคารถาวร อาคารหลักคืออาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวได้รับการสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จำนวน 3 หลัง ประกอบด้วย 1) อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ ใช้เป็นสำนักงานที่ให้นักท่องเที่ยวติดต่อขอใช้บริการนำเที่ยว และจัดนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว 2) อาคารเอนกประสงค์ ใช้เป็นที่จำหน่ายสินค้า แต่ไม่มีการใช้เนื่องจากอยู่ห่างไกลจากเส้นทางท่องเที่ยว ปัจจุบันใช้เป็นอาคารห้องประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน 3) บ้านพักรับรอง 1 หลัง ปัจจุบันทางองค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูนได้สร้างสถานที่จำหน่ายสินค้าไว้บริเวณชายมือก่อนเข้าสวนหินผางาม จำนวน 20 หลัง โดยใช้งบประมาณกองทุนตำบลละหนึ่งล้านบาท เพื่อเคลื่อนย้ายร้านค้าจากบริเวณสวนธรรมไปรวมไว้ที่สร้างใหม่ และจะพัฒนาบริเวณสวนธรรมเป็นสวนหย่อม อาคารร้านค้าต่างๆ 2 เส้นทางเป็นร้านที่ก่อสร้างอย่างง่ายๆ ใช้วัสดุอุปกรณ์ภายในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ หญ้าคา ฯลฯ จึงไม่มีความมั่นคง มีเพียงร้านค้าของกลุ่มแม่บ้าน และร้านค้าเอกชนเท่านั้นที่เป็นอาคารถาวร

3) ด้านกิจกรรม และกระบวนการ

(1) การเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยววนอุทยานผางาม หรือการเข้าถึง (Accessibility) มีหลายวิธี ดังนี้

1) การเดินทางสู่จังหวัดเลย มี 4 วิธี คือ ทางรถยนต์ส่วนบุคคลโดยสารประจำทาง รถไฟ และ เครื่องบิน

1.1 รถยนต์ การเดินทางโดยรถยนต์จากกรุงเทพมหานคร มี 2 เส้นทาง คือ

เส้นทางที่ 1 จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1 ผ่านจังหวัดสระบุรี เข้าทางหลวงหมายเลข 21 ผ่านจังหวัดเพชรบูรณ์ เข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 203 ผ่านอำเภอหล่มสัก หล่มเก่า เข้าเขตจังหวัดเลยที่อำเภอด่านซ้าย ผ่านอำเภอภูเรือ ถึงจังหวัดเลย รวมระยะทาง 521 กิโลเมตร

เส้นทางที่ 2 ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 ผ่านจังหวัดสระบุรีแล้วเลี้ยวขวาไปอำเภอปากช่อง แยกเข้าทางหลวงหมายเลข 201 ที่อำเภอสีคิ้ว ผ่านอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา อำเภอเมือง แก้งคร้อ ภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น อำเภอภูกระดึง อำเภอหนองหิน อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ระยะทาง 540 กิโลเมตร

1.2 รถโดยสารประจำทาง รถไฟ และเครื่องบิน

รถโดยสารประจำทางจากกรุงเทพมหานคร รถออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ มีหลายบริษัทให้บริการ เช่น บริษัทขนส่งจำกัด มีรถปรับอากาศและรถธรรมดาให้บริการ บริษัท แอร์เมืองเลย จำกัด มีรถปรับอากาศให้บริการ บริษัท ภูกระดึงทัวร์ จำกัด มีรถปรับอากาศให้บริการ และห้างหุ้นส่วนจำกัด ชุมแพทัวร์ มีรถปรับอากาศให้บริการ

รถไฟ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางโดยรถไฟจากสถานีรถไฟหัวลำโพง มาลงที่จังหวัดขอนแก่น จากนั้นโดยสารรถโดยสารประจำทางสายขอนแก่น-เมืองเลย ลงที่สถานีขนส่งอำเภอหนองหิน แล้วต่อรถเข้าวนอุทยานผางาม หรือจังหวัดอุดรธานีจากนั้นโดยสารรถโดยสารประจำทางสายอุดรธานี-เมืองเลย ลงที่สถานีขนส่งอำเภอวังสะพุงแล้วต่อรถโดยสารประจำทางเมืองเลย-ขอนแก่น ลงที่สถานีขนส่งอำเภอหนองหิน

เครื่องบิน มีสายการบิน วันทูโก เปิดบริการ มีเที่ยวบินทุกวัน เช้าวันจันทร์ สัปดาห์ละ 1 เที่ยวบิน

1.3 การเดินทางจากจังหวัดอื่นๆ มีเส้นทางอื่นๆ ที่สามารถเดินทางไปจังหวัดเลยได้ทั้งรถปรับอากาศและรถธรรมดา ได้แก่ เส้นทางรถขอนแก่น-เมืองเลย อุดรธานี-เมือง

เลย หนองคาย-เมืองเลย อุตรธานี-พิษณุโลก อุตรธานี-เข็ยราช นครราชสีมา-เมืองเลย นครพนม-เข็ยใหม่ เป็นต้น

2) การเดินทางสู่สวนอุทยานผางาม

2.1 การเดินทางโดยรถยนต์จากจังหวัดเลย ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 201 เมืองเลย-ขอนแก่น(ถนนมะลิวรรณ) สู่อำเภหนองหิน ระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร ถึงตลาดเทศบาลตำบลหนองหินเล็ยขวาไปตามเส้นทาง รพช. สายหนองหิน-ผาหวย ระยะทางประมาณ 19 กิโลเมตรถึงศูนย์บริการนักท่องเที่ยววนอุทยานผางาม

2.2 ถ้าเดินทางจากอำเภภูกระดังตามถนนขอนแก่น-เมืองเลย (ถนนมะลิวรรณ) ระยะทางประมาณ 17 กิโลเมตรถึงตลาดเทศบาลตำบลหนองหินเล็ยขวยเข้าเส้นทาง รพช. สายหนองหิน-ผาหวย

2.3 จากทางแยกถนนมะลิวรรณกับถนน รพช.หนองหิน-ผาหวย มีรถสองแถวประจำทางสานหนองหิน-ผาหวย ผ่านวนอุทยานผางาม นอกจากนั้นยังมีรถจักรยานยนต์และสามล้อเครื่องรับจ้างที่คอยบริการนักท่องเที่ยวแต่อาจไม่สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเพราะระยะทางค่อนข้างไกล

(2) ลักษณะการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวในเขตวนอุทยานผางามมี 3 ลักษณะ คือ

1) การท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า เพื่อชมจุดท่องเที่ยวต่างๆ ภายในสวนหินผางาม โดยมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยว คิดค่าบริการ 100 บาทต่อนักท่องเที่ยว 1 กลุ่มๆ ละไม่เกิน 10 คน ต่อมัคคุเทศก์ 1 คน นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อได้ที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่คอยบริการ และประสานงานกับกลุ่มมัคคุเทศก์ท้องถิ่นตลอดเวลา ก่อนเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวเจ้าหน้าที่จะแนะนำข้อมูลต่างๆ โดยให้นักท่องเที่ยวดูจากป้ายนิเทศ หรือ นิทรรศการเกี่ยวกับสวนหิน ซึ่งส่วนใหญ่แสดงเป็นแผนที่ แบบจำลอง และภาพถ่าย ฯลฯ ลักษณะเส้นทางเดินเท้ามีความสะดวก บริเวณที่มีความต่างระดับไม่มาก ทางเดินจะทำด้วยซีเมนต์ผสมหินกรวดมน ช่วงที่เป็นภูเขาต้องปีนป่ายก็จะมีบันไดและทางเดินยกระดับที่สร้างด้วยตาข่ายเหล็กระหว่างเส้นทาง จะมีศาลาหกเหลี่ยมไว้เป็นจุดพักสำหรับนักท่องเที่ยวนั่งพักผ่อน ศึกษาหรือชมธรรมชาติ ทิวทัศน์ การท่องเที่ยวภายในสวนหินใช้เวลาเดินประมาณ 1-2 ชั่วโมง

2) การท่องเที่ยวโดยรถอีแต็ก หรือรถไถเดินตาม หลังจากนักท่องเที่ยวเดินเที่ยวชมศึกษาธรรมชาติภายในสวนหินผางามถึงจุดสุดท้ายหลังจากนั้นจะมีรถอีแต็กคอยรับนักท่องเที่ยวกลับไปสู่จุดเริ่มต้นที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว คิดค่าบริการนักท่องเที่ยวคนละ 5 บาท หากนักท่องเที่ยวไม่ใช้บริการนี้สามารถเดินเท้ากลับได้ นอกจากเส้นทางเดินเท้าและรถอีแต็กแล้ว นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมจุดต่างๆ ได้ตามอัธยาศัย ไม่มีการเรียกค่าธรรมเนียมอื่น ไม่ว่าจะเป็นค่า

ผ่านทางหรือค่าจอดรถ นักท่องเที่ยวสามารถซื้ออาหาร เครื่องดื่ม หรือของที่ระลึก ตามร้านค้าที่ตั้งอยู่บริเวณสองข้างทางบริเวณด้านหน้าสวนหินผางาม จากบริเวณสวนหินผางามนักท่องเที่ยวสามารถเดินไปเที่ยวต่อที่น้ำตกเพียงดินหรือน้ำตกสันติธารา ที่บริเวณบ้านผางามห่างจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยวประมาณ 1.5 กิโลเมตร

3) การท่องเที่ยวที่ต้องพักแรมหรือค้างคืน ตามปกติการท่องเที่ยวในเขตสวนหินผางามไม่ต้องค้างคืนเพราะใช้ระยะเวลาไม่มากในการเยี่ยมชมจุดต่างๆ เฉพาะนักท่องเที่ยวที่ต้องการเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่น่าสนใจในเขตวนอุทยานผางาม เช่น สวนสวรรค์ ถ้าโพธิ์สัตว์ ฯลฯ ซึ่งการพักค้างคืนนักท่องเที่ยวต้องนำเต็นท์มาเองและขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ในศูนย์บริการนักท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน ถ้าต้องการความสะดวกบริเวณใกล้เคียงจะมีที่พักของเอกชนไว้บริการ นอกจากนี้ยังมีโฮมสเตย์ไว้บริการ ถ้าเป็นคณะใหญ่ต้องการพักที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวก็สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ในศูนย์บริการเพื่อเจ้าหน้าที่จะได้เตรียมสถานที่เนื่องจากยังไม่มีบริการนี้โดยเฉพาะ

4) การมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มแรกเกิดจากการกระตุ้นโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด ใช้นโยบายของจังหวัด คือผู้ว่าราชการจังหวัดแต่ละท่าน ช่วงปี พ.ศ. 2538-2540 ในระดับท้องถิ่นปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอหนองหินได้พยายามประสานกับบุคคลและหน่วยงานต่างๆ วางรูปแบบเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งสร้างความเข้าใจในคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวให้แก่ประชาชน จนสามารถประกาศเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ และองค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูนเข้ามาดำเนินการบริหารจัดการภายในวนอุทยานผางาม

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีบุคคลหลายฝ่าย ประกอบด้วย

1) เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเลย ปลัดจังหวัดเลย นายอำเภอหนองหิน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน กำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลปวนพูน มีการสนับสนุนส่งเสริมโดยการทำความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่า และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนดำเนินการให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวขึ้น

2) นักวิชาการจากหน่วยงานหรือสถาบัน หลายแห่งได้มีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือ ได้แก่เจ้าหน้าที่จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเขต 5 อุดรธานี บุคลากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย บุคลากรโรงเรียนหนองหินวิทยาคม เจ้าหน้าที่จากสำนักงานป่าไม้จังหวัดเลย สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย เจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้เข้ามาจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว อบรมมัคคุเทศก์ กลุ่มแม่ค้า รวมทั้งการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นศัพท์บัญญัติที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) นำมาใช้อย่างเป็นทางการใน พ.ศ. 2541 จากการพิจารณาของราชบัณฑิตยสถานถึงความถูกต้องและเหมาะสมของคำว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แทนคำว่า Ecotourism ในภาษาอังกฤษ โดยนำคำ 2 คำมารวมกัน คือ คำว่า eco และ tourism คำว่า eco แปลตามรูปศัพท์ว่า บ้าน หรือที่อยู่อาศัย ส่วน tourism แปลว่าการท่องเที่ยว Ecotourism จึงแปลว่า การท่องเที่ยวเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมายความว่า การท่องเที่ยวที่เน้นในด้านสิ่งแวดล้อมอันเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ทั้งพืช สัตว์และมนุษย์”³

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษา ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน”⁴

นิพล เชื้อเมืองพาน ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า “หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรู้ และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น และเกิดความพึงพอใจ”⁵

Hector Ceballos - Lascurain แห่งสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of NATURAL Resources-IUCN) (อ้างใน ศูนย์วิจัยป่าไม้) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยัง

³ กองวางแผนและโครงการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, “สรุปนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”, อ้างแล้ว, หน้า 18.

⁴ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540), หน้า 15.

⁵ นิพล เชื้อเมืองพาน, “แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา วนอุทยานภูชี้ฟ้า จังหวัดเชียงราย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542), หน้า 19.

แหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษา เรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรม ที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติ”⁶

Boo ให้ความหมายไว้ว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีรายได้สำหรับการดูแลรักษาพื้นที่การสร้างงานให้ชุมชนหรือท้องถิ่น และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม”⁷

พรหมเมธ นาดมทอง ให้ความหมายว่า “การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนหมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของถิ่นในปัจจุบัน โดยที่มีการป้องกันและสงวนรักษาโอกาสต่างๆของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวนี้มีความหมายถึง การจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย”⁸

จากความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่นักวิชาการให้ความหมายไว้ พอสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวโดยมีระบบการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2.3.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ประกอบด้วย⁹

⁶Hector Ceballos – Lascurain, อ้างใน ศูนย์วิจัยป่าไม้, **โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ : กรณีศึกษาภาคใต้**, (กรุงเทพมหานคร : คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538), หน้า 2.

⁷Boo, อ้างใน ศูนย์วิจัยป่าไม้, **โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ : กรณีศึกษาภาคใต้**, อ้างแล้ว, หน้า 2.

⁸พรหมเมธ นาดมทอง, **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เพื่อมุ่งสู่ทิศทางการที่ยั่งยืน**, (กรุงเทพมหานคร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2539), หน้า29.

⁹สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, **โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540), หน้า 2-4.

1) การท่องเที่ยวธรรมชาติ หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวมีโอกาสชื่นชมสถานที่ธรรมชาติ เช่น การเดินป่า การชมนก หรือสัตว์ป่า การเที่ยวชมน้ำตก การชมพันธุ์ไม้ที่หายาก หรือแม้กระทั่งการชมวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น วัฒนธรรมชาวเขา เป็นต้น

2) การศึกษาและเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ถึงรายละเอียดของสัตว์ป่า พันธุ์ไม้ หรือลักษณะของระบบนิเวศ ประเด็นการศึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายระบบขึ้นอยู่กับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การขึ้นชมเพื่อความปลอดภัยจนถึงการศึกษาในรายละเอียด นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติด้วยวิธีต่างๆ เช่น ในระดับต้น นักท่องเที่ยวสามารถดูพฤติกรรมของสัตว์ป่า การฟังเสียงธรรมชาติ การดมกลิ่นดอกไม้ ในระดับสูงขึ้น นักท่องเที่ยวอาจเรียนรู้ข้อมูลจากการถามมัคคุเทศก์ การบรรยาย หรือการหาเอกสารมาอ่านเพิ่มเติม และในระดับที่สูงขึ้นมานักท่องเที่ยวอาจเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติด้วยการใช้เวลาในสถานที่แห่งนั้นนานขึ้น เพื่อศึกษาค้นคว้าแม้กระทั่งทำการวิจัย

3) การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศ หมายถึง การที่กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องไม่ไปทำลายสภาพแวดล้อม หรือสร้างมลพิษในระดับที่เกินกว่าความสามารถที่ธรรมชาติจะรับได้ เช่น การก่อสร้างอาคารถาวรที่อาจทำลายทัศนียภาพ ปริมาณขยะมูลฝอยที่ไม่มีจัดการเก็บให้เรียบร้อย หรือแม้กระทั่งความแออัดจากจำนวนนักท่องเที่ยว ที่อาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เป็นต้น สิ่งต่างๆเหล่านี้จำเป็นต้องมีการควบคุมเพื่อมิให้เป็นการทำลายแหล่งท่องเที่ยว มิฉะนั้นจะนำมาซึ่งความสูญเสียต่อทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และในที่สุดก็จะทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเองต้องประสบกับความหายนะ นอกจากนี้แล้ว ควรมีวิธีการนำรายได้บางส่วนจากการท่องเที่ยวมาใช้ในการอนุรักษ์ เช่น รายได้จากการเก็บค่าเข้าชม หรือรายได้จากการเก็บภาษีท่องเที่ยว

4) การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่เป็นเรื่องที่ประเทศไทยยังมีได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3 ประการ คือ

4.1 เนื่องจากความยากจนในชนบทเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นต้องอาศัยพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพ เช่น การบุกรุกพื้นที่ป่าหาที่ทำกิน หรือการล่าสัตว์ป่าเพื่อเป็นอาหาร หรือนำมาขายเพื่อเป็นรายได้เสริม เมื่อเป็นเช่นนี้ หากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถสร้างงานให้ประชาชนท้องถิ่น ได้ก็จะช่วยให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และจะช่วยลดความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพ

4.2 การให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม นอกจากจะเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นแล้ว ยังเป็นการแสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นมีได้มองว่า ทรัพยากรธรรมชาติ

นั้นเป็นสมบัติของนักธุรกิจที่ประกอบอาชีพท่องเที่ยวที่เข้าไปแสวงหาประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียว การแบ่งปันผลประโยชน์ส่วนหนึ่งกลับสู่ท้องถิ่นด้วยการจ้างงานยังเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประชาชนท้องถิ่นก็ยังได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาตินั้นอยู่ แต่แทนที่จะเป็นรูปของการ ทำลายก็เปลี่ยนเป็นการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาชมแทน ในหลายกรณีการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติด้วยการให้นักท่องเที่ยวเข้าชม จะทำรายได้ให้มากกว่าการนำทรัพยากรไปใช้ ในรูปแบบอื่น เช่น การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร หรือการฆ่าสัตว์เพื่อนำมาขาย

4.3 การเปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นมีงานทำในกิจกรรมท่องเที่ยวจะเป็น การช่วยสนับสนุนอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านไปในตัว เช่น การแสดงพื้นบ้านหรือ การขายสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านเพื่อเป็นรายได้เสริม ซึ่งเป็นการอนุรักษ์งานฝีมือท้องถิ่นในตัว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ใน แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ประกอบด้วย¹⁰

1) ด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง กับระบบนิเวศ (Eco - Sestem) ในพื้นที่นั้นๆ ดังนั้นองค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มี พื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-based Tourism)

2) ด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible Traevi) ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษและควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างมีขอบเขตจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainablit Managed Tourism)

3) ด้านกิจกรรมและกระบวนการเป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Laerning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่ง ท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความประทับใจเพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องจึงเป็นการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education – based Tourism)

4) ด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น (Involment of local Community or people participation) ที่มีส่วนร่วมใน

¹⁰ กองวางแผนและโครงการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, “สรุปนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”, อ้างแล้ว, หน้า 58.

การคิดวางแผน การปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบตลอดจนร่วมบำรุงรักษา ทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่นทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับ คุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และ ในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้ เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (Grass Root) จนถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมี ส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation-based Tourism)

คณะวนศาสตร์กล่าวถึงองค์ประกอบของระบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ ว่า การจัดการด้านการท่องเที่ยวต้องครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1) ทรัพยากรท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ศักยภาพของทรัพยากร การกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศที่เหมาะสม และความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวเพื่อให้ทรัพยากรท่องเที่ยวยังคงอยู่ ได้ยั่งยืน โดยไม่เสื่อมโทรมลงไปอย่างถาวร และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

2) นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการจัดการด้านการตลาด นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความปรารถนาที่จะได้ท่องเที่ยวในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติหรือมีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แปลก แตกต่างไปจากชีวิตประจำวัน มีความประสงค์ที่จะได้รับรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับธรรมชาติทั้ง ทางตรงและทางอ้อม มีความสนุกสนาน และมีความตั้งใจที่จะเดินท่องเที่ยวโดยไม่ก่อให้เกิด ผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตท้องถิ่น พร้อมทั้งจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใน ท้องถิ่น ไม่ต้องการให้มีการปรับเปลี่ยน หรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกสบาย ในลักษณะเช่นเดียวกับถิ่นที่ตนเองอยู่อาศัยหรือคุ้นเคย หรือในลักษณะที่ได้รับจากการบริการใน เมืองใหญ่

การท่องเที่ยวจะยั่งยืนประสบผลสำเร็จทางเศรษฐกิจได้ต้องอาศัยการตลาดเป็น เครื่องมือในการติดต่อประชาสัมพันธ์เป็นสื่อกลางระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและแหล่ง ท่องเที่ยวและการตลาดยังเป็นเครื่องมือในการเลือกสรรคุณภาพและประเภทของนักท่องเที่ยว โดย การให้ข้อมูลและสิ่งที่ควรคาดหวังจากการท่องเที่ยว(expectation)อย่างถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว

3) การบริการด้านต่างๆ การบริการสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศครอบคลุม การบริการตั้งแต่ที่พัก อาหาร ขานพาหนะขนส่งนักท่องเที่ยว ตลอดจนการบริการกิจกรรมท่องเที่ยว การนำเที่ยว และการสื่อความหมายธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยว การบริการที่พักหรืออาหารอาจไม่ จำเป็น ขึ้นอยู่กับสภาพหรือลักษณะเฉพาะของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นการ

บริการด้านสื่อความหมาย และการให้ข่าวสารข้อมูลให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

การบริการต่างๆ ต้องสอดคล้องกับหลักการของการจัดการท่องเที่ยวข้ออื่นๆ เช่น การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกควรมีขนาดเล็ก และกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น นั้นๆ การบริการนั้นไม่ควรยึดถือมาตรฐานการบริการที่จัดในสภาพแวดล้อมเมือง โดยเปลี่ยนแปลง สภาพของวิถีชีวิตหรือธรรมชาติเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มาจากสภาพแวดล้อมเมืองมีความสุขสบาย ตามความเคยชิน แต่ควรเน้นการบริการที่สะอาด ประหยัด และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ พลังงาน

4) การบริหารจัดการ เป็นแกนหรือกลไกสำคัญในการควบคุมดูแล และจัดการ ให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นไปตามวัตถุประสงค์ การบริหารจัดการนี้ประกอบด้วย องค์กรและ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมไปถึงแผนงาน โครงการ มาตรการและกฎระเบียบต่างๆในการควบคุมดูแล ให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นไปตามหลักการถูกต้องและยังเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นใน การบริหารจัดการ

การท่องเที่ยวใดมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ตามลักษณะข้างต้น จัดได้ว่าเป็นการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไปความสมบูรณ์จะลดลงจนอาจ กลายเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ ลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการ มุ่งเน้นในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อประสานการท่องเที่ยวกับความพอใจในการเรียนรู้ และ สัมผัสกับระบบนิเวศ (Eco-system) มีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับความสนใจประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการพัฒนาอารยธรรมของมนุษย์ในการเอาชนะธรรมชาติ ลักษณะเฉพาะนี้ทำให้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ใช้การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural tourism และ Historical tourism) แม้ว่าจะมีความคาบเกี่ยวกันในพื้นที่ก็ตามในทำนองเดียวกันการท่องเที่ยวธรรมชาติจึงไม่ใช้การ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งหมด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยวด้วย แหล่ง ท่องเที่ยวต่างๆ จึงมีบางส่วนจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หรือแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งๆ อาจมีการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวแบบอื่นๆ ได้

2.3.3 หลักเกณฑ์กำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กองวางแผนและโครงการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์การ กำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้¹¹ ดังนี้

¹¹กองวางแผนและโครงการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, “สรุปนโยบายการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ”, อ้างแล้ว, หน้า 62.

- 1) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์
- 2) มีความพร้อมในการบริการจัดการมีศูนย์ศึกษาธรรมชาติ ภายในศูนย์บริการอำนวยความสะดวกเบื้องต้น มีเคาร์เตอร์บริการข่าวสาร มุมนิทรรศการ ห้องสุขา มุมจำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่ม
- 3) มีการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติทั้งเส้นทางไปและกลับทางเดิม เส้นทางไปแบบวงรอบและวงกลม ระยะทางตั้งแต่ 1 กิโลเมตรเป็นต้นไปอย่างน้อย 1 เส้นทาง
- 4) มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางศึกษาธรรมชาติเป็นระยะๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
- 5) มีแผนที่และคู่มือแนะนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
- 6) มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ จำนวนนักท่องเที่ยวต่อครั้ง ต่อวันในแต่ละเส้นทางและในสถานที่ท่องเที่ยว
- 7) มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่มีความรู้ทั้งทางด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม สามารถอธิบายเรื่องราวในท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้านได้
- 8) มีการบริหารจัดการพื้นที่และมีบริการร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) องค์กรบริหารท้องถิ่น
- 9) มีนโยบายต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นชัดเจน เช่น การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย การจัดการมลพิษต่างๆ
- 10) มีแผนพัฒนาบุคลากรและบริการสู่ระดับมาตรฐานสากล
- 11) หากแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักแรมจะต้องเป็นที่พักแรมระดับการรักษาสิ่งแวดล้อม (Ecolodge)

2.3.4 หลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กล่าวถึงหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วยหลักการ 8 ประการ ดังนี้

- 1) มีพื้นฐานอยู่บนธรรมชาติ วัฒนธรรม และชุมชน
- 2) มีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน
- 3) ดำเนินถึงสังคมวัฒนธรรม
- 4) ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
- 5) คนท้องถิ่นได้รับประโยชน์
- 6) คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม

7) แหล่งท่องเที่ยวต้องเป็นแหล่งของแท้ดั้งเดิม

8) นักท่องเที่ยวมีความพอใจ”¹²

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ได้กล่าวถึงหลักการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีหลักการสำคัญ 4 ประการ ประกอบด้วย

1) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นหลัก มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ

2) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม การจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต

3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ตลอดเวลาโดยมีการให้การศึกษา ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทั้งต่อนักท่องเที่ยว และประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแข็งขันเกือบตลอดกระบวนการ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยประโยชน์ต่อท้องถิ่นที่ได้ หมายรวมถึง การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นในระดับหมู่บ้านถึงการปกครองท้องถิ่น”¹³

ศูนย์วิจัยป่าไม้ อธิบายถึงหลักการสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Conservation Tourism) พอสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีหลักการที่สำคัญ¹⁴ คือ

1) การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หาก

¹²การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ปี พ.ศ. 2538-2539, (กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538), หน้า 8.

¹³สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540), หน้า 1-10.

¹⁴ศูนย์วิจัยป่าไม้, โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ : กรณีศึกษาภาคใต้, อ้างแล้ว, หน้า 4-5.

ธรรมชาติและระบบนิเวศได้รับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตาม โอกาสที่ธรรมชาติและระบบนิเวศเหล่านั้นจะเสื่อมโทรมลงหรือถูกทำลายด้วยค่าก็มีอย่างสูง ดังนั้น การให้ความรู้ ความเข้าใจ หรือการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความจำเป็นในการปกป้องรักษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อคงอยู่สนองความต้องการของคนทั่วไป จึงเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ นอกจากนี้การสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ยังรวมไปถึงบุคคลกลุ่มอื่นๆ เช่น ประชาชนในท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวด้วย วิธีการสร้างจิตสำนึกมีหลายรูปแบบแต่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นมักจะเน้นวิธีการจัดทำโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation Program) เช่น การจัดให้มีศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretive Center) ในแหล่งท่องเที่ยว จัดให้ออกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการศึกษาเรียนรู้ จัดให้มีนิทรรศการ หรือป้ายนิเทศบรรยายตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ จัดให้มีเส้นทางเดินเท้า หรือเดินป่าที่ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน รวมไปถึงการฝึกอบรมมััคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถชี้แนะและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและนิเวศวิทยาของสิ่งต่างๆที่นักท่องเที่ยวพบเห็น

2) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับข้อแรกโดยตรง คือ นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศมักเป็นกลุ่มที่มีความปรารถนา หรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ ในลักษณะต่างๆ และสภาพภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ ตลอดจนแหล่งธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำท่าย และมักจะไม่สนใจความสะดวกสบาย เช่น การเดินทางท่องเที่ยวแบบชายหาด พักตามรีสอร์ทหรือโรงแรมหรูๆ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องการการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติแวดล้อมมากกว่า ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องพิจารณาถึงการจัดการให้มีสื่อความหมายธรรมชาติเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมต่างๆ ทั้งในด้านกว้างและระดับลึกซึ้ง ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยว และได้รับความพึงพอใจกลับไป

3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นและการกระจายรายได้ สภาพเศรษฐกิจและชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ภายในและรอบๆแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่นในอุทยานแห่งชาติ ควรได้รับการพิจารณาให้เป็นวัตถุประสงค์หรือองค์ประกอบสำคัญของการส่งเสริมและจัดการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพราะการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาวมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อความอยู่รอดของธรรมชาติแวดล้อม ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ (low scale-low impact tourism development) การเป็นมััคคุเทศก์

การนำสินค้าที่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในส่วนบริเวณอื่นๆ เป็นต้น

ดาวลิงค์ (Dowling) ได้อธิบายถึงหลักสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พอสรุปได้ 5 ประการ¹⁵ ดังนี้

1) เป็นแหล่งธรรมชาติ (Nature-based) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ซึ่งเน้นลักษณะสำคัญทางชีวภาพ กายภาพ และวัฒนธรรม กล่าวคือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ซึ่งอาจรวมถึงส่วนของวัฒนธรรมในแหล่งวัฒนธรรมในแหล่งธรรมชาติด้วย

2) มีความยั่งยืนทางนิเวศ (Ecologically Sustainable) รูปแบบการท่องเที่ยวจะเอื้อให้เกิดความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม คือ เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

3) ให้ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม (Environmentally Educative) การให้ความรู้ทางธรรมชาติในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างจากการท่องเที่ยวธรรมชาติรูปแบบอื่นๆ การให้การศึกษาทางสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นมีความสนุกและมีความหมาย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นจะดึงคนที่อยากสัมผัสกับธรรมชาติมาเพื่อที่จะพัฒนาความรู้ ความตระหนักและสำนึกคุณค่าของธรรมชาติแล้วสามารถที่จะชักนำไปสู่การกระทำที่มีผลดีต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์ ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ชุมชน และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

4) ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่คนในท้องถิ่น (Locally Beneficial) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเกิดประโยชน์ให้แก่คนท้องถิ่นมากที่สุด กล่าวคือ ทำให้เกิดการจ้างงาน การใช้วัสดุที่ได้จากท้องถิ่น กิจการที่คนท้องถิ่นเป็นเจ้าของ นอกจากนั้นคนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วย และรายได้จากการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งควรมีการนำมาใช้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

¹⁵Dowling P.K., Ecotourism Development : Regional planning and strategies. Paper presented for the International Conference on Ecotourism : concept design and strategy, อ้างในการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : อัสชา, 2544), หน้า 38-216.

5) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (Tourist Satisfaction) ความพอใจของนักท่องเที่ยวในการมาหาประสบการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่รอดของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังต้องรวมถึงการมีเสถียรภาพของการเมืองเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้วย

วรรณพร วนิชชานุกร กล่าวถึงหลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้¹⁶ ดังนี้

1) เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะ เป็นน้ำเสีย ขยะ ตลอดจนการคมนาคม

2) เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดประโยชน์ระยะยาวแก่ทรัพยากร ชุมชนในท้องถิ่น และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ส่วนหนึ่งของรายได้ควรย้อนไปสู่การอนุรักษ์

3) การเสริมสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว เป็นการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สภาพสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบทั้ง ด้านคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและ วัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

4) ในการสร้างหรือจัดกิจกรรมใดๆควรยอมรับในข้อจำกัดของสภาพแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะที่เป็นอยู่ หากมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงควรเป็นไปเพื่อให้ทัศนียภาพของท้องถิ่นดีขึ้น ตลอดจนการลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวก็เป็นไปเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและ กิจกรรมต่างๆในท้องถิ่นไม่พึ่งพาการลงทุนของต่างชาติ ซึ่งเป็นการลดการไหลออกของรายได้ไป ยังต่างประเทศ

5) ในการวางแผน ตัดสินใจ และการดำเนินงาน ตลอดจนการควบคุม ควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุด มิใช่เป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยว และให้บุคคลภายนอกมา คิดและตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะจะไม่เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

6) ผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยวมีบทบาทหลักในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวให้มี คุณภาพยิ่งขึ้นหรือไม่เพียงใด การทำธุรกิจที่มุ่งทำให้กำไรสูงสุดในระยะสั้นเป็นการทรมานตัวเอง อย่างไรก็ตามบริษัทนำเที่ยวก็สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้ยาวนาน เท่านั้น ถ้ามีการจัดทำธุรกิจที่ถูกต้องเหมาะสม นับตั้งแต่การใช้วัสดุที่เหมาะสมไม่ทำลาย สภาพแวดล้อม มีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอย่าง

¹⁶วรรณพร วนิชชานุกร, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ecotourism, (กรุงเทพมหานคร : กอง วิชาการและฝึกอบรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540), หน้า 21.

แท้จริง การให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางก่อนที่จะไปถึง เช่น ในรูปของเอกสารเผยแพร่ เป็นต้น

7) มีการจัดการและควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และ ไม่เกินความสามารถของชุมชนในท้องถิ่น และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้ อีกทั้งมีนักท่องเที่ยวสม่ำเสมอตลอดทั้งปีไม่ใช่มีเฉพาะฤดูกาล เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมนี้

จากหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งหมดที่รวบรวมมา ผู้วิจัยได้สรุปหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ ดังนี้

- 1) เป็นการท่องเที่ยวที่อยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น ของแหล่งท่องเที่ยว
- 2) มีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน
- 3) มีการให้ความรู้ และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น
- 4) คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์
- 5) นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนมีความพึงพอใจ

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ระบบนิเวศ แหล่งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่นั้น โดยไม่ทำลาย หรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจที่ได้เรียนรู้ศึกษาสภาพต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันช่วยสร้าง โอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น และประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแต่ละแห่งจะมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของพื้นที่ และสภาพแวดล้อมอื่นๆ แต่โดยหลักการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องประกอบด้วยหลักการที่กล่าวมาจึงจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไป ความสมบูรณ์จะลดลง จนอาจเป็นเพียงการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆที่ไม่ใช่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.3.5 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถทำได้หลายรูปแบบในพื้นที่ธรรมชาติที่มีระบบนิเวศต่างๆกัน เช่น กิจกรรมที่เน้นการแสดงออก กิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ และกิจกรรมที่

เน้นการศึกษาหาความรู้ ซึ่งสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยได้ศึกษา ทบทวนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 19 กิจกรรม ประกอบด้วย¹⁷

1) กิจกรรมเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติ ได้แก่ การเดินป่า (Hiking/Trekking) ศึกษา ธรรมชาติ (Nature Education) ส่องสัตว์/ดูนก (Animal/Bird Watching) เทียวถ้ำ/น้ำตก (Cave/ Waterfall Exploring) พายเรือแคนู/เรือคายัค/ เรือใบ/กระดาน โต้คลื่น (Canoeing/Kayak/ Browbeating/Sailing) ดู ประการังน้ำตื้น/น้ำลึก (Snorkeling/Scuba Diving) ตั้งแคมป์ (Tent/ Camping) ล่องแพ (Rafting) ขี่ม้า/ ขี่ช้าง (Horse/Elephant Riding)

2) กิจกรรมกึ่งนิเวศ ได้แก่ ถ่ายรูป/บันทึกภาพ/เสียง (Nature Photography, Video Taping and Sound of Nature Audio Taping) ศึกษาท้องฟ้า (Sky Interpretation) ขี่จักรยานท่องเที่ยว (เสือภูเขา) (Terrain / Mountain Biking) ปีนเขา/ไต่เขา (Rock / Mountain Climbing) ตกปลา (Fishing)

3) กิจกรรมทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ได้แก่ ชมความงาม ความเก่าแก่ ลักษณะ เฉพาะตัวของแหล่งประวัติศาสตร์ ศึกษาเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของแหล่ง โบราณคดี และ ประวัติศาสตร์ ศึกษาชื่นชมงานศิลปกรรม และวัฒนธรรม ร่วมกิจกรรมเรียนรู้พฤติกรรมของผู้คน การศึกษาเรียนรู้การผลิตของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเหล่านี้ สามารถพิจารณาส่งเสริมได้ในพื้นที่ท่องเที่ยว ธรรมชาติที่มีศักยภาพสูง อย่างไรก็ตามการส่งเสริมกิจกรรมใด จำเป็นต้องพิจารณาให้รอบคอบถึง ความเป็นไปได้ในการรองรับของพื้นที่ และขีดจำกัดในการจัดการดูแลมิให้เกิดผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมจากการกระทำกิจกรรมดังกล่าวตามมาเพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ธรรมชาติบรรลุเจตนารมณ์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศของแต่ละ พื้นที่

¹⁷สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, โครงการศึกษาเพื่อกำหนด รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางทะเล (Marine Ecotourism), (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2541), หน้า 3-20.

2.4 แนวคิดการประเมินความพึงพอใจ

มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ที่น่าสนใจ เช่น

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ให้ความหมายว่า “ความพึงพอใจ หมายถึง ความพอใจเมื่อต้องการและได้รับการตอบสนอง ซึ่งมีการตั้งใจเป็นสิ่งเร้าเพื่อให้ได้ผลลัพธ์”¹⁸

Vroom กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า “เป็นผลที่บุคคลนั้นๆ เข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจกรรม หรือเข้าไปรับรู้แล้วเห็นพอใจ โดยความหมายของความพึงพอใจ สามารถทดแทน ความหมายของทัศนคติได้ เพราะทั้ง 2 คำนี้หมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่ง นั้น และทัศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทัศนคติด้านลบจะ แสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง ซึ่งบางที่เรียกว่า ทฤษฎี V.I.E. เนื่องจากมีองค์ประกอบ ทฤษฎีที่สำคัญ คือ

V มาจากคำว่า “Valence” ซึ่งหมายถึง ความพึงพอใจ

I มาจากคำว่า “Instrumentality” ซึ่งหมายถึง สื่อ เครื่องมือ วิถีทางนำไปสู่ความพึงพอใจ

E มาจากคำว่า “Expectancy” ซึ่งหมายถึง ความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้นๆ บุคคลมีความต้องการและมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้น จึงต้องกระทำด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง เพื่อตอบสนองความต้องการ หรือสิ่งที่คาดหวังเอาไว้ ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองแล้วตามที่ตั้ง ความหวัง หรือรอที่คาดหวังเอาไว้ นั้น บุคคลก็จะได้รับความพึงพอใจ และในขณะเดียวกันก็จะ คาดหวังในสิ่งที่สูงขึ้นไปเรื่อยๆ”¹⁹

ไพบูลย์ เจริญพานิช ให้ความเห็นว่า “ความพึงพอใจเป็นเพียงปฏิกิริยาด้านความรู้สึกต่อสิ่ง เร้า หรือสิ่งกระตุ้นที่แสดงผลออกมาในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการประเมิน โดย บ่งบอกทิศทางของการประเมินว่าเป็นไปในลักษณะทิศทางบวก หรือทิศทางลบ หรือไม่มีปฏิกิริยา คือ เฉยๆต่อสิ่งเร้า หรือสิ่งกระตุ้นนั้นได้”²⁰

¹⁸ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ทวีสิทธิ์ พัฒนา จำกัด, 2539), หน้า 36.

¹⁹Vroom, อังโน ดิเรก ปลั่งดี, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถานี ตำรวจภูธรอำเภอเมืองนครปฐม”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิต วิทยาลัย : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์), 2540, หน้า 8.

²⁰พ.ศ.ท. ไพบูลย์ เจริญพานิช, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามโครงการ โรงพักของเรา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก), 2539, หน้า 6.

หลุยส์ จาปาเทศ กล่าวว่าไว้ว่า “ความพึงพอใจ หมายถึง ความต้องการ(Need)ได้บรรลุเป้าหมาย พฤติกรรมที่แสดงออกมากีจะมีความสุข สังเกตได้จากสายตา คำพูด และการแสดงออก”²¹

กิตติมา ปรีดีลล กล่าวว่า “ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพอ หรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบ และสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ ของงาน และเขาได้รับการตอบสนองความต้องการของเขาได้ เมื่อบุคคลมีความพึงพอใจในงานของตนแล้วจะปฏิบัติงานนั้นๆด้วยความขยันหมั่นเพียร งานจะมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทำงานอย่างตั้งใจ มีความกระตือรือร้น และมีความอดุสาหะ พยายามและเป็นสิ่งที่ทำให้ องค์การ ได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ”²²

วิมลสิทธิ หรยางกูร ให้ความหมายว่า “ความพึงพอใจเป็นการให้ความรู้สึกของคนเรานี้ สัมพันธ์กับโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับความหมายของสภาพแวดล้อม ค่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อ สภาพแวดล้อมจะแตกต่างกัน เช่น ความรู้สึกดี เลว พอใจ ไม่พอใจ สนใจ ไม่สนใจ”²³

สาริตา สุรวงศ์เดชา กล่าวว่า “ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกทางบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง ซึ่งจะก่อให้เกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้น แต่ทั้งนี้ ความพึงพอใจของบุคคลย่อมมีแตกต่างกันขึ้นกับค่านิยมและประสบการณ์ที่ได้รับ”²⁴

ธนาภรณ์ เมทธีสุดดี กล่าวว่า “ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ความชอบ ความพอใจ และความต้องการของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับในสิ่งที่ ต้องการ”²⁵

Aday และ Anderson กล่าวว่า ผู้รับบริการจะรู้สึกพึงพอใจต่อการบริการ 6 ประการ ได้แก่

²¹หลุยส์ จาปาเทศ, **จิตวิทยาการจูงใจ**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สามัคคีสาส์น จำกัด, 2533), หน้า 8.

²²กิตติมา ปรีดีลล, **ทฤษฎีการบริการองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2534), หน้า 321 - 322.

²³วิมลสิทธิ หรยางกูร, **พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 74.

²⁴สาริตา สุรวงศ์เดชา, “ความพึงพอใจในงานของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ในยุควิกฤตเศรษฐกิจ”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2542), หน้า 5.

²⁵ธนาภรณ์ เมทธีสุดดี, “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการรับบริการที่มีต่อการรับบริการ สื่อวิดิทัศน์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543), หน้า 14.

- 1) ความสะดวกที่ได้รับ (Convenience) ได้แก่ การใช้เวลารอคอย การได้รับการดูแลเท่าที่เป็นไปได้เมื่อมีความต้องการ และความสะดวกสบายที่ได้รับบริการ
- 2) การประสานการบริการ (Condination) ได้แก่ สามารถได้รับบริการทุกประเภทตามที่ต้องการภายในสถานที่แห่งเดียว ได้รับความสนใจทั้งร่างกายและจิตใจ และมีการติดตามประเมินผลบริการ
- 3) อหิษาคัยหรือความสนใจของผู้ให้บริการ (Courtesy) ได้แก่ ความเป็นกันเอง ความห่วงใย ให้ความสนใจ
- 4) ข้อมูลข่าวสารทางการบริการที่ได้รับ (Information) ได้แก่ ข้อมูลการบริการ เช่น การบริการทางการแพทย์ ได้แก่ ข้อมูลสาเหตุการเจ็บป่วย การรักษา และการใช้ยา
- 5) คุณภาพบริการ (Quality) ได้แก่ มีการบริการที่เป็นมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ เวลาและบุคคล
- 6) ค่าใช้จ่ายในการบริการ (Out-of Packet Cost) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่จ่ายไปกับการรับบริการ²⁶

สรุป ความพึงพอใจ คือสภาพอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจัดเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น บุคคล สิ่งของ บริการ ซึ่งเป็นภาวะทางอารมณ์เชิงบวกที่บุคคลแสดงออกเมื่อได้รับผลสำเร็จทั้งปริมาณ และคุณภาพตามจุดมุ่งหมาย ตามความต้องการ ความพึงพอใจจึงเป็นผลของความต้องการที่ได้รับการตอบสนองโดยมีการจูงใจ (Motivation) หรือสิ่งจูงใจ (Motivators) เป็นตัวเหตุ แบ่งได้เป็น 2 แนวทาง คือ ความพึงพอใจในบริการ (Service Satisfaction) กับความพึงพอใจในการทำงาน (Job Satisfaction) ซึ่งในการศึกษารุ่นนี้ศึกษาถึงความพึงพอใจในบริการ (Service Satisfaction)

2.5 ข้อมูลพื้นฐานของวนอุทยานผางาม

วนอุทยานผางามตั้งอยู่ในเขตตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย จังหวัดเลยเป็นจังหวัดที่อยู่ด้านเหนือสุดของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 520 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดขอนแก่นประมาณ 270 กิโลเมตร เป็นจังหวัดที่เคหมีอุณหภูมิลดลงต่ำสุดถึง 0 องศาเซลเซียส ปัจจุบันอุณหภูมิจะสูงกว่าในอดีต

²⁶บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธ์, ศาสตราจารย์, เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย, (นครปฐม : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2549), หน้า 39.

จังหวัดเลยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 14 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเลย อำเภอวังสะพุง อำเภอภูกระดึง อำเภอภูหลวง อำเภอผาขาว อำเภอปากชม อำเภอนาดูน อำเภอภูเรือ อำเภอนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย อำเภอเชียงคาน อำเภอท่าลี่ อำเภอเอราวัณ อำเภอหนองหิน

หนองหินเป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ระหว่างอำเภอวังสะพุงและอำเภอภูกระดึง บนเส้นทางหลวงหมายเลข 201 เลข – ชุมแพ หนองหินมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น ถ้ำโพธาร อุทยานกล้วยไม้ น้ำตกสวนห้อม สวนหินผางาม และถ้ำโพธิสัตว์ เป็นต้น

2.5.1 ประวัติความเป็นมาของวนอุทยานผางาม

วนอุทยานผางามได้รับการจัดตั้งเป็นวนอุทยานตามคำสั่งกรมป่าไม้ที่ 959/2545 ลงวันที่ 13 พฤษภาคม 2545²⁷ พื้นที่เป็นแนวเขาหินปูนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งของป่าสงวนแห่งชาติ ป่าภูค้อ - ป่าภูกระแต วนอุทยานผางามตั้งอยู่ที่พิกัดภูมิศาสตร์ประมาณละติจูด 17 องศา 05 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 101 องศา 45 ลิปดาตะวันออก ในท้องที่ตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย มีพื้นที่ประมาณ 7,450 ไร่ ปัจจุบันอยู่ในความควบคุมดูแลของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง กรมอุทยานแห่งชาติและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และองค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูนได้เข้าไปทำประโยชน์เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น จัดให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยวชมธรรมชาติโดยเฉพาะในส่วนที่คดเคี้ยวไม่ปลอดภัยสำหรับการเข้าไปเพียงลำพังของนักท่องเที่ยว สำหรับตำแหน่งที่ตั้งและอาณาเขตวนอุทยานผางาม เป็นดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ หมู่บ้านน้ำพุพัฒนา และหมู่บ้านปวนพูน

ทิศใต้ ติดกับ หมู่บ้านผางาม และหมู่บ้านสวนห้อม

ทิศตะวันออก ติดกับ แนวเขตป่าเพื่อการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติภูค้อ-ภูกระแต

ทิศตะวันตก ติดกับ แนวเขตป่าเพื่อการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติภูค้อ-ภูกระแต

สวนหินผางามจากอดีตถึงปัจจุบัน ได้มีความพยายามที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้อย่างต่อเนื่อง โดยฝ่ายต่างๆ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ให้การสนับสนุน ซึ่งจากการบอกเล่าของบุคคลที่เกี่ยวข้องพอสรุปได้ดังนี้

ปี พ.ศ. 2521 นายวัฒนา วงศ์ศิริ เกษตรอำเภอภูกระดึง ย้ายมาจากจังหวัดขอนแก่นได้ประชุมชาวบ้านสวนห้อม ผางาม ผาฝ้าย และผาห้วย ได้เสนอแนวความคิดว่าบริเวณชุมชนมีลักษณะภูมิประเทศที่สวยงามแปลกตากว่าหมู่บ้านอื่นจึงให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านว่า ควรปรับปรุงบริเวณสวนหินผางามในปัจจุบันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่ชาวบ้านไม่เห็นด้วยเนื่องจากเป็นแหล่ง

²⁷กรมป่าไม้, “คำสั่งกรมป่าไม้ที่ 959/2545 เรื่องจัดตั้งวนอุทยานผางาม”, ลงวันที่ 13 พฤษภาคม 2545, (อัดสำเนา).

ที่ห่างไกล ไม่มีไฟฟ้า ถนนมีสภาพเป็นถนนลูกรัง ช่วงฤดูฝนเข้า-ออกลำบาก ต่อเมื่อ ปี พ.ศ. 2525 นายวัฒนา วงศ์ศิริ จึงได้ขอความอนุเคราะห์ไปยังการไฟฟ้าจังหวัดเลยให้ขยายไฟฟ้าจากบ้านปวนพู่ เข้าสู่บ้านสวนห้อม ผางาม ผาฝ้าย และผาห้วย ซึ่งการไฟฟ้าจังหวัดเลยได้อนุเคราะห์ขยายให้ตามความต้องการ เมื่อ ปี พ.ศ. 2530

ปี พ.ศ. 2527 นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำนวน 40 คน มาฝึกงานในเขตอำเภอภูกระดึง และได้ร่วมกันสำรวจเส้นทางและ พัฒนาน้ำตกสวนห้อม น้ำตกเพียงดิน ตัดเก็บต้นไม้ที่ตาย ขวางทางน้ำ และตกแต่งบริเวณรอบๆน้ำตก

ปี พ.ศ. 2529-2530 นายชีวิน สุทธิสุวรรณ ผู้ว่าราชการจังหวัดเลยขณะนั้น ได้เดินทางไปเยี่ยมราษฎรในเขตตำบลปวนพู่ พร้อมด้วยนายปริญญา ปานทอง นายอำเภอภูกระดึง ราษฎรได้รายงานให้ทราบถึงลักษณะภูมิประเทศที่มีน้ำตกที่สวยงามซึ่งอยู่ลึกเข้าไปในเทือกเขา ท่านจึงให้การสนับสนุนโดยการของบจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย (นายสุรัตน์ ทิมสุวรรณ นายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัดขณะนั้น) สร้างถนนลูกรังจากเส้นทางสายหลักเข้าสู่บริเวณน้ำตก และได้ตั้งชื่อน้ำตกว่า น้ำตกชีวิน และถนนสายตัดใหม่ว่า ถนนสุทธิสุวรรณ ปัจจุบันคือถนนแยกเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวจากถนนสายหลักหนองหิน-ผาห้วย และบริเวณผาเรือ่น ราษฎรได้ใช้บริเวณนี้เป็นที่เผาศพ ต่อมามีการร้องขอไม่ให้ใช้และได้ปรับปรุงเป็นลานเอนกประสงค์ ชื่อว่า ลานสิงหขรรวรกุล โดยได้เปิดทำการถนนและน้ำตกในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2530 และเป็นปีที่ราษฎรบริเวณนี้มีไฟฟ้าใช้

ประมาณปลายปี พ.ศ. 2536 มีพระเดินธุดงค์มาปฏิบัติธรรมและได้พัฒนาพื้นที่บริเวณผาเรือ่นขึ้นมาเป็นสำนักปฏิบัติธรรมใช้ชื่อว่า อตัมมยคาราม หลังจากนั้นได้มีประชาชนเดินทางเข้าไปทำบุญและร่วมปฏิบัติธรรมบริเวณดังกล่าวเป็นประจำและเพิ่มขึ้นทุกปี ประกอบกับผู้ว่าราชการจังหวัดเลย แต่ละท่านที่เดินทางไปดำรงตำแหน่งในจังหวัดเลย มองเห็นความแปลกตาของพื้นที่บริเวณนี้ จึงสนับสนุน และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดเลย

ปี พ.ศ. 2537-2538 ได้มีความพยายามสำรวจพื้นที่อย่างต่อเนื่องทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และพบว่ามียักษ์ท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวบริเวณนี้มากพอสมควร และก่อให้เกิดปัญหาการทิ้งขยะ การนำพืชซึ่งส่วนมากจะเป็นพืชหายากออกจากพื้นที่ ตลอดจนมีการขีดเขียน ขูดหินเป็นร่องรอย เป็นตัวอักษร ทำให้สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปถูกทำลายลง

ปี พ.ศ. 2537-2539 ทำให้เกิดวิกฤติเนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุน รวมถึงความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอจึงไม่สามารถกำหนดให้สวนหินแห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ได้

ปี พ.ศ. 2540 เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2540 อำเภอหนองหินได้แยกออกจากอำเภอภูกระดึง มีเขตปกครอง 3 ตำบล คือ ตำบลหนองหิน ปวนพู่ และตาต่า โดยมีปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอคนแรก คือ นายวิชชัย วีระกุล ก่อนเดินทางมารับตำแหน่ง นายวิชชัย ได้นำครอบครัวที่อพยพบริเวณสวนหินผางาม เกิดความประทับใจ ต่อเมื่อมาดำรงตำแหน่งได้เสนอแนวคิดที่จะพัฒนาสวนหินแก่หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ และราษฎรในพื้นที่ ซึ่งได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดี กอปรกับนายวิชชัย วีระกุลเคยไปเที่ยวที่เมืองคุนหมิง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมาก่อน จึงได้ให้ชื่อว่าคุนหมิงเมืองไทยแก่สวนหินผางามแห่งนี้ และในปี พ.ศ.2540 เป็นช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ อำเภอหนองหิน พิจารณาเห็นว่าการท่องเที่ยวจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้นบ้าง และในปี พ.ศ. 2541-2542 รัฐบาลไทยกำหนดให้เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand) ในที่สุดทางราชการและประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมกันพัฒนาจนสามารถเปิดสวนหินผางามให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเป็นทางการ ในวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2540 มีการจัดตั้งศูนย์และหน่วยบริการนักท่องเที่ยว โดยมีประชาชนในหมู่บ้านสมัครเข้ารับการอบรมเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นรุ่นแรก จำนวน 28 คน มีการปรับปรุงเส้นทางคมนาคม และทางเดินเท้า จัดสร้างร้านค้า ห้องน้ำ-ห้องส้วม ที่จอดรถ ฯลฯ ในระยะเวลาเพียงสองปีเศษ สวนหินผางามกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้คนรู้จักมากขึ้น มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่มากขึ้น

ปัจจุบันวนอุทยานผางามเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ

2.5.2 สภาพทั่วไปของวนอุทยานผางาม

“วนอุทยานผางาม มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขาหินปูนขนาดเล็ก ความสูงเหนือระดับน้ำทะเลระหว่าง 500-750 เมตร ลักษณะทางธรณีวิทยาที่เป็นเอกลักษณ์เป็นพื้นที่หินปูนหรือคาร์สต์ (Karst Topography) หินปูนที่สวนหินผางามจัดอยู่ในหน่วยหินอีเลิส (E-Leart Formation) ชุดหินราชบุรี (Ratburi Group) ที่มีอายุอยู่ในยุคเพอร์เมียน (Permian Period) มีอายุราว 280-250 ล้านปีมาแล้ว จัดอยู่ในยุคเดียวกันกับการกำเนิดเทือกเขาหิมาลัย ยุคที่ไดโนเสาร์มีอายุเพียง 60-65 ล้านปี มีกำเนิดโดยการสะสมตัวของแร่แคลไซต์ (Calcite) ที่เกิดจากการตกตะกอนทางเคมีในทะเล เช่น เศษปะการัง เปลือกหอย ซากพืชซากสัตว์ ถูกทำลายและถูกกระแส น้ำพัดเข้าชายฝั่งทับถมกันเป็นเวลานานทำให้ปริมาณตะกอนมีจำนวนมาก น้ำหนักมากขึ้น ก่อให้เกิดการกดอัดแห้งแน่นเป็นหินปูน ภายหลังเมื่อแผ่นดินบริเวณนี้ถูกยกตัวขึ้นในช่วงปลายยุคเพอร์เมียนและต้นยุคไทรแอสซิก (Triassic Peroid) ตะกอนแข็งตัวเป็นหิน เนื้อสารแคลเซียมคาร์บอเนตตกตะกอนทางเคมีผ่านกระบวนการผุกร่อนจากลม แดด ฝน และแตกหักพังจากแผ่นดินไหว และการสั่นสะเทือนของ

แผ่นดินหลายครั้งเป็นเวลานานจึงทำให้ภูเขาหินปูนมีสภาพเป็นแท่งหิน โปรงหิน และถ้ำที่สวยงามแปลกตาน่าพิศวง”²⁸

ลักษณะทางธรรมชาติที่พบบริเวณวนอุทยานผางาม²⁹

1) ภูมิภาพแบบป่าช้าหิน (Lapies) มีลักษณะเป็นหินประเภทหินชั้นหรือหินตะกอน (sedimentary rock) มีสารประกอบแคลเซียมคาร์บอเนตมากกว่าร้อยละ 50 โดยน้ำหนักหินปูนอาจเกิดจากการทับถมของซากเปลือกหอย หรือสิ่งมีชีวิตอื่นที่อาศัยอยู่ในทะเล หินปูนที่พบส่วนมากจะมีซากดึกดำบรรพ์ปรากฏอยู่ ก้อนหินที่พบมีลักษณะมนหรือแหลม อยู่บริเวณเชิงเขาหินปูน หรือบริเวณที่ราบหินปูน

2) ถ้ำ (Cave) มีลักษณะเป็นโพรงหินปูนขนาดต่างๆ ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำ และช่วงเวลาการเกิดภายในน้ำมักพบ หินงอก (stalacmite) และเสาหินข้อย (stalactite) รูปแบบต่างๆ

3) ธารลอด หรือ หลุมยุบ (sinkhole) คือลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหลุม หรือแอ่งเกิดจากน้ำใต้ดินละลายเอาหินเกลือหรือหินปูนที่อยู่ด้านล่างออกไปทำให้ดินยุบตัวลงซึ่งจะคล้ายกับแอ่ง (doline) ซึ่งเป็นลักษณะภูมิประเทศที่มีลักษณะเป็นแอ่งหรือหลุมในบริเวณหินปูน มีรูปร่างเป็นรูปป้อ หรือกรวยหงาย หรือจานแต่เกิดจากน้ำฝนละลายเนื้อปูนสู่เบื้องล่าง

จากการสำรวจของสถาบันวิจัยรุกขเวช มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า “มีพันธุ์ไม้ประมาณ 129 ชนิด นกประมาณ 29 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 33 ชนิด สัตว์สะเทินบกสะเทินน้ำประมาณ 18 ชนิด สัตว์เลื้อยคลานด้วยนม 21 ชนิด และปลาประมาณ 10 ชนิด”³⁰ “ภายในเทือกเขาที่เป็นสวนหินมีถ้ำมากกว่า 400 ถ้ำ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหุบเขา ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง และป่าเบญจพรรณกว่า 70 แห่งยังมีความอุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์พืชสมุนไพรหายากกว่า 1,000 ชนิด นอกจากนั้นยังมีน้ำตกที่สวยงามและมีน้ำตกตลอดปีจำนวน 3 แห่ง”³¹

²⁸ องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน, สวนหินผางามคุณหมิงเมืองไทย, (เลข : รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์, 2545), หน้า 2.

²⁹ พวงเพชร ธนสิน, ภูมิศาสตร์กายภาพแนวบูรณาการ, (เชียงใหม่ : ภาควิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543), หน้า 36.

³⁰ สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, (มหาสารคาม : คณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544), หน้า 44-47.

³¹ องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน, สวนหินผางามคุณหมิงเมืองไทย, อ่างแก้ว, หน้า 2.

2.5.3 สถานที่ท่องเที่ยวภายในวนอุทยานผางามที่น่าสนใจ

พื้นที่สวนหินผางามมีลักษณะเป็นเทือกเขาหินปูนขนาดเล็ก มีความสูงอยู่เหนือน้ำทะเลระหว่าง 500-750 เมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 7,450 ไร่ เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ดำเนินการพัฒนาโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ปวนพูน มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจดังนี้

1) ถ้าโพธิสัตว์ อยู่ห่างจากตลาดหนองหินประมาณ 9 กิโลเมตร ใช้เส้นทางเดียวกับสวนหินผางาม เมื่อถึงบ้านปวนพูน ระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร มีทางแยกขวามือข้าง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน เลี้ยวไปราว 500 เมตร จะมีทางแยกซ้ายมืออีกประมาณ 1.5 กิโลเมตร เข้าสู่วัดถ้ำพระโพธิสัตว์ ถ้ำพระโพธิสัตว์หรือกู่หลินเมืองเลย มีลักษณะเป็นโตรกผาและสวนหินสวยงามแปลกตาเช่นเดียวกับสวนหินผางาม แต่พื้นที่มีขนาดเล็กกว่า นักท่องเที่ยวจึงนิยมมาเที่ยวกันน้อยกว่าสวนหินผางาม จากลานจอดรถข้างวัดถ้ำพระโพธิสัตว์ มีทางเดินไปตามป่าไผ่ประมาณ 300 เมตร จึงถึงเชิงเขาและทางเข้าถ้ำพระโพธิสัตว์ มีเส้นทางชมธรรมชาติผ่านไปทางโพงดำที่แบ่งออกเป็นคูหามากมาย แต่ที่นี่มีลักษณะเป็นผนังหินขรุขระสูงทะมึน คูหลินับว่ากลัว แต่ละคูหาที่มีชื่อเรียกแตกต่างกัน เช่น ถ้ำซุ้มบาดาลเป็นทางเข้าคูหาแรก หินนางเงือกเป็นผนังหินลักษณะคล้ายนางเงือก ท้องพระโรงเป็นคูหาใหญ่ที่มีหินงอกหินย้อยงดงามที่สุดของถ้ำโพธิสัตว์ จากนั้นก็ผ่านห้องโถงใหญ่ที่ผนังทุกด้านเป็นผาสูงขรุขระตะปุ่มตะป่ำและเต็มไปด้วยรากไม้ใหญ่ห้อยเกาะอยู่ เรียกว่า ห้าแพรง แล้วก็มาถึงหนึ่งเดียว ที่เป็นถ้ำแคบ ๆ ตามด้วยขังแปด เสาหลักเมือง ถ้ำดอกหิน และเมืองลับแล สุดท้ายจะพบถ้ำนางพญา และถ้ำมาลัย ซึ่งมีหินงอกหินย้อยสวยงาม จากนั้นมีทางลัดเดินอ้อมกลับมาสู่เส้นทางเข้าได้โดยไม่ต้องย้อนกลับเส้นทางเดิม

2) สวนสวรรค์ ใช้เส้นทางเดียวกับสวนหินผางามแต่สวนสวรรค์จะถึงก่อน สวนสวรรค์อยู่บริเวณบ้านสวนห้อม ทางเข้าอยู่ตรงข้ามวัดสวนห้อมทางขวามือ สวนสวรรค์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน ได้กำหนดเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชมธรรมชาติอันมหัศจรรย์ของเทือกเขาหินปูน เช่นเดียวกับสวนหินผางามและถ้ำพระโพธิสัตว์ แต่ที่สวนสวรรค์จะให้มุมมองที่ต่างออกไป เพราะเป็นการเดินผ่านไปบนสันเขาหินปูน จากบ้านสวนห้อมต้องนั่งรถอีแต๊กมาที่เชิงเขาประมาณ 1 กิโลเมตร แล้วจึงเริ่มต้นเดินได้ขึ้นไปบนเขาหินปูน จนกระทั่งถึงยอดเขา หลังจากนั้นต้องเดินไปบนสะพานไม้ที่จัดขึ้นเพื่อให้เดินได้สะดวกท่ามกลางซอกรอยแตกของยอดเขาหินปูน เป็นระยะทางประมาณ 500 เมตร ระหว่างทางจะได้พบกับพืชพันธุ์ถิ่นแล้งบนเขาหินปูนนานาชนิด ท่ามกลาง โขดหิน ตะปุ่มตะป่ำของเขหินปูน และ ท้องฟ้ากว้าง ให้บรรยากาศราวกับสวนสวรรค์

3) น้ำตกเพียงดิน อยู่เลยสวนหินผางามเข้าไปอีกประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงลานจอดรถด้านบนน้ำตก เป็นน้ำตกหินปูนขนาดเล็กที่เกิดจากลำห้วยไหลตกลงไปตามโขดหินปูน มีสองชั้น ชั้นบนสูงประมาณ 5 เมตร ส่วนชั้นล่างสายน้ำแผ่กว้างออกไปตามผาหินกว้างอย่างสวยงาม และมีการก่อปูนขวางทางน้ำด้านล่างจนกลายเป็นแอ่งน้ำใหญ่ เหมาะสำหรับเล่นน้ำ

4) น้ำตกสวนห้อม อีกชื่อหนึ่งคือ น้ำตกสันติธารา อยู่เลยบ้านสวนห้อมมาเล็กน้อย บริเวณกิโลเมตรที่ 15 มีทางแยกขวามือเข้าไปอีกประมาณ 1 กิโลเมตร ถึงลานจอดรถ แล้วมีทางเดินขึ้นบันไดไปอีกประมาณ 100 เมตร จึงถึงน้ำตก เป็นน้ำตกหินปูนขนาดเล็ก ที่สายน้ำไหลลดหลั่นลงมาตามชั้นหินปูนอย่างสวยงาม จนถึงแอ่งน้ำเบื้องล่าง บริเวณน้ำตกสวนห้อมเหมาะสำหรับพักผ่อนและเล่นน้ำ ท่ามกลางบรรยากาศร่มรื่น ของแมกไม้รายรอบ

5) จุดชมวิวบ้านสวนห้อม อยู่บนเนินเขาริมถนนรพช.สายหนองหิน-ผาห้วย ในท้องที่บ้านสวนห้อม อยู่ห่างจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยวประมาณ 6 กิโลเมตร ประกอบด้วยอาคารศาลาชมวิวทรงหกเหลี่ยม หลังคามุงกระเบื้องสีแดง จำนวน 3 หลัง ประกอบด้วยลานจอดรถและอาคารประกอบอื่นๆ เช่น ร้านจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก และห้องสุขา จุดชมวิวนี้นสามารถมองเห็นทัศนียภาพของหมู่บ้านในพื้นที่ราบเบื้องล่าง และทัศนียภาพอันงดงามของป่าไม้และแนวเขาหินปูนในแนวกว้าง

6) ผาเรือ ตั้งอยู่ในท้องที่บ้านผางาม ตรงข้ามศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีลักษณะเป็นเพิงผาที่มีช่องตรงกลางคล้ายถ้ำ บริเวณโดยรอบได้รับการตกแต่งให้สวยงามมีทางเดินเท้าให้สามารถเดินได้สะดวก นอกจากนี้ยังประกอบด้วยโขดหิน และชอกหินเป็นถ้ำเล็กๆงดงามแปลกตา

7) วัดถ้ำดอกบัว อยู่บริเวณบ้านผางามห่างจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยวไปทางด้านทิศเหนือประมาณ 500 เมตร อยู่ระหว่างเขาวงกตกับผาเรือ มีลักษณะเป็นถ้ำเล็กถ้ำน้อยมากมายหลายคูหา และหน้าผาที่สวยงาม

8) เขาวงกต เป็นจุดท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากที่สุดในเขตวนอุทยานผางาม นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนมักไม่พลาดจากจุดนี้เนื่องจากมีทัศนียภาพที่งดงาม ประกอบไปด้วยถ้ำเล็กถ้ำน้อย เพิงผาและยอดเขาหินปูนที่งดงามสะกดตา

9) จุดชมวิวกุ๊อ อยู่บริเวณหมู่บ้านผางามระหว่างทางไปน้ำตกเพียงดินห่างจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยวไปทางทิศเหนือประมาณ 1 กิโลเมตร ประกอบด้วยลานกว้างสำหรับนักท่องเที่ยวกางเต็นท์ และประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประกอบด้วยอาคารต่างๆมุงหลังคาด้วยกระเบื้องสีเขียว เช่น อาคารรับรอง ห้องสุขา ศาลาชมวิวทรงหกเหลี่ยมตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก 1 หลัง และทางทิศตะวันออก 3 หลัง

10) สนวนหินผางาม สนวนหินผางามมีลักษณะเป็นเทือกเขาหินปูนขนาดเล็ก มีความสูงอยู่เหนือน้ำทะเลระหว่าง 500-750 เมตร มีแหล่งม่องเที่ยวที่น่าสนใจดังนี้

(1) เนินท้อแท้ เส้นทางเริ่มชันขึ้นสู่ผาหินปูนรูปร่างแปลกตาที่อุดมไปด้วยต้นจันทร์ผา จุดนี้เรียกว่า เนินท้อแท้ เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเจอทางชันตรงนี้ก็พากัน หมดแรงผ่านเนินชันไปได้ก็ลัดเลาะต่อไปตามเส้นทางที่ทั้งสองข้างเป็นหินปูนตะปุ่มตะป่ำ

(2) ชุ่มคารวะ คนที่ลอดผ่านช่องหินนี้จะต้องค้อมตัวลงต่ำเหมือนกับกระทำอาการคารวะ ลอดช่องนี้ไปเป็นบันไดไม้ที่นำลงสู่เบื้องล่างผ่านถ้ำออร์ทัย

(3) ถ้ำออร์ทัย ซึ่งตั้งชื่อเป็นเกียรติให้แก่ผู้มาสำรวจรุ่นแรก ๆ ที่ชื่อออร์ทัย ซึ่งเป็นกลุ่มผู้หญิงทั้งหมด

(4) ช่องสร้อยระ เป็นช่องหินเล็ก ๆ พอคนลอดได้อยู่ตรงกลาง เส้นทาง เขาวงกตที่กับแคบ และคดเคี้ยวเลี้ยวไปตามซอกหลีบของหิน

(5) ป้องเอี่ยม ซึ่งจุดนี้เป็นช่องหินที่มองลอดลงไปแล้วจะเห็นเส้นทางเดินของช่องสร้อยระอยู่ด้านล่าง

(6) ประตูลิง จะมีลักษณะเป็นซุ้มหินขนาดใหญ่คล้ายกับประตูก่อนจะไปพบกับผนังหินที่ทะลุเป็นช่องรูปร่างคล้าย ๆ กับรูปหัวใจ

(7) ถ้ำหัวใจสลาย เป็นช่องรูปหัวใจที่ผนังถ้ำดูขรุขระเบี้ยวๆเหมือนรูปหัวใจที่ชอกช้ำรัก

(8) มงกุฎไคอานา มีลักษณะเป็นแท่งหินสูงระดับเอวมีรูปร่างหน้าตาเหมือนกับถ้วยฟุตบอลโลกแต่ปลายแฉกๆที่มองบางมุมคล้ายมงกุฎเหมือนกัน

(9) จุดชมวิว เมื่อถึงจุดนี้ถ้ามองออกไปจะเห็นทิวทัศน์ของสวนหิน ผางามในมุมกว้างที่สวยงามไปด้วยเทือกเขาหินปูนรูปร่างแปลกสูงๆต่ำๆทอดตัวยาวเหยียด โดยมีต้นไม้สีเขียวจี๋ขึ้นแซมอยู่เป็นช่วงๆ

(10) หอคูดาว เป็นจุดชมวิวอีกที่หนึ่งที่สามารถมองไปรอบบริเวณได้รอบทิศ

(11) ผาป่อง เป็นภูเขาหินปูนที่ถูกกาลเวลากัดเซาะจนเกิดเป็นช่องขนาดใหญ่ โดยมีตำนานพื้นบ้านเล่าถึงที่มาของช่องทะลุนี้ว่าเกิดจากพราหมณ์ที่สูงแปดศอกได้มาทดลองป้อนของตนว่ามีอานุภาพขนาดไหนด้วยการยิงปืนใส่ภูเขาทะลุเป็นช่องขนาดใหญ่ให้เราเห็นอยู่จนทุกวันนี้

นอกจากนี้ในบริเวณสวนหินแห่งนี้ยังมีหินรูปร่างแปลกตาชวนให้จินตนาการไม่ว่าจะเป็นหินคล้ายไดโนเสาร์ เต่า หน้ากากผีตาโขน กบ พญานาค ฯลฯ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ทำการสำรวจศักยภาพทางการท่องเที่ยว พบว่า “วนอุทยานผางามมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับ C แต่ศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ถือว่าค่อนข้างสูง เพราะความสะดวกในการเข้าถึงและความงดงามตามธรรมชาติของสวนหินจึงได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมอย่างต่อเนื่อง”³²

เพ็ญศรี เจริญวานิช และนิติพล ภูตะโชติ ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยว 5 จังหวัด คือ ขอนแก่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ เลย และ อุบลราชธานี พบว่า “เลยมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง แต่ก็มีปัญหาและอุปสรรคบางประเด็นที่พบ คือ ไม่มีการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวมาใช้ตามศักยภาพ และลักษณะการท่องเที่ยวเป็นการค้ำแรมยาวนานเกินไป”³³

บรรจบพร ตูมนรัตน์กุล ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษา พบว่า “ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว 4 ด้าน คือ บรรยากาศ ด้านกายภาพ บรรยากาศด้านจิตใจ บรรยากาศด้านบรรยากาศประกอบอื่นๆ และด้านส่วนผสมทางการตลาด พบว่าบรรยากาศด้านกายภาพ ประเภทที่พักแรมนักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการมากที่สุด คือ แพพักงานประเพณี และวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ คือ งานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว พาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี คือ รถยนต์ส่วนตัว แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวสนใจมากที่สุด คือ น้ำตกเอราวัณ และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ จุดที่นักท่องเที่ยวสนใจมากที่สุด คือ สะพานข้ามแม่น้ำแคว บรรยากาศด้านจิตใจ พบว่ามูลเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีมากที่สุด คือ ความตั้งใจเดินทางมาท่องเที่ยว ส่วนด้านปัจจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับมาก คือ ความสะดวกสบายในการเดินทาง ด้านบรรยากาศประกอบอื่นๆ พบว่าแหล่งข้อมูลของจังหวัดกาญจนบุรีที่นักท่องเที่ยวได้รับ คือ ประสบการณ์จากที่เคยเดินทางมา

³² กอวางแผนและโครงการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, “สรุปนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”, อ่างแล้ว, (อัดสำเนา).

³³ เพ็ญศรี เจริญวานิช และนิติพล ภูตะโชติ, “การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยว 5 จังหวัด คือ ขอนแก่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ เลย และ อุบลราชธานี”, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541), 180 หน้า.

ท่องเที่ยว สินค้าที่ระลึก ของฝาก มีความเหมาะสม ส่วนในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้ความสนใจในระดับมาก คือ เล่นน้ำตก ด้านส่วนผสมการตลาด พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในระดับมาก คือ ชื่อเสียงและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว³⁴

รัชฎา คชแสงรัตน์ ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเกาะลิเปะ ผลการศึกษาพบว่า “เกาะลิเปะในภาพรวมมีศักยภาพในระดับ ปานกลางในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเกาะลิเปะทางด้าน 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) ด้านการให้บริการปัจจัยอำนวยความสะดวกพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ 4) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว”³⁵

ศลักฤทัย เทียวตระกูล ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาเมืองพัทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหาดพัทยา ศึกษาถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเมืองพัทยา และศึกษาถึงแต่ละปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการกำหนดระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากน้อยแค่ไหน ผลการศึกษาพบว่า “นักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณหาดเมืองพัทยา ส่วนสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจน้อย ได้แก่ ความสะอาดของหาดทราย ความสะอาดของน้ำทะเล ความสะอาดของท้องชายหาด ความสะอาดของห้องน้ำและห้องอาบน้ำจัด ปริมาณขยะ จำนวนป้ายสื่อความหมาย และการปลูกสร้างอาคารเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากมีความพึงพอใจในเรื่องความกว้างของชายหาดและความเหมาะสมของแสงแดด สิ่งที่น่าพอใจน้อย คือ ความละเอียดของทราย ความสะอาดของชายหาด ความสะอาดของน้ำทะเล และความลึก-ตื้นของน้ำทะเล ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อยมีความพึงพอใจในเรื่องดังกล่าว

³⁴บรรจบพร สุมนรัตนกุล, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในจังหวัดกาญจนบุรี”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2544), 145 หน้า.

³⁵รัชฎา คชแสงรัตน์, “แนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเกาะลิเปะ”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544), 135 หน้า.

มาก ตรงข้ามกับนักท่องเที่ยวที่มีอายุมาก ดังนั้น นักท่องเที่ยวที่มีอายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ ที่อยู่อาศัย และประสบการณ์การท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมบริเวณหาด เมืองพัทยาแตกต่างกัน”³⁶

ระดับ เรียนประยูร ศึกษาแนวทางพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ตลาดน้ำตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน กลุ่มประชาชน กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสัมภาษณ์และประเมินความเป็นไปได้พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของแผนปฏิบัติการสำหรับนำไปปฏิบัติด้วยการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) พบว่า “กิจกรรมตลาดน้ำส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในด้านคุณภาพน้ำ และยังพบว่าตลาดน้ำตลิ่งชันมีศักยภาพสูงทางด้านคุณค่าวัฒนธรรม ซึ่งแสดงออกถึงวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำ และผลการศึกษาการยอมรับและความเป็นไปได้ของแผนปฏิบัติการ ได้แก่ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้ง 5 ปัจจัยมีผลต่อความสำเร็จของแผนปฏิบัติการในการพัฒนาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05”³⁷

ฉวีราถ นุชชัยเหล็ก ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่และภูเก็ต พบว่า “นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปยังภูเก็ตมากกว่าเชียงใหม่ เนื่องจากเชียงใหม่มีการพัฒนาความเป็นเมืองสูงอย่างรวดเร็ว จนเกิดความสูญเสียเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และยังประสบปัญหาต่อเนื่องอีก ได้แก่ ปัญหาการจราจรติดขัด ส่วนที่สองเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งทางด้านบวกและด้านลบกับภูมิลำเนา ผลปรากฏว่าในจังหวัดเชียงใหม่ปัจจัยทางด้านบวกในด้านวัฒนธรรม และประเภทที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น และปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอ มีความสัมพันธ์กับภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ส่วนจังหวัดภูเก็ตปัจจัยด้านบวกในด้านสภาพ

³⁶ สลักฤทัย เตียวตระกูล, “ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกรณีศึกษาเมืองพัทยา”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก, 2539), 134 หน้า.

³⁷ ประดับ เรียนประยูร, “แนวทางพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ตลาดน้ำตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541), 175 หน้า.

อากาศที่ดี และการอาบแดด ปัจจัยทางด้านลบในด้านปัญหาอาชญากรรม และปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอมีความสัมพันธ์กับภูมิภานาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ”³⁸

กังสดาล ภูสิงหา ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป็ดกับบึงหนองโคตร อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จากกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 41 คน ประชาชนและผู้มาเที่ยว จำนวน 100 คน โดยการระดมสมอง ดำเนินกิจกรรมแทรกแซง และประเมินผลการดำเนินการ พบว่า “ปัญหาที่สำคัญเป็นปัญหาด้านขาดความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขาดระบบบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ส่วนผลการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ได้ดำเนินการตามบทบาท พบว่า ส่วนใหญ่บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่ยังไม่เป็นที่พอใจ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมแทรกแซง คือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพยายามที่จะแสดงบทบาทของตนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น และประชาชนมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวของบึงหนองโคตรมากยิ่งขึ้น”³⁹

ไพฑูรย์ จันทรา ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยาน(สวนหิน)ของประเทศไทย กรณีศึกษาวนอุทยานผางาม จังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า “ผู้หญิงวัยรุ่นที่กำลังอยู่ในวัยเรียนนิยมท่องเที่ยวในวนอุทยานผางามมากที่สุด โดยส่วนใหญ่โดยสารมาที่รถมาเที่ยววนอุทยานผางามกับเพื่อนๆ เป็นครั้งแรก ตามการบอกเล่าปากต่อปาก โดยมีจุดมุ่งหมายมาชมธรรมชาติที่มีลักษณะเด่นเป็นสวนหิน โดยเฉพาะบริเวณเขาวงกต โดยมีมัคคุเทศก์นำทางใช้เวลาในการท่องเที่ยว 1-2 ชั่วโมง และหลังจากเดินเที่ยวแล้วก็นั่งรถกลับศูนย์บริการนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นทางบวกต่อปัจจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง

³⁸สิรินดา นุชัยเหล็ก, “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่และภูเก็ต”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541), 128 หน้า.

³⁹กังสดาล ภูสิงหา, “ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541), 173 หน้า.

นิเวศซึ่งวนอุทยานผางามจัดทำอยู่ ได้แก่ ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยด้านกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน”⁴⁰

อุไรพรรณ ปรางอุคมทรัพย์ ศึกษาเกี่ยวกับ ศักยภาพของชุมชนบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการศึกษา พบว่า “ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่บ่งชี้ถึงศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ ด้านลักษณะพื้นที่ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและการจัดการนักท่องเที่ยว และองค์กรชุมชน ทำให้ทราบว่าศักยภาพของชุมชนบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีในระดับปานกลาง โดยมีศักยภาพในปัจจัยด้านองค์กรชุมชนมากที่สุด แต่ยังขาดการดำเนินงานด้านกิจกรรม และการจัดการนักท่องเที่ยว ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ รัฐบาลควรส่งเสริมและให้การสนับสนุนด้านการฝึกอบรมแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่มากขึ้น”⁴¹

ช่อแพรว ทินพรรณ ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพเศรษฐกิจ-สังคมของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า “การประกอบกิจกรรมเดินป่ามีความสัมพันธ์กับเชื้อชาติของนักท่องเที่ยว รายได้ และผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว นอกจากนี้ผู้วิจัยยังตั้งข้อสังเกตไว้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ยังขาดองค์ประกอบหลักที่สำคัญประการหนึ่ง คือ องค์กรประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ทำให้การดำเนินการตามรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ครบตามองค์ประกอบหลักอย่างสมบูรณ์ ดังนั้น จึงควรเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการมากขึ้น”⁴²

⁴⁰ไพฑูรย์ จันทรา, “ปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยาน(สวนหิน) ของประเทศไทย กรณีศึกษาวนอุทยานผางาม จังหวัดเลย”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546), 118 หน้า.

⁴¹อุไรพรรณ ปรางอุคมทรัพย์, “ศักยภาพของชุมชนบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544), 142 หน้า.

⁴²ช่อแพรว ทินพรรณ, “สภาพเศรษฐกิจ-สังคมของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544), 152 หน้า.

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มีหลายประเทศที่มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ที่น่าสนใจและยังคงความเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างแท้จริง ที่น่าสนใจ ดังนี้

1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศคอสตาริกา

Hall ศึกษาพบว่า “ประเทศคอสตาริกาเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุดในบรรดาประเทศลาตินอเมริกา เนื่องจากไม่มีปัญหาทางด้านการเมือง มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก มีการประมาณการกันว่าคอสตาริกามีต้นไม้ชนิดต่างๆ ประมาณ 1,260-1,500 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 250 ชนิด นก 849 ชนิด สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ 160 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 218 ชนิด และมีพืชที่มีท่อลำเลียงลำต้นอย่างต่ำอีก 9,000 ชนิด ซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงถึง ร้อยละ 4 ของความหลากหลายทางชีวภาพ”⁴³

Place ศึกษาในเรื่องผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่อยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติ Tortuguero พบว่า “ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นที่สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองจากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น ต้นไม้ เนื้อปลา ฯลฯ ได้ถูกแทนที่ด้วยงานที่นำมาในบางเวลาเมื่อผู้มาเยี่ยมชมอุทยาน และยังมีข้อเสนอแนะว่า การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีขนาดเล็กก่อให้เกิดผลดีแก่ชุมชนมากกว่า ถ้าหากพัฒนาให้กลายเป็นธุรกิจท่องเที่ยวขนาดใหญ่ และสิ่งสำคัญ คือ ควรให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมากที่สุด ผลกระทบในทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสิ่งที่ไม่เห็นชัดเจนถึงแม้จะมีพื้นที่หลายแห่งที่มีขนาดกว้างใหญ่รับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมากแต่ก็ดูเหมือนว่าพื้นที่เหล่านี้จะรองรับนักท่องเที่ยวมากเกินไปจนเกินความสามารถที่จะรองรับได้แล้ว ปัญหาใหญ่ๆ ที่พบคือมีผู้มาเที่ยวหนาแน่นเกินไป ปัญหา น้ำเสีย ทางเดินเท้าพังทลาย สัตว์ป่ามีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้อุทยานส่วนใหญ่ยังขาดแผนงานการจัดการเพื่อความยั่งยืน มีบุคลากรที่ได้รับการฝึกแล้ว และการวิจัยเพื่อหาความสามารถในการรองรับของแต่ละพื้นที่ ขณะเดียวกันก็มีการพัฒนาทางธุรกิจขึ้นภายในอุทยานจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวนานาชาติที่มาเที่ยวอุทยานต่างๆ เพิ่มขึ้นจาก 50,000 คน ในปี 1986 มาเป็น 250,000 คน ให้มีการบริการแบบสถานที่พักตากอากาศสำหรับนักท่องเที่ยว ในปี 1991 ทำให้เกิดความต้องการ และเรียกร้องสนองความต้องการนี้จึงมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก

⁴³Hall,C, “Costa Rica : a Geographical Interpretation”. In *Historical Perspective Dellplain Latin American Studies*, อังไฉ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, สรุปปัญหาและการป้องกันแก้ไขผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : อัสชา, 2544), 130 หน้า.

เพิ่มขึ้นอีกมากมาย จนกลายเป็นปัญหารุนแรงระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมอุทยาน มีการโต้เถียงกันหลายครั้งถึงปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่นักท่องเที่ยวทำทิ้งไว้ ซึ่งคอสตาริกา ประชาชนจะมีสำนึกทางสิ่งแวดล้อมสูงกว่าคนในประเทศอื่นในลาตินอเมริกา คนเหล่านี้เกรงว่าถ้า ขาดการควบคุมปัญหาในเรื่องสิ่งปฏิกูล ระดับเสียงเครื่องยนต์ของเรือสำราญ เรือยนต์ และจำนวน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวสถานที่ต่างๆ แล้ว สิ่งเหล่านี้จะทำลายอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของตัวเอง ประชาชนคอสตาริกาได้มีการถกเถียงกันอย่างรุนแรงและเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้คนในท้องถิ่นไม่ ยอมรับโครงการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกอีกหลายๆ โครงการ การรณรงค์ต่อต้านของชาว คอสตาริกาได้กระทำผ่านสื่อมวลชน คำและภาพพิมพ์บนเสื้อยืด เป็นวิธีการที่ประชาชนทำกันเป็น ปกติ นอกเสียจากว่าจะจะเป็นช่วงก่อนการเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงจะให้ความสนใจต่อความ คิดเห็นของประชาชน และนำไปเสนอต่อสาธารณชน และรัฐบาลให้รับรู้ และหลังจากการเลือกตั้ง ผ่านไปแล้ว ความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนก็จะถูกลืมไป ซึ่งนับว่า 150 ปี แห่ง อีสราภาพของประเทศคอสตาริกา ไม่ได้ทำให้ประชาธิปไตยในประเทศนี้เติบโต เข้มแข็งจนสามารถ ทำให้เกิดความเชื่อถือคำมั่นสัญญาจากพวกนักการเมืองได้เลย จึงได้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันว่า อนาคตการท่องเที่ยวในลาตินอเมริกาอาจจะสดใสมากกว่านี้ ถ้าผู้ลงคะแนนเสียงคือ ประชาชนมี บทบาทในการตัดสินใจในระดับชาติมากกว่าที่เป็นอยู่⁴⁴

2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแปซิฟิกตอนใต้

Hall ได้ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศแถบมหาสมุทรแปซิฟิกตอนใต้ พบว่า “ชาติต่างๆ ที่เป็นเกาะเล็กๆ บริเวณนี้ ถึงแม้จะมีทรัพยากรเพียงเล็กน้อย แต่ทรัพยากรที่มีอยู่ก็ ได้เปรียบกว่าที่อื่น คือ หาดทรายที่ขาวสะอาด ทะเลที่ปราศจากมลภาวะ อากาศที่อบอุ่น และน้ำทะเล ที่ใส อย่างน้อยที่สุดบริเวณนี้ก็มีวัฒนธรรมที่แตกต่างน่าสนใจ ถึงแม้ว่าหมู่เกาะเหล่านี้จะมีความ ได้เปรียบในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยวแต่ก็ขาดแคลนเงินทุน และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และตัวสินค้าคือแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นแปซิฟิกใต้จึงได้พึ่งพาความช่วยเหลือจาก ต่างประเทศ และแผนงานการลงทุนจากออสเตรเลีย ฝรั่งเศส และนิวซีแลนด์ ส่วนญี่ปุ่นได้เข้ามาให้

⁴⁴Place, S. “The Impact of National Park Development on Tortuguere, Costa Rica”. *Journal of Cultural Geography*, อ้างใน อุไรพรรณ ปรางอุตมทรัพย์, *สรุปปัญหาและการป้องกัน แก้ไขผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม*, (กรุงเทพมหานคร : อัลซ้า, 2544), 125 หน้า.

ความช่วยเหลือเมื่อไม่นานมานี้และกลายเป็นประเทศที่ให้ความช่วยเหลือที่สำคัญประเทศหนึ่งไปแล้ว”⁴⁵

สหภาพยุโรป (EU) ได้ให้การสนับสนุนด้านการเงินในโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคพื้นแปซิฟิก (Pacific Regional Tourism Development Programme หรือ PRTDP) ซึ่งทำให้สภาพการท่องเที่ยวของแปซิฟิกใต้ (Tourism Council of the South Pacific หรือ TCSP) ได้มีการตั้งโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหลายโครงการที่เป็นโครงการนำร่อง และแผนงานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคหลายโครงการไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากคนในท้องถิ่นมองไม่เห็นประโยชน์ที่จะเกิดแก่พวกเขาคนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ในความเป็นจริงแล้ว แรงผลักดันที่ทำให้เกิดการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ผู้บริจาคต่างประเทศ ผู้ลงทุน สถาบันการศึกษา และกลุ่มนักอนุรักษ์ เช่น World Fund for Nature, Greenpeace และ Maruia Society ซึ่งมองเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นโอกาสที่จะก่อให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามกระบวนการอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งบนบกและในน้ำเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจและสังคมมนุษย์อยู่ต่อไปได้ยาวนานเท่านานในความหมายดังกล่าวนี้สภาพแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์มานานนับพันปี และเป็นทรัพยากรที่ก่อกำเนิดวัฒนธรรมให้กับคนพื้นเมือง ซึ่งคนตะวันตกจะต้องให้ความสำคัญมากกว่านี้ อย่างไรก็ตามในการสนับสนุนโครงการต่างๆของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่มักจะให้ความสำคัญในทางเศรษฐกิจ และทรัพยากรทางนิเวศเท่านั้น ยังละเลยประชากรที่อยู่ในท้องถิ่น

อย่างไรก็ตามในการพัฒนาเรื่องเหล่านี้ในขณะที่เดียวกันก็จะเพิ่มแรงกดดันด้านต่างๆตามมา เช่น การใช้เรือที่ทันสมัยทำให้สามารถเดินทางเข้าถึงเกาะเล็กๆที่อยู่ห่างไกลได้มากขึ้น ซึ่งเกาะเหล่านี้มีความบอบบาง และอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติมาก ปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนของการถือครองที่ดิน กรรมสิทธิ์ที่ดินก็เป็นอุปสรรคต่อการกำหนดเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อมบนเกาะ แต่อย่างไรก็ตามได้มีการตั้งเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อมขึ้นมาสามเกาะ โดยห้ามมิให้มีการล่านก เต่า ปู และสัตว์อื่นในพื้นที่ดังกล่าว

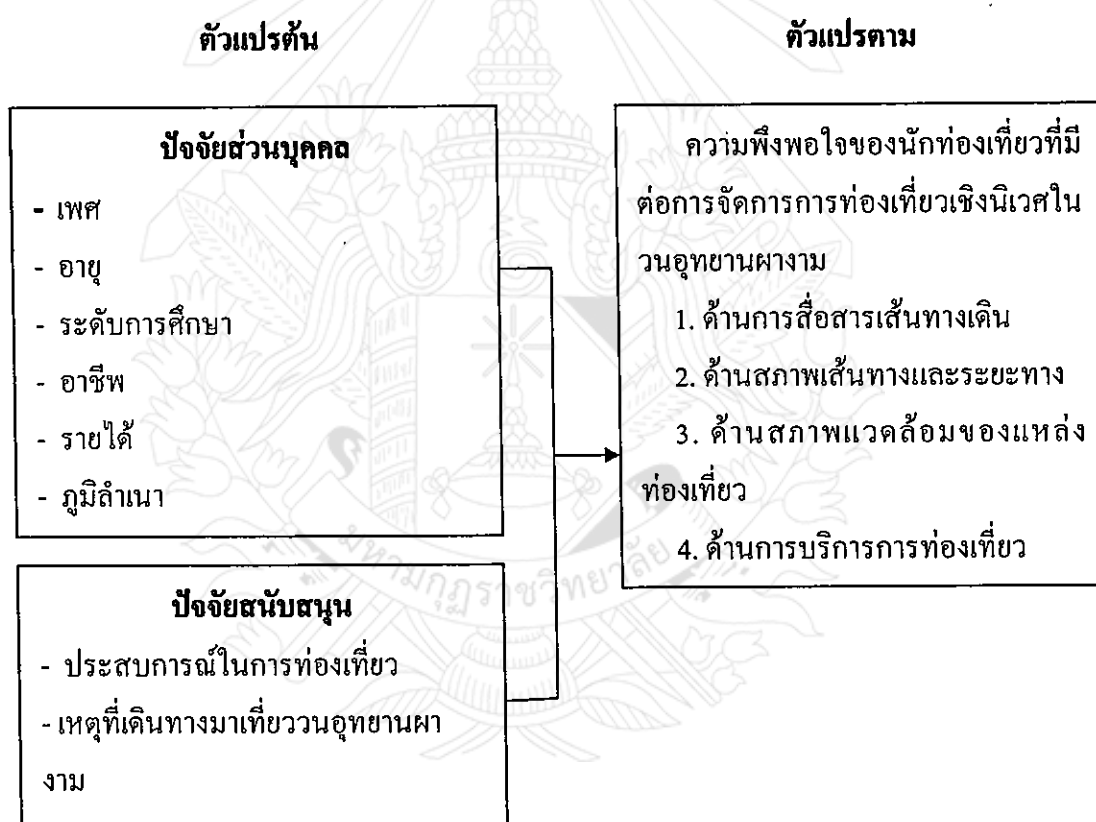
จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยศึกษาถึงปัจจัย

⁴⁵Hall, M, **Ecotourism in Australia**, อ้างใน นิพล เชื้อเมืองพาน, สรุปปัญหาและการป้องกันแก้ไขผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : อัสชา, 2544), 120 หน้า.

ที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในครั้งนี้ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ที่อยู่ปัจจุบัน และประสบการณ์ในการท่องเที่ยว ปัจจัยกระตุ้น ซึ่งได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการให้คุณค่าต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้ได้นำมาเป็นข้อมูลสนับสนุนในการกำหนดตัวแปรที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2.7 สรุปกรอบแนวคิด

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพุ่ม อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรและขอบเขตการวิจัยดังนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอนองหิน จังหวัดเลย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร (Population)

ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขตวนอุทยานผางาม ตำบลปวนพ อำเภอนองหิน จังหวัดเลย ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในวนอุทยานผางาม ตำบลปวนพ อำเภอนองหิน จังหวัดเลย ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยให้มีความหลากหลายทั้งในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ และประสบการณ์ในการท่องเที่ยว

3.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยใช้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวเชิงนิเวศวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอนองหิน จังหวัดเลย จำนวน 300 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นจากการศึกษา ทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์การศึกษา และแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งลักษณะของคำถามจะเป็นแบบหลายตัวเลือก (Multiple Choice) เป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการวิจัยแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scal) วัดระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย ให้เลือกตามระดับความพึงพอใจ มีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า มีค่าระดับ 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน

การวัดระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย แปลผลจากคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้ในตอนที่ 2 ดังนี้

ถ้าคะแนนมากกว่า หรือเท่ากับ $\bar{x} + S.D$	หมายถึง ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยว สูง
คะแนนระหว่าง $\bar{x} + S.D$ ถึง $\bar{x} - S.D$	หมายถึง ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยว ปานกลาง
คะแนนต่ำกว่า หรือเท่ากับ $\bar{x} - S.D$	หมายถึง ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยว ต่ำ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End) เกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.4.1 ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.4.2 สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.3 นำแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาโท เพื่อตรวจแก้ไขสำนวนภาษาให้ถูกต้อง

3.4.4 นำแบบสอบถามไปขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ เกี่ยวกับความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และความเที่ยงตรงในเนื้อหาและเสนอแนะเพิ่มเติม

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้ง 2 แห่งที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202-204 อ้างถึงใน คูสิต สุจิรารัตน์, 2540 : 93) รวมทั้งวิเคราะห์ความสัมพันธ์คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) ผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

3.4.6 ปรับแก้ข้อคำถามที่มีคุณภาพต่ำ โดยการปรับสำนวนภาษาและตัดข้อที่ค่าสหสัมพันธ์ต่ำทิ้งไป แล้วนำมาหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202-204 อ้างถึงใน คูสิต สุจิรารัตน์, 2540 : 93) และค่าความสัมพันธ์คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) ผลการทดสอบความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

3.4.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปเก็บข้อมูล

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ดำเนินการติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอหนังสือขอความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูกิ่งอำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ในการแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในวนอุทยานผางาม

3.5.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในวนอุทยานผางาม จำนวน 300 คน

3.5.3 ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามดำเนินการ ดังนี้

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากร และข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3.6.2 วิเคราะห์ระดับ ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามเทียบคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสต์ (Best) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

3.6.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสนับสนุนต่อความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย ทั้ง 4 ด้าน โดยใช้สถิติไคว์-สแควร์ (Chi - square)

3.6.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย เสนอในรูปแบบการบรรยาย

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้

3.7.1 ค่าสถิติร้อยละ (Percentage)

3.7.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3.7.3 ค่าสถิติไคว์ - สแควร์ (Chi - square)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย ได้กำหนดขั้นตอนการนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์ผล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน เสนอผลการวิเคราะห์เป็นค่าความถี่ ร้อยละ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน เสนอผลการวิเคราะห์เป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย เสนอในรูปแบบความเรียง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางาม อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน(N)	ร้อยละ
ชาย	137	45.7
หญิง	163	54.3
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 300 คน ส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 และเพศหญิง จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิลำเนา ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ภูมิลำเนา	จำนวน(N)	ร้อยละ
จังหวัดเลย	138	46.0
จังหวัดอื่นๆ	162	54.0
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน มากที่สุด คือ มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 และจังหวัดเลย จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับอายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน(N)	ร้อยละ
15 - 20 ปี	51	17.0
21 - 30 ปี	65	21.7
31 - 40 ปี	102	34.0
41 ปีขึ้นไป	82	27.3
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน มากที่สุด คืออายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 102 คน ร้อยละ 34.0 รองลงมา คือ อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 82 คน ร้อยละ 27.3 และน้อยที่สุด คือ อายุ 15 - 20 ปี จำนวน 51 คน ร้อยละ 17.0

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน(N)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	72	24.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	69	23.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./อนุปริญญา	63	21.0
ปริญญาตรี	66	22.0
สูงกว่าปริญญาตรี	30	10.0
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน มากที่สุด คือ การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 72 คน ร้อยละ 24.0 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 69 คน ร้อยละ 23.0 และน้อยที่สุด คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 30 คน ร้อยละ 10.0

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน (N)	ร้อยละ
เกษตรกร	52	17.3
นักเรียน / นักศึกษา	44	14.7
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	57	19.0
ประกอบธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	69	23.0
รับจ้าง	32	10.7
อื่นๆ	46	15.3
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน มากที่สุด คือ อาชีพธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย จำนวน 69 คน ร้อยละ 23.0 รองลงมา คือ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 57 คน ร้อยละ 19.0 และน้อยที่สุด คือ อาชีพรับจ้าง จำนวน 32 คน ร้อยละ 10.7

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้โดยเฉลี่ยต่อปีของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายได้โดยเฉลี่ย	จำนวน (N)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	71	23.7
10,001-20,000 บาท	88	29.3
20,001 - 30,000 บาท	49	16.3
30,001-40,000 บาท	51	17.0
40,001 บาทขึ้นไป	41	13.7
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.6 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน มากที่สุด คือ รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 29.3 รองลงมา คือ รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 71 คน ร้อยละ 23.7 และน้อยที่สุด คือ รายได้ระหว่าง 40,001 บาทขึ้นไป จำนวน 41 คน ร้อยละ 13.7

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่มาเที่ยวสวนอุทยานหลวงของนักตอบแบบสอบถามในช่วง พ.ศ. 2549 -2551

จำนวนครั้งที่มาเที่ยว	จำนวน(N)	ร้อยละ(%)
ครั้งแรก	107	35.7
ครั้งที่ 2	103	34.3
ครั้งที่ 3	47	15.7
เกินกว่า 3 ครั้ง	43	14.3
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.7 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน มากที่สุดคือมาเที่ยวเป็นครั้งแรก จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 ครั้งที่ 2 จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 และน้อยที่สุดคือ มาเที่ยวเกินกว่า 3 ครั้ง จำนวน 43 คน ร้อยละ 14.3

ตารางที่ 4.8 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลให้เดินทางมาท่องเที่ยววันหยุดของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนครั้งที่มาเที่ยว	จำนวน(N)	ร้อยละ
สนใจมาด้วยตนเอง	101	33.7
ผู้อื่นแนะนำให้มาท่องเที่ยว	127	42.3
เดินทางผ่านมาโดยบังเอิญและแวะท่องเที่ยว	72	24.0
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.8 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน มากที่สุดคือเดินทางมาเที่ยวจากผู้อื่นแนะนำ จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 สนใจมาด้วยตนเอง จำนวน 101 คน ร้อยละ 33.7 และน้อยที่สุดคือ เดินทางผ่านมาและแวะท่องเที่ยวมาเที่ยว จำนวน 72 คน ร้อยละ 24.0

4.2 ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยพิจารณาเป็นภาพรวมและรายด้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน	4.03	0.75	มาก
2. ด้านสภาพแผนที่และระยะทาง	4.02	0.67	มาก
3. ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.09	0.62	มาก
4. ด้านการบริการนักท่องเที่ยว	4.08	0.60	มาก
รวม	4.05	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยภาพรวมมีความพึง

พอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ด้านการสื่อสาร เส้นทางเดิน และด้านแผนที่และระยะทาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการสื่อสาร เส้นทางเดิน

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความสะดวกในการเดินทางมายังวนอุทยานผางาม	4.05	0.90	มาก
2. วนอุทยานผางามมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จัก	4.15	0.89	มาก
3. สถานที่พักระหว่างเดินเที่ยว สะดวก สะอาด และปลอดภัย	3.89	0.87	มาก
รวม	4.03	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า มีความระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าข้อที่มีความพึงพอใจเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ วนอุทยานผางามมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จัก รองลงมา คือ ความสะดวกในการเดินทางมายังวนอุทยานผางาม และข้อที่อยู่ในอันดับต่ำสุด คือสถานที่พักระหว่างเดินเที่ยว สะดวก สะอาด และปลอดภัย

**ตารางที่ 4.11 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ
องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านแผนที่และ
ระยะทาง**

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ด้านแผนที่และระยะทาง	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. ความสะดวกในการเดินทางภายในวนอุทยานผางาม	4.09	0.85	มาก
5. ความปลอดภัยในการเดินทางภายในวนอุทยานผางามมี ชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	3.97	0.83	มาก
6. ข้อมูลท่องเที่ยวช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว	4.00	0.83	มาก
7. เส้นทางศึกษาธรรมชาติ	3.96	0.91	มาก
8. แผนที่ท่องเที่ยว	4.06	0.78	มาก
9. ป้ายสื่อความหมายบนเส้นทาง	4.09	0.79	มาก
รวม	4.02	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่าระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าข้อที่มีความพึงพอใจเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ข้อแรก มากที่สุด คือ ข้อความสะดวกในการเดินทางภายในวนอุทยานผางาม และป้ายสื่อความหมายบนเส้นทาง รองลงมา ได้แก่ข้อแผนที่ท่องเที่ยว ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ข้อ เส้นทางศึกษาทางธรรมชาติ

ตารางที่ 4.12 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยง ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
10. สิ่งอำนวยความสะดวกมีความกลมกลืนกับสภาพดั้งเดิมและเหมาะสมกับระบบนิเวศ	4.07	0.83	มาก
11. วนอุทยานผางามมีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์	4.16	0.77	มาก
12. ระบบกำจัดขยะและมลพิษ	4.10	0.80	มาก
13. วนอุทยานผางามมีความสะอาด	4.11	0.77	มาก
14. วนอุทยานผางามมีความเงียบสงบเป็นธรรมชาติ	4.12	0.79	มาก
15. มีระบบนิเวศสมบูรณ์	3.95	0.81	มาก
รวม	4.09	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่าระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าข้อที่มีความพึงพอใจเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ข้อแรก มากที่สุด คือ ข้อวนอุทยานผางามมีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ รองลงมา คือ ข้อ วนอุทยานมีความเงียบสงบเป็นธรรมชาติ และข้อที่อยู่ในอันดับต่ำสุด คือ ข้อระบบนิเวศสมบูรณ์

**ตารางที่ 4.13 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ
องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการบริการ
นักท่องเที่ยว**

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ด้านการบริการนักท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
16. การจัดการท่องเที่ยวภายในวนอุทยานมีลักษณะเพื่อ รักษาสภาพเดิม	4.21	0.81	มาก
17. คู่มือให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างมีมาตรฐานและ ให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน	3.95	0.80	มาก
18. วนอุทยานผางามมีแหล่งท่องเที่ยวให้เลือกหลาย รูปแบบ	3.95	0.81	มาก
19. วนอุทยานผางามมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการ เดินทางภายในวนอุทยาน	4.06	0.82	มาก
20. จุดรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน หรือติดต่อสื่อสารสำหรับบริการ นักท่องเที่ยว	3.92	0.81	มาก
21. ร้านอาหาร- เครื่องดื่ม สะอาด ถูกสุขลักษณะ	4.04	0.79	มาก
22. ผู้นำเที่ยวรู้จักพื้นที่ มีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ สามารถ อธิบายเรื่องราวในท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.20	0.84	มาก
23. วนอุทยานมีความปลอดภัย	4.17	0.80	มาก
24. การติดต่อสื่อสารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	4.18	0.78	มาก
รวม	4.08	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่าระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าข้อที่มีความพึงพอใจเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ข้อแรก มากที่สุด คือ ข้อการจัดการท่องเที่ยวภายในวนอุทยานมีลักษณะเพื่อรักษาสภาพเดิม รองลงมา คือ ข้อผู้นำเที่ยวรู้จักพื้นที่ มีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ สามารถอธิบายเรื่องราวในท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น และข้อที่อยู่ในอันดับต่ำสุด คือ ข้อจุดรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน หรือติดต่อสื่อสารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ว่า เพศ มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงต่อการกระบวนกรจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตนวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) ผลการวิเคราะห์นำเสนอตามตัวแปรที่ศึกษาดังตารางต่อไปนี้

ก. เพศ

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย

เพศ	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ชาย	137 (45.7)	23 (16.8)	85 (62.0)	29 (21.2)	5.416	.067
หญิง	163 (54.3)	23 (14.1)	120 (73.6)	20 (12.3)		
รวม	300 (100)	46 (15.3)	205 (68.3)	49 (16.3)		

จากตารางที่ 4.14 พบว่า นักท่องเที่ยงส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในเพศชาย ร้อยละ 21.2 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน

เพศ	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ชาย	137 (45.7)	28 (20.4)	76 (55.5)	33 (21.4)	1.359	.507
หญิง	163 (54.3)	32 (19.6)	100 (61.3)	31 (19.0)		
รวม	300 (100)	60 (20.0)	176 (58.7)	64 (21.3)		

จากตารางที่ 4.15 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในเพศหญิง ร้อยละ 21.4 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแผนที่และระยะทาง

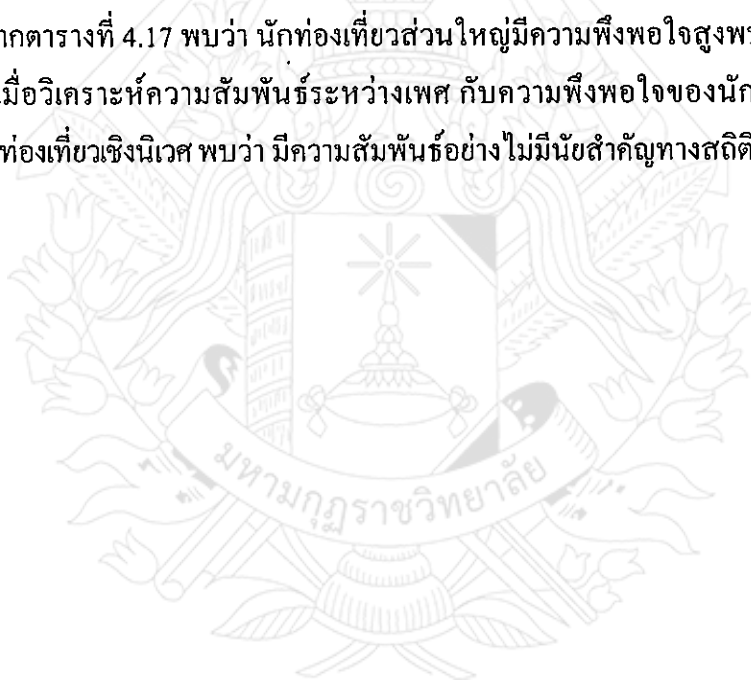
เพศ	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ชาย	137 (45.7)	24 (17.5)	81 (59.1)	32 (23.4)	4.003	.135
หญิง	163 (54.3)	23 (14.1)	114 (69.9)	26 (16.0)		
รวม	300 (100)	47 (15.7)	195 (65.0)	58 (19.3)		

จากตารางที่ 4.16 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในเพศชาย ร้อยละ 23.4 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับความพึงพอใจของนักท่งเที่ยวที่มีต่อการจัดการการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย
ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

เพศ	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ชาย	137 (45.7)	26 (19.0)	83 (60.6)	28 (24.0)	2.999	.223
หญิง	163 (54.3)	22 (13.5)	114 (69.9)	27 (16.6)		
รวม	300 (100)	48 (16.0)	197 (65.7)	55 (18.3)		

จากตารางที่ 4.17 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในเพศชาย ร้อยละ 24.0 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

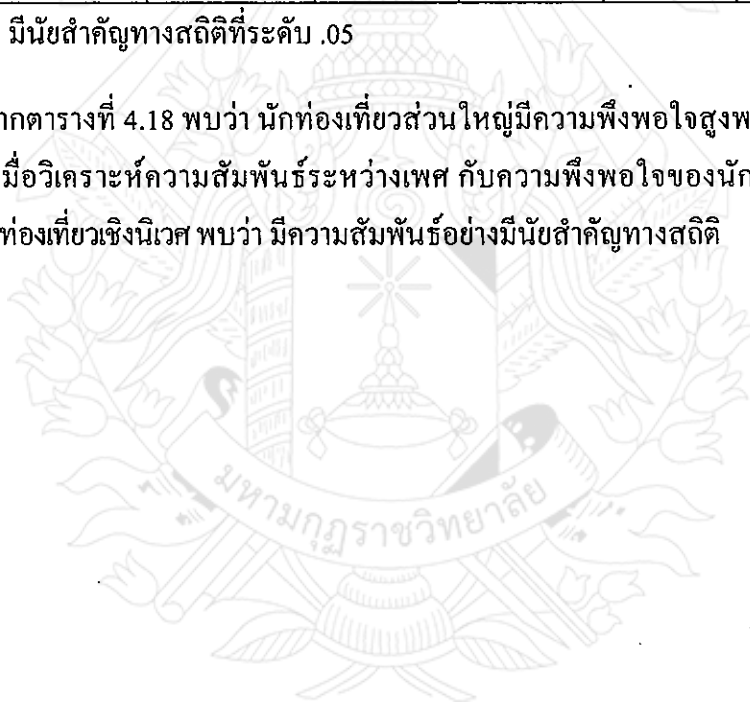

**ตารางที่ 4.18 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับความพึงพอใจของนักท่งเที่ยวที่มีต่อการจัดการการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย
ด้านการบริการนักท่งเที่ยว**

เพศ	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ชาย	137 (45.7)	29 (21.2)	79 (57.7)	29 (21.2)	7.072*	.029
หญิง	163 (54.3)	30 (18.4)	118 (70.6)	18 (11.0)		
รวม	300 (100)	59 (19.7)	197 (64.7)	47 (15.7)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในเพศชาย ร้อยละ 21.2 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับความพึงพอใจของนักท่งเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข. อายุ

จากสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่า อายุ มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยต่อการกระบวนกรจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตนวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ผลการทดสอบสมมติฐาน นำเสนอตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.19 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

อายุ	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
15 – 20 ปี	51 (17.0)	8 (15.7)	35 (68.6)	8 (15.7)	13.960*	.030
21 – 30 ปี	65 (21.7)	14 (21.5)	44 (67.7)	7 (10.8)		
31 – 40 ปี	102 (34.0)	15 (14.7)	76 (74.5)	11 (10.8)		
41 ปีขึ้นไป	82 (27.3)	9 (11.0)	50 (61.0)	23 (28.0)		
รวม	300 (100)	46 (15.3)	205 (68.3)	49 (16.3)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 28.0 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน

อายุ	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
15 – 20 ปี	51 (17.0)	10 (19.6)	34 (66.7)	7 (13.7)	7.437	.282
21 – 30 ปี	65 (21.7)	17 (26.2)	35 (53.8)	13 (20.0)		
31 – 40 ปี	102 (34.0)	16 (15.7)	65 (63.7)	21 (20.6)		
41 ปีขึ้นไป	82 (27.3)	17 (20.7)	42 (51.2)	23 (28.0)		
รวม	300 (100)	60 (20.0)	176 (58.7)	64 (21.3)		

จากตารางที่ 4.20 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 28.0 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.21 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแผนที่และระยะทาง

อายุ	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
15 – 20 ปี	51 (17.0)	9 (17.6)	34 (66.7)	8 (15.7)	8.311	.216
21 – 30 ปี	65 (21.7)	14 (21.5)	43 (66.2)	8 (12.3)		
31 – 40 ปี	102 (34.0)	15 (14.7)	65 (66.7)	19 (18.6)		
41 ปีขึ้นไป	82 (27.3)	9 (11.0)	50 (61.0)	23 (28.0)		
รวม	300 (100)	47 (15.7)	195 (65.0)	58 (19.3)		

จากตารางที่ 4.21 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 28.0 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับความพึงพอใจของนักท่งเที่ยวที่มีต่อการจัดการการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย
ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

อายุ	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
15 – 20 ปี	51 (17.0)	8 (15.7)	34 (66.7)	9 (17.6)	20.431*	.002
21 – 30 ปี	65 (21.7)	12 (18.5)	45 (69.2)	8 (12.3)		
31 – 40 ปี	102 (34.0)	17 (16.7)	75 (73.5)	10 (9.8)		
41 ปีขึ้นไป	82 (27.3)	11 (13.4)	43 (52.4)	28 (34.1)		
รวม	300 (100)	48 (16.0)	197 (65.7)	55 (18.3)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 34.1 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับความพึงพอใจของนักท่งเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการบริการนักท่งเที่ยว

อายุ	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
15 – 20 ปี	51 (17.0)	9 (17.6)	36 (70.6)	6 (11.8)	14.655*	.023
21 – 30 ปี	65 (21.7)	17 (26.2)	39 (60.0)	9 (13.8)		
31 – 40 ปี	102 (34.0)	36 (25.5)	34 (62.7)	12 (11.8)		
41 ปีขึ้นไป	82 (27.3)	7 (8.5)	55 (67.1)	20 (24.4)		
รวม	300 (100)	59 (19.7)	194 (64.7)	47 (15.7)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.23 พบว่า นักท่งเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 24.4 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับความพึงพอใจของนักท่งเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ค. อาชีพ

จากสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวดต่อการกระบวนกาจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตนวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปวนพ อำเภอนงหิน จังหวัดเลย ผลการทดสอบสมมติฐาน นำเสนอดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.24 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอนงหิน จังหวัดเลย

อาชีพ	จำนวนและ ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
เกษตรกร	52 (17.3)	12 (23.1)	35 (67.3)	5 (9.6)	23.399*	.009
นักเรียน/นักศึกษา	44 (14.7)	7 (15.9)	29 (65.9)	8 (18.2)		
รับราชการ	57 (19.0)	3 (5.3)	47 (82.5)	7 (12.3)		
ธุรกิจส่วนตัว	69 (23.0)	13 (18.8)	49 (71.0)	7 (10.1)		
รับจ้าง	32 (10.7)	4 (12.5)	16 (50.0)	12 (37.5)		
อื่นๆ	46 (15.3)	7 (15.2)	29 (63.0)	10 (21.7)		
รวม	300 (100)	59 (15.3)	194 (68.3)	47 (16.3)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.24 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 37.5 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน

อาชีพ	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
เกษตรกรรวม	52 (17.3)	13 (25.0)	33 (63.5)	6 (11.5)	23.537*	.009
นักเรียน/นักศึกษา	44 (14.7)	7 (15.9)	25 (56.8)	12 (27.3)		
รับราชการ	57 (19.0)	6 (10.5)	40 (70.2)	11 (19.3)		
ธุรกิจส่วนตัว	69 (23.0)	15 (21.7)	46 (66.7)	8 (11.6)		
รับจ้าง	32 (10.7)	8 (25.0)	13 (40.6)	11 (34.4)		
อื่นๆ	46 (15.3)	11 (23.9)	19 (41.3)	16 (34.8)		
รวม	300 (100)	60 (20.0)	176 (58.7)	64 (21.3)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.25 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 34.8 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.26 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ กับความพึงพอใจของนักท่งที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการ
การท่งเกี่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอนงหิน จังหวัด
เลย ด้านสภาพแผนที่และระยะทาง

อาชีพ	จำนวนและ ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
เกษตรกร	52 (17.3)	10 (19.2)	35 (67.3)	7 (13.5)	27.101*	.003
นักเรียน/นักศึกษา	44 (14.7)	11 (25.0)	24 (54.5)	9 (20.5)		
รับราชการ	57 (19.0)	6 (10.5)	41 (71.9)	10 (17.5)		
ธุรกิจส่วนตัว	69 (23.0)	5 (7.2)	56 (81.2)	8 (11.6)		
รับจ้าง	32 (10.7)	4 (12.5)	15 (46.9)	13 (40.6)		
อื่นๆ	46 (15.3)	11 (23.9)	24 (52.2)	11 (23.9)		
รวม	300 (100)	47 (15.7)	195 (65.0)	58 (19.3)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.26 พบว่า นักท่งเกี่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 40.6 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ กับความพึงพอใจของนักท่งเกี่ยวที่มี ต่อการจัดการการท่งเกี่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพุ่ม อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

อาชีพ	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
เกษตรกร	52 (17.3)	16 (30.8)	33 (63.5)	3 (5.8)	28.848*	.001
นักเรียน/นักศึกษา	44 (14.7)	6 (13.6)	28 (63.6)	10 (22.7)		
รับราชการ	57 (19.0)	4 (7.0)	47 (82.5)	6 (10.5)		
ธุรกิจส่วนตัว	69 (23.0)	9 (13.0)	46 (66.7)	14 (20.3)		
รับจ้าง	32 (10.7)	4 (12.5)	16 (50.0)	12 (37.5)		
อื่นๆ	46 (15.3)	9 (19.6)	27 (58.7)	10 (21.7)		
รวม	300 (100)	48 (16.0)	197 (65.7)	55 (18.3)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.27 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีรับจ้าง ร้อยละ 37.5 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการบริการนักท่องเที่ยว

อาชีพ	จำนวนและ ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
เกษตรกร	52 (17.3)	13 (25.0)	33 (63.5)	6 (11.5)	23.003*	.011
นักเรียน/นักศึกษา	44 (14.7)	7 (15.9)	28 (63.6)	9 (20.5)		
รับราชการ	57 (19.0)	5 (8.8)	45 (78.9)	7 (12.3)		
ธุรกิจส่วนตัว	69 (23.0)	21 (30.4)	42 (60.9)	6 (8.7)		
รับจ้าง	32 (10.7)	5 (15.6)	16 (50.0)	11 (34.4)		
อื่นๆ	46 (15.3)	8 (17.4)	30 (65.2)	8 (17.4)		
รวม	300 (100)	59 (19.7)	194 (64.7)	47 (15.7)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.28 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 34.4 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ง. ระดับการศึกษา

จากสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวดต่อการกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตนวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย ผลการทดสอบสมมติฐาน นำเสนอตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.29 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย

ระดับการศึกษา	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ประถมศึกษา	72 (24.0)	14 (19.4)	44 (61.1)	14 (19.4)	10.957	.204
ม.ต้น	69 (23.0)	11 (15.9)	49 (71.0)	9 (13.0)		
ม.ปลาย /ปวช.	63 (21.0)	3 (4.8)	52 (82.5)	8 (12.7)		
ปริญญาตรี	66 (22.0)	12 (18.2)	42 (63.6)	12 (18.2)		
สูงกว่าปริญญาตรี	30 (10.0)	6 (20.0)	18 (60.0)	6 (20.0)		
รวม	300 (100)	46 (15.3)	205 (68.3)	49 (16.3)		

จากตารางที่ 4.29 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 20.0 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.30 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับความพึงพอใจของนักท่งที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน

ระดับการศึกษา	จำนวนและ ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ประถมศึกษา	72 (24.0)	17 (23.6)	42 (58.3)	13 (18.1)	11.718	.164
ม.ต้น	69 (23.0)	14 (20.3)	37 (53.6)	18 (26.1)		
ม.ปลาย /ปวช.	63 (21.0)	6 (9.5)	44 (69.8)	13 (20.6)		
ปริญญาตรี	66 (22.0)	17 (25.8)	39 (59.1)	10 (15.2)		
สูงกว่าปริญญาตรี	30 (10.0)	6 (20.0)	14 (46.7)	10 (33.3)		
รวม	300 (100)	60 (20.0)	176 (58.7)	64 (21.3)		

จากตารางที่ 4.30 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 33.3 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับความพึงพอใจของนักท่งที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.31 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแผนที่และระยะทาง

ระดับการศึกษา	จำนวนและ ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ประถมศึกษา	72 (24.0)	7 (9.7)	50 (69.4)	15 (20.8)	14.237	.076
ม.ต้น	69 (23.0)	16 (23.2)	39 (56.6)	14 (20.3)		
ม.ปลาย /ปวช.	63 (21.0)	5 (7.9)	48 (76.2)	10 (15.9)		
ปริญญาตรี	66 (22.0)	11 (16.7)	44 (66.7)	11 (16.7)		
สูงกว่าปริญญาตรี	30 (10.0)	8 (26.7)	14 (46.7)	8 (26.7)		
รวม	300 (100)	47 (15.7)	195 (65.0)	58 (19.3)		

จากตารางที่ 4.31 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 26.7 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.32 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ระดับการศึกษา	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ประถมศึกษา	72 (24.0)	14 (19.4)	43 (59.7)	15 (20.8)	11.718	.164
ม.ต้น	69 (23.0)	15 (21.7)	44 (63.8)	10 (14.5)		
ม.ปลาย /ปวช.	63 (21.0)	4 (6.3)	51 (81.0)	8 (12.7)		
ปริญญาตรี	66 (22.0)	11 (16.7)	40 (60.6)	15 (22.7)		
สูงกว่าปริญญาตรี	30 (10.0)	4 (13.3)	19 (63.3)	7 (23.3)		
รวม	300 (100)	48 (16.0)	197 (65.7)	55 (18.3)		

จากตารางที่ 4.32 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 23.3 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.33 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับความพึงพอใจของนักท่งเที่ยวที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการบริการนักท่งเที่ยว

ระดับการศึกษา	จำนวนและ ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ประถมศึกษา	72 (24.0)	17 (23.6)	40 (55.6)	15 (20.8)	17.982*	.021
ม.ต้น	69 (23.0)	14 (20.3)	46 (66.7)	9 (13.0)		
ม.ปลาย /ปวช.	63 (21.0)	5 (7.9)	53 (84.1)	5 (7.9)		
ปริญญาตรี	66 (22.0)	16 (24.2)	40 (60.6)	10 (15.2)		
สูงกว่าปริญญาตรี	30 (10.0)	7 (23.3)	15 (50.0)	8 (26.7)		
รวม	300 (100)	59 (19.7)	194 (64.7)	47 (15.7)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.33 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 26.7 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จ. รายได้ต่อปี

จากสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่า รายได้ต่อปี มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวดต่อการกระบวนกรจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปวนพู่ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ผลการทดสอบสมมติฐาน นำเสนอด้งตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.34 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อปี กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพู่ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

รายได้ต่อปี	จำนวนและ ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	71 (23.7)	8 (11.3)	55 (77.5)	8 (11.3)	10.001	.265
10,001 – 20,000	88 (29.3)	16 (18.2)	57 (64.8)	15 (17.0)		
20,001 – 30,000	49 (16.3)	6 (12.0)	37 (75.5)	6 (12.0)		
30,001 – 40,000	51 (17.0)	8 (15.7)	29 (56.9)	14 (27.5)		
40,001 บาทขึ้นไป	41 (13.7)	8 (19.5)	27 (65.9)	6 (14.6)		
รวม	300 (100)	46 (15.3)	205 (68.3)	49 (16.3)		

จากตารางที่ 4.34 พบว่า นักท่องเที่ยงส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่รายได้ระหว่าง 30,001 - 40,000 บาท ร้อยละ 27.5 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อปี กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.35 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อปี กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน

รายได้ต่อปี	จำนวนและ ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	71 (23.7)	12 (16.9)	49 (69.0)	10 (14.1)	8.212	.413
10,001 – 20,000	88 (29.3)	20 (22.7)	43 (48.9)	25 (28.4)		
20,001 – 30,000	49 (16.3)	10 (20.4)	31 (63.3)	8 (16.3)		
30,001 – 40,000	51 (17.0)	10 (19.6)	30 (58.8)	11 (21.6)		
40,001 บาทขึ้นไป	41 (13.7)	8 (19.5)	23 (56.1)	10 (24.4)		
รวม	300 (100)	60 (20.0)	176 (58.7)	64 (21.3)		

จากตารางที่ 4.35 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่รายได้ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท ร้อยละ 28.4 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อปี กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.36 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อปี กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแผนที่และระยะทาง

รายได้ต่อปี	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	71 (23.7)	9 (12.7)	52 (73.2)	10 (14.1)	6.667	.573
10,001 – 20,000	88 (29.3)	13 (14.8)	55 (62.5)	20 (22.7)		
20,001 – 30,000	49 (16.3)	10 (20.4)	33 (67.3)	6 (12.2)		
30,001 – 40,000	51 (17.0)	9 (17.6)	29 (56.9)	13 (25.5)		
40,001 บาทขึ้นไป	41 (13.7)	6 (14.6)	26 (63.4)	9 (22.0)		
รวม	300 (100)	47 (15.7)	185 (65.0)	58 (19.3)		

จากตารางที่ 4.36 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 30,001 - 40,000 บาท ร้อยละ 25.5 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อปี กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.37 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อปี กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

รายได้ต่อปี	จำนวนและ ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	71 (23.7)	10 (14.1)	49 (69.0)	12 (16.9)	20.711*	.008
10,001 – 20,000	88 (29.3)	20 (22.7)	54 (61.4)	14 (15.9)		
20,001 – 30,000	49 (16.3)	3 (6.1)	42 (85.7)	4 (8.2)		
30,001 – 40,000	51 (17.0)	9 (17.6)	25 (49.0)	17 (33.3)		
40,001 บาทขึ้นไป	41 (13.7)	6 (14.6)	27 (65.9)	8 (19.5)		
รวม	300 (100)	48 (16.0)	197 (65.7)	55 (18.3)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.37 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 30,001 - 40,000 บาท ร้อยละ 33.3 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อปี กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.38 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อปี กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการบริการนักท่องเที่ยว

รายได้ต่อปี	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	71 (23.7)	11 (15.5)	52 (73.2)	8 (11.3)	9.932	.270
10,001 – 20,000	88 (29.3)	21 (23.9)	53 (60.2)	14 (15.9)		
20,001 – 30,000	49 (16.3)	10 (20.4)	33 (67.3)	6 (12.2)		
30,001 – 40,000	51 (17.0)	6 (11.8)	32 (62.7)	13 (25.5)		
40,001 บาทขึ้นไป	41 (13.7)	11 (26.8)	24 (58.5)	6 (14.6)		
รวม	300 (100)	59 (19.7)	194 (64.7)	47 (15.7)		

จากตารางที่ 4.38 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท ร้อยละ 25.5 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อปี กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จ. ภูมิธำเนา

จากสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่า ภูมิธำเนา มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวดต่อการกระบวนกาจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอนองหิน จังหวัดเลย ผลการทดสอบสมมติฐาน นำเสนอด้งตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.39 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิธำเนา กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวดที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอนองหิน จังหวัดเลย

ภูมิธำเนา	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
จังหวัดเลย	138 (46.0)	23 (16.7)	86 (62.3)	29 (21.0)	5.078	.079
จังหวัดอื่นๆ	162 (54.0)	23 (14.2)	119 (73.5)	20 (12.3)		
รวม	300 (100)	46 (15.3)	205 (68.3)	49 (16.3)		

จากตารางที่ 4.39 พบว่า นักท่องเที่ยวดส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีภูมิธำเนาอยู่ในจังหวัดเลย ร้อยละ 21.0 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิธำเนา กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวดที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.40 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิภาค กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน

ภูมิภาค	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
จังหวัดเลย	138 (46.0)	27 (19.6)	77 (55.8)	34 (24.6)	1.691	.429
จังหวัดอื่นๆ	162 (54.0)	33 (20.4)	99 (61.1)	30 (18.5)		
รวม	300 (100)	60 (20.0)	176 (58.7)	64 (21.3)		

จากตารางที่ 4.40 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเลย ร้อยละ 24.6 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิภาค กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.41 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิภาค กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแผนที่และระยะทาง

ภูมิภาค	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
จังหวัดเลย	138 (46.0)	24 (17.4)	80 (58.0)	34 (24.6)	6.147*	.046
จังหวัดอื่นๆ	162 (54.0)	23 (14.2)	115 (71.0)	24 (14.8)		
รวม	300 (100)	47 (15.7)	195 (65.0)	58 (19.3)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.41 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเลย ร้อยละ 24.6 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนา กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.42 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนา กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

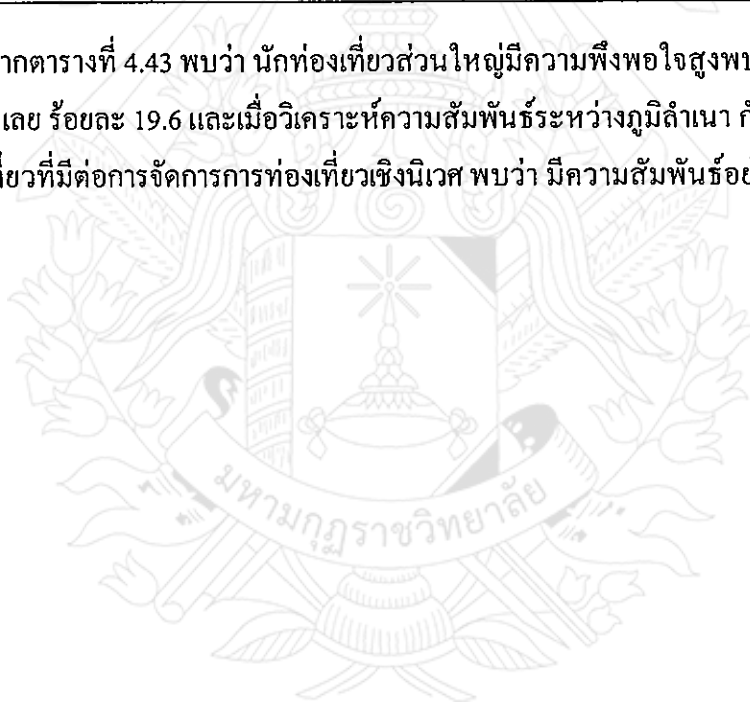
ภูมิลำเนา	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
จังหวัดเลย	138 (46.0)	27 (19.6)	83 (60.1)	28 (20.3)	3.750	.153
จังหวัดอื่นๆ	162 (54.0)	21 (13.0)	114 (70.4)	27 (16.7)		
รวม	300 (100)	48 (16.0)	197 (65.7)	55 (18.3)		

จากตารางที่ 4.42 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเลย ร้อยละ 20.3 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนา กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.43 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิภาค กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการบริการนักท่องเที่ยว

ภูมิภาค	จำนวนและ ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
จังหวัดเลย	138 (46.0)	29 (21.0)	82 (59.4)	27 (19.6)	3.803	.149
จังหวัดอื่นๆ	162 (54.0)	30 (18.5)	112 (69.1)	20 (12.3)		
รวม	300 (100)	59 (19.7)	194 (64.7)	47 (15.7)		

จากตารางที่ 4.43 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเลย ร้อยละ 19.6 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิภาค กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข. จำนวนครั้งที่มาเที่ยว

จากสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่า จำนวนครั้งที่มาเที่ยว มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปวนพู่ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ผลการทดสอบสมมติฐาน นำเสนอตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.44 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งที่มาเที่ยว กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพู่ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

จำนวนครั้งที่มาเที่ยว	จำนวนและค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ครั้งแรก	107 (35.7)	15 (14.0)	77 (72.0)	15 (14.0)	5.935	.430
ครั้งที่ 2	103 (34.3)	19 (18.4)	67 (65.0)	17 (16.5)		
ครั้งที่ 3	47 (15.7)	5 (10.6)	36 (76.6)	6 (12.8)		
มากกว่า 3 ครั้ง	43 (14.3)	7 (16.3)	25 (58.1)	11 (25.6)		
รวม	300 (100)	46 (15.3)	205 (68.3)	49 (16.3)		

จากตารางที่ 4.44 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่เดินทางมาเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง ร้อยละ 25.6 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งที่มาเที่ยว กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.45 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งที่มาเที่ยว กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน

จำนวนครั้งที่มาเที่ยว	จำนวนและค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ครั้งแรก	107 (35.7)	20 (18.7)	69 (64.5)	18 (16.8)	4.007	.676
ครั้งที่ 2	103 (34.3)	22 (21.4)	54 (52.4)	27 (26.2)		
ครั้งที่ 3	47 (15.7)	9 (19.1)	29 (61.7)	9 (19.1)		
มากกว่า 3 ครั้ง	43 (14.3)	9 (20.9)	24 (55.8)	10 (23.3)		
รวม	300 (100)	60 (20.0)	176 (58.7)	64 (21.3)		

จากตารางที่ 4.45 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่เดินทางมาเที่ยวครั้งที่ 2 ร้อยละ 26.2 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งที่มาเที่ยว กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.46 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งที่มาเที่ยว กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแผนที่และระยะทาง

จำนวนครั้งที่มาเที่ยว	จำนวนและค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ครั้งแรก	107 (35.7)	14 (13.1)	73 (68.2)	20 (18.7)	2.463	.873
ครั้งที่ 2	103 (34.3)	16 (15.5)	66 (64.1)	21 (20.4)		
ครั้งที่ 3	47 (15.7)	9 (19.1)	31 (66.0)	7 (14.9)		
มากกว่า 3 ครั้ง	43 (14.3)	8 (18.6)	25 (58.1)	10 (23.3)		
รวม	300 (100)	47 (15.7)	195 (65.0)	58 (19.3)		

จากตารางที่ 4.46 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่เดินทางมาเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง ร้อยละ 23.3 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งที่มาเที่ยว กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.47 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งที่มาเที่ยว กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

จำนวนครั้งที่มาเที่ยว	จำนวนและค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ครั้งแรก	107 (35.7)	16 (15.0)	71 (66.4)	20 (18.7)	14.341*	.026
ครั้งที่ 2	103 (34.3)	21 (20.4)	64 (62.1)	18 (17.5)		
ครั้งที่ 3	47 (15.7)	3 (18.6)	40 (51.2)	4 (8.5)		
มากกว่า 3 ครั้ง	43 (14.3)	8 (18.6)	22 (51.2)	13 (30.2)		
รวม	300 (100)	48 (16.0)	197 (65.7)	55 (18.3)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.47 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่เดินทางมาเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง ร้อยละ 30.2 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งที่มาเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.48 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งที่มาเที่ยว กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการบริการนักท่องเที่ยว

จำนวนครั้งที่มาเที่ยว	จำนวนและค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
ครั้งแรก	107 (35.7)	20 (18.7)	74 (69.2)	13 (12.1)	7.572	.271
ครั้งที่ 2	103 (34.3)	24 (23.3)	63 (61.2)	16 (15.5)		
ครั้งที่ 3	47 (15.7)	9 (19.1)	32 (68.1)	6 (12.8)		
มากกว่า 3 ครั้ง	43 (14.3)	6 (14.0)	25 (58.1)	12 (27.9)		
รวม	300 (100)	59 (19.7)	194 (64.7)	47 (15.7)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.48 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่เดินทางมาเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง ร้อยละ 27.9 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งที่มาเที่ยว กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข. เหตุที่เดินทางมาเที่ยว

จากสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่า เหตุที่เดินทางมาเที่ยว มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการกระบวนกรจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปวนพู่ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ผลการทดสอบสมมติฐาน นำเสนอตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.49 ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทางมาเที่ยว กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพู่ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

เหตุที่เดินทางมา เที่ยว	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
มาด้วยตนเอง	101 (33.7)	17 (16.8)	64 (63.4)	20 (19.8)	2.264	.687
ผู้อื่นแนะนำมา	127 (42.3)	19 (15.0)	91 (71.7)	17 (13.4)		
เดินทางผ่าน	72 (24.0)	19 (13.9)	50 (69.4)	12 (16.7)		
รวม	300 (100)	46 (15.3)	205 (68.3)	49 (16.3)		

จากตารางที่ 4.49 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่สนใจมาเที่ยวด้วยตนเอง ร้อยละ 19.8 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทางมาเที่ยว กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.50 ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทางมาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน

เหตุที่เดินทางมา เที่ยว	จำนวนและ ค่าร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
มาด้วยตนเอง	101 (33.7)	21 (20.8)	56 (55.4)	24 (23.8)	1.117	.892
ผู้อื่นแนะนำมา	127 (42.3)	26 (20.5)	77 (60.6)	24 (18.9)		
เดินทางผ่าน	72 (24.0)	13 (18.1)	43 (59.7)	16 (22.2)		
รวม	300 (100)	60 (20.0)	176 (58.7)	64 (21.3)		

จากตารางที่ 4.50 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่สนใจมาเที่ยวด้วยตนเอง ร้อยละ 23.8 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทางมาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.51 ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทางมาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแผนที่และระยะทาง

เหตุที่เดินทางมา เที่ยว	จำนวนและ ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
มาด้วยตนเอง	101 (33.7)	18 (17.8)	58 (57.4)	25 (24.8)	4.148	.386
ผู้อื่นแนะนำมา	127 (42.3)	19 (15.0)	87 (68.5)	21 (16.5)		
เดินทางผ่าน	72 (24.0)	10 (13.9)	50 (69.4)	12 (16.7)		
รวม	300 (100)	47 (15.7)	195 (65.0)	58 (19.3)		

จากตารางที่ 4.51 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่สนใจมาเที่ยวด้วยตนเอง ร้อยละ 24.8 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทางมาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.52 ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทางมาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

เหตุที่เดินทางมา เที่ยว	จำนวนและ ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
มาด้วยตนเอง	101 (33.7)	20 (19.8)	60 (59.4)	21 (20.8)	3.530	.473
ผู้อื่นแนะนำมา	127 (42.3)	20 (15.7)	86 (67.7)	21 (16.5)		
เดินทางผ่าน	72 (24.0)	8 (11.1)	51 (70.8)	13 (18.1)		
รวม	300 (100)	48 (16.0)	197 (65.7)	55 (18.3)		

จากตารางที่ 4.52 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่สนใจมาเที่ยวด้วยตนเอง ร้อยละ 20.8 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทางมาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.53 ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทางมาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการบริการนักท่องเที่ยว

เหตุที่เดินทางมา เที่ยว	จำนวนและ ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ			χ^2	Sig.
		น้อย	ปานกลาง	สูง		
มาด้วยตนเอง	101 (33.7)	22 (21.8)	29 (58.4)	20 (19.8)	3.934	.415
ผู้อื่นแนะนำมา	127 (42.3)	23 (18.1)	89 (70.1)	15 (11.8)		
เดินทางผ่าน	72 (24.0)	14 (19.4)	46 (63.9)	12 (16.7)		
รวม	300 (100)	59 (19.7)	194 (64.7)	47 (15.7)		

จากตารางที่ 4.53 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงพบในผู้ที่สนใจมาเที่ยวด้วยตนเอง ร้อยละ 19.8 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่เดินทางมาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

**ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของ
องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย**

**ตารางที่ 4.54 ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การ
บริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน - นักท่องเที่ยวได้เสนอแนวคิดไว้ พอสรุปได้ดังนี้ ป้ายบอกเส้นทางจากปากซอยเข้ามาวนอุทยานผางามไม่เด่นชัด ถนนทางเข้าไม่สะดวกผิวถนนขรุขระ	50
2	ด้านแผนที่และระยะทาง - ควรมีเอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวภายในวนอุทยาน ในบางจุดเสี่ยงควรจัดเจ้าหน้าที่คอยดูแล เช่นบริเวณบันไดทางขึ้นที่ต่างๆ ควรเพิ่มป้ายบอกเส้นทางเดินภายใน เพิ่มการประชาสัมพันธ์เส้นทางเดินภายในวนอุทยาน ควรมีป้ายจราจรเตือนก่อนถึงบริเวณร้านค้า	45
3	ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว - สิ่งปลูกสร้างมากเกินไปและไม่กลมกลืนกับธรรมชาติ บริเวณที่ว่างควรปลูกต้นไม้ และดอกไม้ประเภทเถาวัลย์ พืชสมุนไพร ผักพื้นเมืองเพิ่ม ขยะมีมากทำให้เสียบรรยากาศในการท่องเที่ยวซึ่งเป็นส่วนที่มาจากนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยว และการกำจัดขยะของหน่วยงานที่ดูแลวนอุทยาน ระบบนิเวศน์ภายในยังคงความสมบูรณ์และไม่ควรมีพันธุ์ไม้จากวนอุทยานมาวางขายที่บริเวณร้านค้า	40

ตารางที่ 4.54 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
4	<p>ด้านการบริการนักท่องเที่ยว</p> <p>- ควรเพิ่มจุดรับแจ้งเหตุฉุกเฉินและการแนะนำแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าสู่ภายในวนอุทยาน เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าวนอุทยานเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างจังหวัดและห่างไกล ซึ่งมีบางส่วนที่ยังไม่ได้ศึกษาเส้นทางเดินมาล่วงหน้า และผู้นำเที่ยวควรเป็นผู้ที่สามารถแนะนำแก่นักท่องเที่ยวได้ดีในทุกส่วนของวนอุทยานรวมถึงความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น จากการเสนอแนะของนักท่องเที่ยวพบว่าผู้นำเที่ยวสามารถนำเที่ยวได้แต่ไม่สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับวนอุทยานและท้องถิ่น ได้ การบริการในส่วนของร้านค้าไม่เป็นระเบียบ มีจำนวนน้อย และบดบังทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหารมีน้อย และควรเพิ่มร้านอาหารของอิสลามพร้อมห้องละมุด และเน้นการบริการที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ควรเป็นบริการฟรี โดยเฉพาะห้องน้ำไม่เพียงพอและมีความสกปรก สถานที่จอดรถไม่เป็นระเบียบและไม่เพียงพอ</p>	30

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและปัจจัยที่ไม่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอนองหิน จังหวัดเลย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตวนอุทยานผางาม มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ช่วงเวลา ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 ถึงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 จำนวน 300 คน ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าไคว์ - สแควร์ (Chi - square) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มประชากร คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตวนอุทยานผางาม ทั้งที่เป็นนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดเลย และจังหวัดอื่นๆ โดยใช้ประชากรทุกคนที่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้านเพศจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 300 คน พบว่า ส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 และเพศหญิง จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3 ภูมิลำเนา มีส่วนมากภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 และจังหวัดเลย จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 102 คน ร้อยละ 34.0 รองลงมา คือ อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 82 คน ร้อยละ 27.3 และน้อยที่สุด คือ อายุ 15 - 20 ปี จำนวน 51 คน ร้อยละ 17.0 การศึกษาส่วนมากจบระดับประถมศึกษา จำนวน 72 คน ร้อยละ 24.0 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 69 คน ร้อยละ 23.0 และน้อยที่สุด คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 30 คน ร้อยละ 10.0 อาชีพธุรกิจส่วนตัว /

ค้าขาย จำนวน 69 คน ร้อยละ 23.0 รองลงมา คือ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 57 คน ร้อยละ 19.0 และน้อยที่สุด คือ อาชีพรับจ้าง จำนวน 32 คน ร้อยละ 10.7 รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 29.3 รองลงมา คือ รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 71 คน ร้อยละ 23.7 และน้อยที่สุด คือ รายได้ระหว่าง 40,001 บาทขึ้นไป จำนวน 41 คน ร้อยละ 13.7

5.1.2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย พบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน และด้านแผนที่และระยะทาง ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยรวมแล้วพบว่า อายุ และอาชีพ มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วน เพศ การศึกษา รายได้ต่อปี ภูมิลำเนา จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว และเหตุที่เดินทางมาเที่ยว ไม่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน พบว่า ตัวแปรอาชีพ มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ส่วนตัวแปรอื่นๆ ไม่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ด้านสภาพแผนที่และระยะทาง พบว่า ตัวแปรอาชีพ และภูมิลำเนา มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ส่วนตัวแปรอื่นๆ ไม่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ตัวแปร อายุ อาชีพ รายได้ต่อปี และจำนวนครั้งที่เดินทางมาเที่ยว มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ส่วนตัวแปรอื่นๆ ไม่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ด้านการบริการนักท่องเที่ยว พบว่า ตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน

อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ส่วนตัวแปรอื่นๆ ไม่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5.1.3 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ด้านการบริการนักท่องเที่ยว จากการตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย แยกได้ 4 ประเด็น คือ

- 1) ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน นักท่องเที่ยวได้เสนอแนวคิดไว้ พอสรุปได้ดังนี้ ป้ายบอกเส้นทางจากปากซอยเข้ามาวนอุทยานผางามไม่เด่นชัด ถนนทางเข้าไม่สะดวกผิวถนนขรุขระ
- 2) ด้านแผนที่และระยะทาง พอสรุปได้ ดังนี้ ควรมีเอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวภายในวนอุทยาน ในบางจุดเสี่ยงควรจัดเจ้าหน้าที่คอยดูแล เช่นบริเวณบันไดทางขึ้นที่ต่างๆ ควรเพิ่มป้ายบอกเส้นทางเดินภายใน เพิ่มการประชาสัมพันธ์เส้นทางเดินภายในวนอุทยาน ควรมีป้ายจราจรเตือนก่อนถึงบริเวณร้านค้า
- 3) ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว พอสรุปได้ ดังนี้ สิ่งปลูกสร้างมากเกินไปและไม่กลมกลืนกับธรรมชาติ บริเวณที่ว่างควรปลูกต้นไม้ และดอกไม้ประเภทเถาวัลย์ พืชสมุนไพร ผักพื้นเมืองเพิ่ม ขยะมีมากทำให้เสียบรรยากาศในการท่องเที่ยวซึ่งเป็นส่วนที่มาจากนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยว และการกักตุนขยะของหน่วยงานที่ดูแลวนอุทยาน ระบบนิเวศน์ภายในยังคงความสมบูรณ์และไม่ควรมีพันธุ์ไม้จากวนอุทยานมาวางขายที่บริเวณร้านค้า
- 4) ด้านการบริการนักท่องเที่ยว พอสรุปได้ ดังนี้ ควรเพิ่มจุดรับแจ้งเหตุฉุกเฉินและการแนะนำแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าสู่ภายในวนอุทยาน เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาวนอุทยานเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างจังหวัดและห่างไกล ซึ่งมีบางส่วนที่ยังไม่ได้ศึกษาเส้นทางเดินมาล่วงหน้า และผู้นำเที่ยวควรเป็นผู้ที่สามารถแนะนำแก่นักท่องเที่ยวได้ดีในทุกส่วนของวนอุทยานรวมถึงความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น จากการเสนอแนะของนักท่องเที่ยวพบว่าผู้นำเที่ยวสามารถนำเที่ยวได้แต่ไม่สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับวนอุทยานและท้องถิ่นได้ การบริการในส่วนของร้านค้าไม่เป็นระเบียบ มีจำนวนน้อย และบดบังทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหารมีน้อย และควรเพิ่มร้านอาหารของอิสลามพร้อมห้องละมุด และเน้นการบริการที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ระบบสาธารณูปโภคต่างๆควรเป็นบริการฟรี โดยเฉพาะห้องน้ำไม่เพียงพอและมีความสกปรกสถานที่จอดรถไม่เป็นระเบียบและไม่เพียงพอ

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาข้อมูลในรายละเอียดปรากฏผลดังนี้

5.2.1 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย พบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน และด้านแผนที่และระยะทาง ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากความพึงพอใจเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก และเจตคติของบุคคล อันเนื่องมาจากสิ่งเร้าและแรงจูงใจ ซึ่งจะปรากฏออกมาทาง พฤติกรรมและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ดังที่ ไพบูลย์ เจริญพานิช ได้กล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นปฏิกิริยาด้านความรู้สึกต่อสิ่งเร้า หรือสิ่งกระตุ้นที่แสดงผลออกมาในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการประเมินโดยบ่งบอกทิศทางของการประเมินว่าเป็นไปในลักษณะทิศทางบวก หรือทิศทางลบ หรือไม่มีปฏิกิริยา คือ เฉยๆต่อสิ่งเร้า หรือสิ่งกระตุ้นนั้นได้ ในการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกัน ถ้าสถานที่ท่องเที่ยวมีสิ่งที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ การบริการ การอำนวยความสะดวกสบาย ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว บ่อมส่งผลให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจในระดับที่สูงตามขึ้นไปด้วย

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย พบว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อปี และภูมิลำเนา ไม่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งนี้จะเป็นเพราะนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในวนอุทยานผางามเป็นนักท่องเที่ยวมีสิทธิเท่าเทียมกัน ทำให้ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยว มีโอกาสที่จะได้เดินทางท่องเที่ยวอย่างอิสระส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน และนอกจากนี้ จากการศึกษพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ส่วนมากจะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างจังหวัด ช่วงอายุที่เข้ามาท่องเที่ยวที่พบมากที่สุดคือช่วงอายุระหว่างระหว่าง 21-30 ปี เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับไพฑูรย์ จันทรา พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนมากเป็นนักเรียนนักศึกษา ส่วนรายได้ของนักท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 40,000 บาทขึ้นไป

ไป ซึ่งเป็นรายได้ต่อปีที่สูงมาก จากจำนวนครั้งที่ได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวส่วนมากจะเป็นครั้งแรกจากการแนะนำของผู้อื่นสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ จันทรา ที่พบว่า การเดินทางมาท่องเที่ยวตามการบอกเล่าและมากับคณะ แต่พบว่ามีส่วนที่ได้เดินทางเข้ามาเป็นครั้งที่ สองและเกินกว่าครั้งที่ 3 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเดินทางมาท่องเที่ยวในวนอุทยานแห่งนี้จากการแนะนำและเมื่อ ได้สัมผัสด้วยตนเอง ทำให้เกิดความพึงพอใจและกลับมาท่องเที่ยวอีกหลายๆ ครั้งตามมาสอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่พบว่า วนอุทยานผางามมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับ C แต่ศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวถือว่าค่อนข้างสูง เพราะความงดงามของสวนหินจึงได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเรื่อยๆ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น คือด้านแผนที่และระยะทาง ดังนั้นควรปรับปรุงการอำนวยความสะดวกในการเดินทางภายในวนอุทยาน การดูแลความปลอดภัยภายในวนอุทยาน การจัดเตรียมข้อมูลหรือการแนะนำข้อมูลการท่องเที่ยวภายในวนอุทยานเพื่อช่วยในการตัดสินใจแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการแสดงเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้มีความชัดเจนด้วยการจัดทำแผนที่ที่เป็นแผ่นพับ หรือแสดงที่ป้ายแนะนำของวนอุทยาน และปรับปรุงป้ายสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ
- 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตวนอุทยานผางามคือสภาพแวดล้อมโดยธรรมชาติ จึงควรดำรงความเป็นธรรมชาติของวนอุทยานไว้ให้คงสภาพเดิมเพื่อเป็นเครื่องดึงดูดนักท่องเที่ยวมาสู่วนอุทยาน และจัดการให้ความรู้แก่ผู้นำเที่ยวเกี่ยวกับพื้นที่และสภาพแวดล้อมของชุมชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 1) ควรทำการศึกษาถึงความต้องการของชุมชนในการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2) ควรศึกษาถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อผู้สนใจโดยทั่วไปโดยเฉพาะนักเรียนในพื้นที่
- 3) ควรศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในอำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเพิ่มคุณค่าของท้องถิ่นและเป็นการเริ่มต้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรืออนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

บรรณานุกรม

1) ภาษาไทย

1. หนังสือทั่วไป

กองวางแผนและโครงการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. **นโยบายและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**. กรุงเทพมหานคร : กองวางแผนและโครงการ, 2540.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. **นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ปี พ.ศ. 2538-2539**. กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538.

กิตติมา ปรีดีลภ. **ทฤษฎีการบริการองค์การ**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548.

พรหมเมธ นาถมทอง. **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เพื่อมุ่งสู่ทิศทางที่ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2539.

พวงเพชร ธนสิน. **ภูมิศาสตร์กายภาพแนวบูรณาการ**. เชียงใหม่ : ภาควิชาภูมิศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

วรรณพร วณิชชานุกร. **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ecotourism**. กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการและฝึกอบรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540.

วิมลสิทธิ์ หรขางกูร. **พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ทวีสิทธิ์พัฒนา จำกัด, 2539.

ศูนย์วิจัยป่าไม้. **โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ : กรณีศึกษาภาคใต้**. กรุงเทพมหานคร : คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. **โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. **การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการ
ท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. **โครงการศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางทะเล (Marine Ecotourism)**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัย
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2541.

หลุยส์ ปาเปส. **จิตวิทยาการจูงใจ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สามัคคีสาส์น จำกัด, 2533.

2. วารสาร

องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน. “**เอกสารบรรยายสรุปโครงการพัฒนาสวนหินผางาม**”. เลข :
องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน, 2542.

องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน. **สวนหินผางามคุณหมิงเมืองไทย**. เลข : รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์,
2545.

3. เอกสารอื่นๆ

กรมป่าไม้. “**คำสั่งกรมป่าไม้ที่ 959/2545 เรื่องจัดตั้งวนอุทยานผางาม**”. ลงวันที่ 13 พฤษภาคม
2545.

4. บทความจากเว็บไซต์

นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ,

http://www.tat.or.th/province.asp?prov_id=42, 30 มกราคม 2551, 21.51.GMT.

5. วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

กังสดาล ภูสิงหา. “**ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาแหล่ง
ท่องเที่ยว กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น**”.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.

ช่อแพรว ทินพรรณ. “**สภาพเศรษฐกิจ-สังคมของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับการประกอบ
กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่**”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

- ศิริเรก ปลั่งดี. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง นครปฐม”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2540.
- ธนาภรณ์ เมทณีสคดี. “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการรับบริการที่มีต่อการรับบริการสื่อวีดิทัศน์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543.
- นิพล เชื้อเมืองพาน. “แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาวนอุทยานภูชี้ฟ้า จังหวัดเชียงราย”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.
- บรรจพพร สุมนรัตนกุล. “ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในจังหวัดกาญจนบุรี”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2544.
- ประดับ เรียบประยูร. “แนวทางพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนตลาดน้ำตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
- ไพบูลย์ เจริญพานิช, พ.ต.ท.. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามโครงการโรงพักของเรา”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก, 2539.
- รัชฎา คชแสงรัตน์. “แนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเกาะลิบ๊ะ”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544.
- สลักฤทัย เตียวตระกูล. “ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกรณีศึกษาเมืองพัทยา”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก, 2539.
- สาธิตา สุรวงค์เดชา. “ความพึงพอใจในงานของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ในยุควิกฤตเศรษฐกิจ”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2542.
- สิรินาด นุชชัยเหล็ก. “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่และภูเก็ต”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.

2. ภาษาอังกฤษ

Dowling, P.K. Ecotourism Development : Regional planning and strategies. Paper presented for the International Conference on Ecotourism : concept design and strategy, Bangkok Thailand, 1995, p. 87-90.

Hall,C, "Costa Rica : a Geographical Interpretation". In Historical Perspective Dellplain Latin American Studies, 1985, p 62-69.

Place, S. "The Impact of National Park Development on Tortuguere, Costa Rica". Journal of Cultural Geography, 1988, p 37-52.

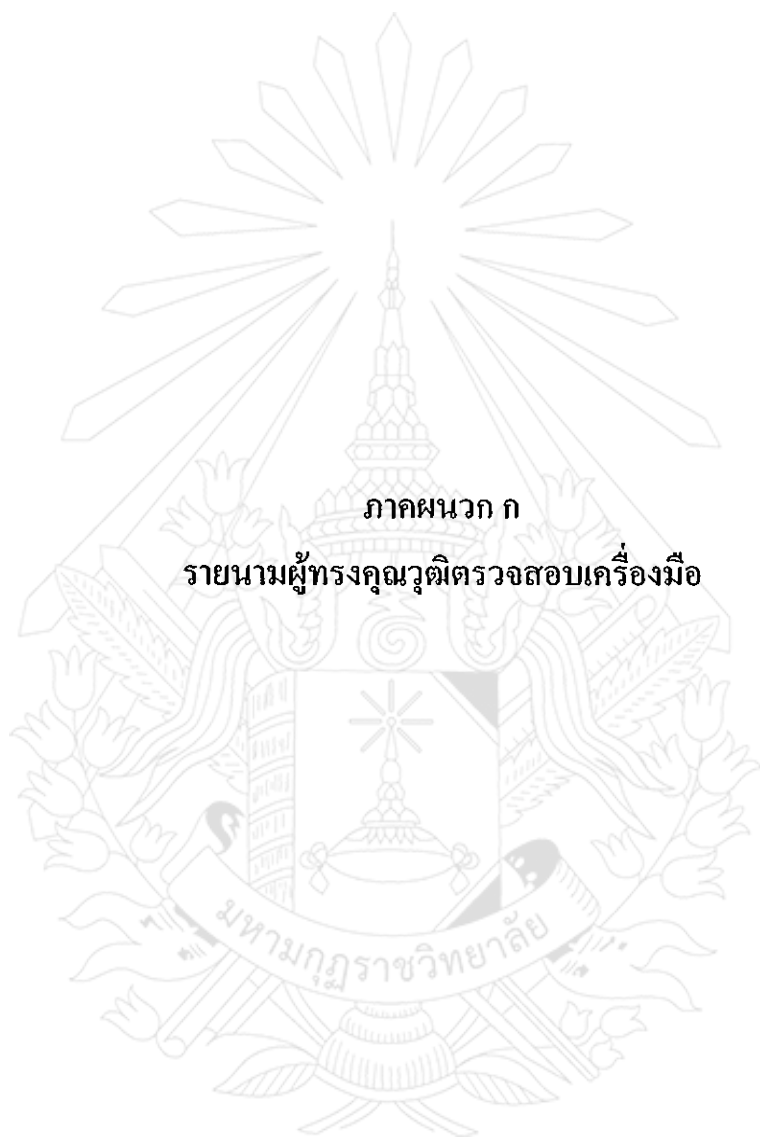
Hall, M, Ecotourism in Australia, New Zealand and the South Pacific : Appropriate Tourism or New Form of Ecological Imperialism, In Erlet Ceter and Gwen Lovman(eds), Ecotourism,1994 , p 62-69.

ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. พระครูปริญาติังจัญฉญาณ

การศึกษา ศศ.ม. (บริหารการศึกษา)
 ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการศูนย์บริหารวิชาการ
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ว่าที่พันตรีอดิศักดิ์ น้อยสุวรรณ

การศึกษา วท.บ.(เกษตรศาสตร์)
 ศศบ.(เศรษฐศาสตร์)
 รป.ศ.(รัฐประศาสนศาสตร์)
 ศศ.ม.(รัฐศาสตร์การปกครอง)
 ตำแหน่งปัจจุบัน นักวางแผนเมือง 7ว. กรมโยธาธิการและผังเมือง
 กระทรวงมหาดไทย

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชินพงษ์ ศรีจันทร์

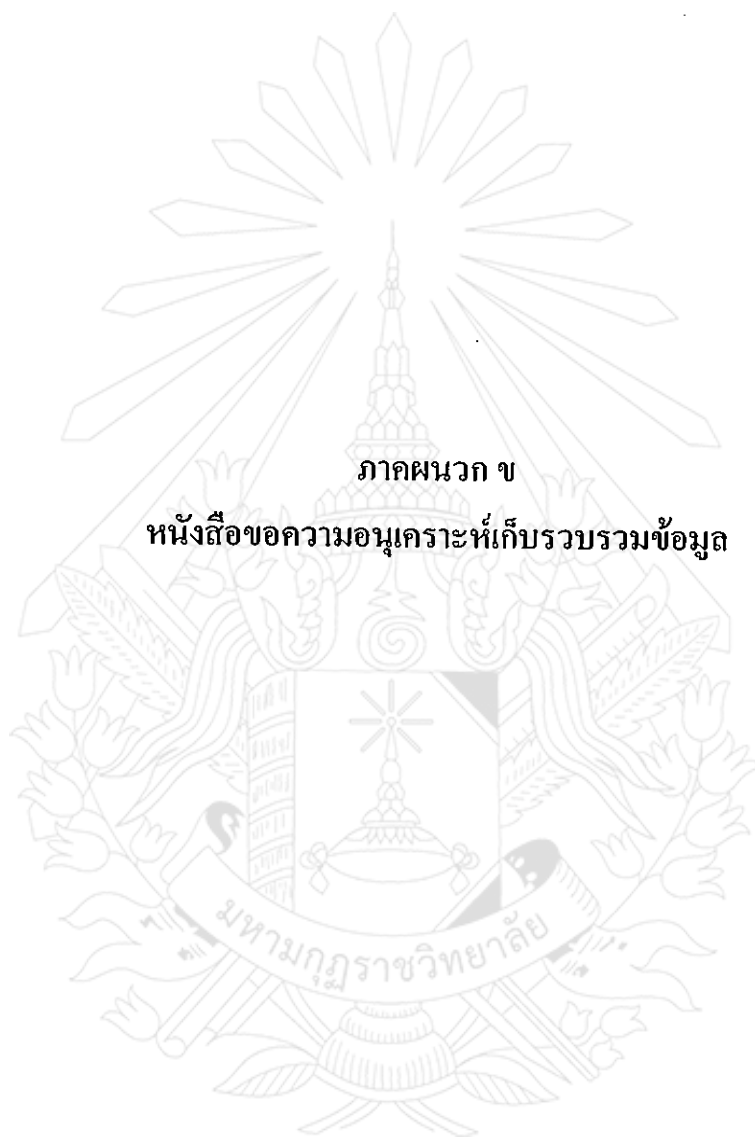
การศึกษา ศน.บ. (ภาษาอังกฤษ)
 ค.ม. (การบริหารการศึกษา)
 ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตศรีล้านช้าง

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไชยวุฒิ มนตรีรักษ์

การศึกษา วท.ม. (ชีววิทยา)
 ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

5. นายสุรพล ทรมกุล

การศึกษา ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา)
 ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐-๔๒๘๑-๓๐๒๘

ที่ ศธ ๖๐๑๖ (๒.๒) / ๖๐๔๖

วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสอบถาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถาม ๑ ชุด

๒. โครงร่างวิทยานิพนธ์ ๑ ชุด

เรียน พระครูปริยัติสังฆญาณ

ด้วยนายสถาพร ผลจันทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ 1/2547 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ดำเนินทำสารนิพนธ์เรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอนองหิน จังหวัดเลย โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาสกร ดอกจันทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลมหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(พระครูกิตติสารสุนนท์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ที่ ศธ 6016(2.2) /ว78

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง ถนนวิสุทธิเทพ
ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000
โทร.(042)830434,813028 โทรสาร 830686

12 มกราคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสอบถาม
เจริญพร ผศ.(พิเศษ) ว่าที่พันตรี อธิศักดิ์ น้อยสุวรรณ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม 1 ชุด

ด้วยนายสถาพร ผลจันทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ 1/2547
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่องความพึงพอใจของ
นักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ
อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาสกร ดอกจันทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้
ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลมหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณา
แล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติสารสุนนท์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐-๔๒๘๑-๓๐๒๘

ที่ ศร ๖๐๑๖ (๒.๒) / ๖๐๔๖

วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสอบถาม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถาม ๑ ชุด
๒. โครงร่างวิทยานิพนธ์ ๑ ชุด

เจริญพร ผศ.ชัชฌพงษ์ ศรีจันทร์

ด้วยนายสถาพร ผลจันทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสตรจารย์การปกครอง รุ่นที่ 1/2547 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาสกร ดอกจันทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลมหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(พระครูกิตติสารสุเมธนท์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ที่ ศร 6016(2.2)/ว78

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง ถนนวิสุทธิเทพ
ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000
โทร.(042)830434,813028 โทรสาร 830686

12 มกราคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสอบถาม
เจริญพร ผศ.ไชยวุฒิ มนต์รีรักษ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม 1 ชุด

ด้วยนายสถาพร ผลจันทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาขารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ 1/2547 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาสกร ดอกจันทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลมหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติสารสุมนต์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐-๔๒๘๑-๓๐๒๘

ที่ ศร ๖๐๑๖ (๒.๒) / ๖๐๔๖

วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสอบถาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถาม ๑ ชุด

๒. โครงร่างวิทยานิพนธ์ ๑ ชุด

เจริญพร นายสุรพล พรหมกุล

ด้วยนายสถาพร ผลจันทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสตรจารย์การปกครอง รุ่นที่ 1/2547 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาสกร ดอกจันทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลมหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(พระครูกิตติสารสุมนต์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ที่ ศธ 6016(2.2)/ว092

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง ถนนวิสุทธิเทพ
ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000
โทร.(042)830434,814616 โทรสาร 830686

20 กุมภาพันธ์ 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามการวิจัย 1 ชุด

ด้วยนายสถาพร ผลจันทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ 1/2547 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง มีความประสงค์จะขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ประกอบในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางาม ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่วนพู อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัย

ดังนั้นจึงขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากท่านเพื่อใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติสารสุนนท์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ภาคผนวก ค
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยาน ผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษา ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย เพื่อใช้ในการศึกษาของนักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตศรีล้านช้าง

ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาให้ท่านตอบคำถามด้วยความคิดเห็นที่เป็นอิสระอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้เกิดคุณค่าทางวิชาการอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอยืนยันว่าการตอบแบบสอบถามนี้ จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อท่านแต่อย่างใด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

2. ท่านมีภูมิลำเนาอยู่ในเขต

( ) จังหวัดเลย

( ) จังหวัดอื่น ระบุ.....

3. อายุ

( ) 15 - 20 ปี

( ) 21 - 30 ปี

( ) 31 - 40 ปี

( ) 41 ปีขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา

( ) ประถมศึกษา

( ) มัธยมศึกษาตอนต้น

( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. / อนุปริญญา (ปวท. / ปวส. / เทียบเท่า)

( )ปริญญาตรี

( ) สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

- เกษตรกรรม
- นักเรียน / นักศึกษา
- รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ
- ประกอบธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย
- รับจ้าง
- อื่นๆ(ระบุ).....

6. รายได้ของท่าน โดยเฉลี่ยต่อปี

- ต่ำกว่า 10,000 บาท
- 10,001 – 20,000 บาท
- 20,001 – 30,000 บาท
- 30,001 – 40,000 บาท
- 40,000 บาทขึ้นไป

7. จำนวนครั้งที่ท่านมาเที่ยวสวนอุทยานผางามในช่วงปี พ.ศ. 2548-2550

- ครั้งแรก
- ครั้งที่ 2
- ครั้งที่ 3
- เกินกว่า 3 ครั้ง

8. ปัจจัยที่มีผลให้ท่านเดินทางมาเที่ยวสวนอุทยานผางาม

- สนใจมาด้วยตนเอง
- ผู้อื่นแนะนำให้มาท่องเที่ยว
- เดินทางผ่านมาโดยบังเอิญและแวะท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบประเมินค่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางามขององค์การบริหารส่วนตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยใช้ระดับคะแนน ดังต่อไปนี้

5	หมายถึง มากที่สุด	4	หมายถึง มาก
3	หมายถึง ปานกลาง	2	หมายถึง น้อย
1	หมายถึง น้อยที่สุด		

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบที่ท่านต้องการ

ลำดับ	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางาม	ระดับความพึงพอใจ					เฉพาะผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
1	ด้านการสื่อสารเส้นทางเดิน ความสะดวกในการเดินทางมายังวนอุทยานผางาม						
2	วนอุทยานผางามมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก						
3	สถานที่พักระหว่างเดินเที่ยว สะดวก สะอาด และปลอดภัย						
1	ด้านสภาพแผนที่และระยะทาง ความสะดวกในการเดินทางภายในวนอุทยานผางาม						
2	ความปลอดภัยในการเดินทางภายในวนอุทยานผางาม						
3	ข้อมูลท่องเที่ยวช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว						
4	เส้นทางศึกษาธรรมชาติ						
5	แผนที่ท่องเที่ยว						
6	ป้ายสื่อความหมายบนเส้นทาง						
1	ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกมีความกลมกลืนกับสภาพดั้งเดิมและเหมาะสมกับระบบนิเวศ						
2	วนอุทยานผางามมีความสวยงามมีเอกลักษณ์						
3	ระบบกำจัดขยะ และมลพิษ						
4	วนอุทยานผางามมีความสะอาด						
5	วนอุทยานผางามมีความเงียบสงบเป็นธรรมชาติ						
6	มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์						

ลำดับ	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานผางาม	ระดับความพึงพอใจ					เฉพาะผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
1	ด้านการบริการนักท่องเที่ยว การจัดการท่องเที่ยวภายในวนอุทยานมีลักษณะเพื่อรักษาสภาพเดิม						
2	ดูแล ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างมีมาตรฐานและให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน						
3	วนอุทยานผางามมีแหล่งท่องเที่ยวให้เลือกหลายรูปแบบ						
4	วนอุทยานผางามมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางภายในวนอุทยาน						
5	จุดรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน หรือติดต่อสื่อสารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว						
6	ร้านบริการอาหาร-เครื่องดื่ม สะอาดถูกสุขลักษณะ						
7	ผู้นำเที่ยวรู้จักพื้นที่ มีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติสามารถอธิบายเรื่องราวในท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น						
8	วนอุทยานผางามมีความปลอดภัย						
9	การติดต่อสื่อสารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว						

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือนี้อตอบแบบสอบถาม

นายสถาพร ผลจันทร์

ผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล นายสถาพร ผลจันทร์
 วัน/เดือน/ปีเกิด 10 พฤษภาคม 2508
 ที่อยู่ปัจจุบัน 30/1 ถนนร่วมจิตร ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2520 ประถมศึกษา โรงเรียนเทศบาล1 ศรีสะอาด
 พ.ศ. 2523 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพิสิฐอนุสรณ์
 พ.ศ. 2525 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนลับพิตยาคม
 พ.ศ. 2547 ปริญญาตรีเศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ประสบการณ์

พ.ศ. 2540-2551 วิทยากรสอนอาชีพ กศน. เลย ศ.พ.จ. เลย

ตำแหน่งปัจจุบัน

สื่อข่าว น.ส.พ. เมืองเลขนิวส์ ผู้จัดการร้านเฟรมแอนด์โฟโต้

สถานที่ทำงาน

30/1 ถนนร่วมจิตร ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000